

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE
DUYGUSAL ZEKÂNIN EBEVEYN DAVRANIŞLARINA
ETKİSİ

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Deniz MUTLU

İstanbul, 2024

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE
DUYGUSAL ZEKÂNIN EBEVEYN DAVRANIŞLARINA
ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan
Deniz MUTLU

Öğrenci No
2120039026

ORCID ID
0000-0002-0885-9253

Danışman
Prof. Dr. Pervin NEDİM BAL

İstanbul, 2024

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları ve Duygusal Zekânın Ebeveyn Davranışlarına Etkisi**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını, patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 06/06/2024

Deniz MUTLU

T.C.
İSTANBUL BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

06.06./2024

Enstitümüz *Psikoloji* Anabilim Dalı *Klinik Psikoloji* Programı yüksek lisans öğrencilerinden **2120039026** numaralı **Deniz MUTLU**'nun "*İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "*Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalar ve Duygusal Zekanın Ebeveyn Davranışlarına Etkisi*" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 28/05/2024 tarih ve 2024/24 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, İstanbul Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince 45 dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında "*OYBİRLİĞİ*" ile "*KABUL*" kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 2 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Prof. Dr. Pe*** NE*** BA***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Dr. Öğr. Üyesi Hü*** EB***
(İstanbul Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof. Dr. Se*** BU***
(İbn Haldun Üniversitesi)

Adı ve Soyadı : Deniz MUTLU
Danışmanı : Prof. Dr. Pervin NEDİM BAL
Derecesi ve Tarihi : Yüksek Lisans (Tezli), 2024
Alanı : Klinik Psikoloji
Anahtar Kelimeler : Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları, Duygusal Zekâ.

ÖZ

ÇOCUKLUK ÇAĞI RUHSAL TRAVMALARI VE DUYGUSAL ZEKÂNIN EBEVEYN DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Bu çalışma, duygusal zekâ ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn davranışlarının açıklanmasında bir etkisi olup olmadığının araştırılması, varsa nasıl bir etkisi olduğunu incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini 401 anne ve baba oluşturmaktadır. Katılımcılardan elde edilen araştırmacılar tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu, Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği ve Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği kullanılmış, alınan puanlar SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Katılımcıların ebeveyn davranışları, çocukluk çağı travmaları ve duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkinin yönü ile gücünü ortaya koymak amacıyla veriler normal dağılım özelliği gösterdiği için Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Verilerin istatistiksel olarak yorumlanması amacıyla gruplar arası karşılaştırma yapmak için t testi ve anova analizlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre katılımcılarda duygusal ihmal, tutarsız disiplin, duygusal istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve zayıf ebeveynlik düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir. Olumlu ebeveynlik ve çocukla ilgilenme arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düşerken, duygusal zekâ toplam, iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri ise artmaktadır.

Name and Surname : Deniz MUTLU
Advisor : Prof. Dr. Pervin NEDİM BAL
Degree and Date : Master's (Thesis), 2024
Major : Clinical Psychology
Keywords : Parental Behaviors, Childhood Psychological Traumas,
Emotional Intelligence.

ABSTRACT

CHILDHOOD MENTAL TRAUMAS AND THE EFFECT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE ON PARENTAL BEHAVIOR

This study was conducted to investigate whether emotional intelligence and childhood psychological traumas have an effect on explaining parental behaviors, and if so, to examine what kind of effect they have. The sample of the research consists of 401 mothers and fathers. Demographic Information Form, Alabama Parental Behavior Scale, Childhood Psychological Trauma Scale and Schutte Emotional Intelligence Scale were used, and the scores were analyzed by the SPSS package program. In order to examine the relationship between the participants' parental behaviors, childhood traumas and emotional intelligence levels and to reveal the direction and strength of this relationship, Pearson correlation analysis was used because the data showed normal distribution. For statistical interpretation of the data, t test and Anova analyzes were used to make comparisons between groups.

According to the findings of the study, as the level of emotional neglect, inconsistent discipline, emotional abuse, sexual abuse, physical neglect and poor parenting increases in the participants, the levels of total emotional intelligence, optimism/mood regulation and evaluation of emotions decrease. As positive parenting and caring for the child increases, emotional abuse, physical abuse, physical neglect and emotional neglect decrease while total emotional intelligence, optimism/mood regulation and emotional evaluation levels increase.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖZ

ABSTRACT

TABLÖLER LİSTESİ iii

KISALTMALAR v

SÖZLÜK..... vi

GİRİŞ 1

1. LİTERATÜR VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları 6

1.1.1. Travma..... 6

1.1.2. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Kavramı 7

1.2.1.Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Türleri 8

1.2.1.1. Fiziksel İstismar 8

1.1.3.2. Cinsel İstismar 9

1.1.3.3. Duygusal İstismar 10

1.1.4. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Sonuçları..... 11

1.1.5. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Üzerine Yurtiçi ve Yurtdışı
Araştırmaları..... 13

1.2. Duygusal Zekâ 14

1.2.1. Duygu 14

1.2.2. Zekâ..... 16

1.2.3. Duygu ve Zekâ İlişkisi..... 17

1.2.4. Duygusal Zekâ Tanımı ve Tarihçesi..... 17

1.2.5. Duygusal Zekâ Üzerine Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar
..... 19

1.3. Ebeveyn Davranışları..... 20

1.3.1. Olumlu Ebeveyn Davranışları 21

1.3.2. Olumsuz Ebeveyn Davranışları..... 22

1.3.3. Ebeveyn Davranışları Üzerine Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmaları..... 23

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	25
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	25
2.3. Veri Toplama Araçları	25
2.3.1. Demografik Bilgi Formu	25
2.3.2. Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği	26
2.3.3. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği	26
2.3.4. Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği.....	27
2.4. Verilerin Analizi	27

3. BULGULAR

3.1. Örneklem İlişkin Demografik Bulgular	28
3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarına Dair Bulgular.....	30
3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları Arasındaki Korelasyon ve Regresyon Analizine Dair Bulgular.....	34
3.4. Fark Analizleri	47
TARTIŞMA.....	71
SONUÇ	86
KAYNAKÇA.....	91

EKLER

EK-1: Demografik Bilgi Formu	109
EK-2: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği	111
EK-3: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları	114
EK-4: Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği	116

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Örneklemeye İlişkin Betimleyici Bilgiler	28
Tablo 2. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri ile Güvenirlik Katsayıları	31
Tablo 3. Araştırmadan Elde Edilen Verilere İlişkin Betimsel Analizler	32
Tablo 4. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Toplam ve Alt boyutlar Arasındaki Korelasyon Analizi	34
Tablo 5. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Çocukla İlgilenme Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	37
Tablo 6. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Olumlu Ebeveynlik Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	38
Tablo 7. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Zayıf Ebeveyn Takibi Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	39
Tablo 8. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Tutarsız Disiplin Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	40
Tablo 9. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Dayakla Cezalandırma Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	41
Tablo 10. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Çocukla İlgilenme Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	42
Tablo 11. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Olumlu Ebeveynlik Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	43
Tablo 12. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Zayıf Ebeveyn Takibi Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	44
Tablo 13. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Tutarsız Disiplin Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	45
Tablo 14. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Dayakla Cezalandırma Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi	46
Tablo 15. Anne Baba Olma Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	47
Tablo 16. Medeni Duruma Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	49

Tablo 17. Ölçeği Doldururken Dikkate Alınan Çocuğun Cinsiyetine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	50
Tablo 18. Psikolojik Rahatsızlık Yaşama Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	52
Tablo 19. Psikiyatrik Rahatsızlık Yaşama Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	54
Tablo 20. Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kişi Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi	55
Tablo 21. Yaş Aralıklarına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi	57
Tablo 22. Eğitim Düzeyine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi	59
Tablo 23. Çocuğun Yaşına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi	63
Tablo 24. Çocuk Sayısına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi	66
Tablo 25. Evlilik Süresine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi	69

KISALTMALAR

Akt. : Aktaran

EQ : Emotional Intelligence (Duygusal Zekâ)

N : Denek Sayısı

Ort. : Ortalama

P : Anlamlılık Düzeyi

R : Korelasyon Değeri

SD : Serbestlik Değeri

SPSS : Statistical Package for Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)

SS : Standart Sapma

U : Mann Whitney U Testi Değeri

vd. : ve diğerleri

X : Ortalama

SÖZLÜK

Çocukluk Çağı Travmaları: Çocukluk travması, çocuğu kısa süreli olarak çaresiz bırakan başa çıkma ve savunma mekanizmalarını aşan ani, dışarıdan bir veya bir dizi hasarın zihinsel veya fiziksel neticesi olarak tanımlanır

Duygusal Zeka: Duygusal zekâ, duyguları doğru bir biçimde anlamak, değer verme ve ifade etme, düşünmeyle ilgili duygulara ulaşmak ve/veya üretme, duyguyu ve duygusal bilgiyi anlama ve duyguları duygusal ve entelektüel büyümeyi motive edecek şekilde düzenleme yeteneğidir.

Ebeveyn Davranışları: Ebeveyn davranışları, ebeveynlerin rolleri ve sorumlulukları da dahil olmak üzere ebeveynlik veya çocuk gelişiminin yönleri hakkındaki bakış açılarını, perspektifleri, tepkileri veya yerleşik düşünme biçimlerini ifade eder.

GİRİŞ

İnsan sosyal bir varlıktır. Sosyal varlık olmanın ilk temeli ailede atılmaktadır. Birey ilk dünyaya geldiği andan itibaren bakım vereni ile karşılaşır. Çevreyi bakım veren eşliğinde keşfeder. Sosyal ilişkilerini bakım vereni model alarak kurmaya başlar. Çocukların olumlu ebeveyn tutumlarına ihtiyacı vardır. Ebeveyn çocuk ilişkisi, ebeveyn ve çocuk ilişkisindeki genetik yakınlığın yanı sıra ebeveyn ve çocuk ilişkisi psikolojik ve sosyal etkileşimleri de içermektedir. Ebeveyn çocuk ilişkisi anne ve babanın çocuğa dair duyguları, davranışları ve beklentilerinin birleşimidir.

Ebeveyn davranışlarında önemli bir etken de duygulardır. Duygular insan hayatının büyük bir bölümüne etki etmektedir. Duygular düşüncelere düşünceler de eylemlerimiz üzerinde etkilidir. Duygularımızın olumsuz veya olumlu oluşuna bağlı olarak düşünce ve eylemlerimizde değişiklikler meydana gelebilir. Duyguların kontrolü, duyguları düzenleyebilme ve empati yeteneği, motivasyonu sürdürebilme gibi özellikler sosyal ilişkilerimiz için önem taşımaktadır. Duygularla ilgili bu özellikler insanlarda duygusal zekâ denilen bir zekâ türü ile ilişkilidir. Duygusal zekâdaki farklılıkların gerçek hayatta etkileri vardır, örneğin kendi duygularının tam olarak farkında olmayan bir kişi etkili bir şekilde hareket edemeyebilir. Duygusal zekâ, insanların hem kendi duygularını hem de etkileşimde bulundukları insanların duygularını anlama ve kullanma becerilerinde farklılık gösteren yolları kapsar. Duygusal zekânın duygusal farkındalık, duyguların yönetimi ve empati gibi ilişkilerde olumlu duygular ve karşılıklı sevgi oluşturmada çok önemli olan çeşitli beceriler vardır.

Ebeveyn davranışlarında etkili olan bir başka etken de çocukluk çağı yaşantılarıdır Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları, ruhsal ve fiziksel sağlığı yerinde olan bireylerin yetişmesinde kilit bir rol oynar. Bu döngüsel gelişim sürecinin, toplumsal gelişime önemli katkıları vardır. Ebeveynlerin tutumlarının şekillenmesinde, geçmiş yaşam olayları özellikle çocukluk dönemindeki travmatik olaylar etkilidir ve incelenmesi gereklidir. İhmal ve istismar gibi olumsuz deneyimlere maruz kalan bireyler, ebeveyn olduklarında çocuk yetiştirme tarzlarını etkileyebilirler. Ebeveynlerin yaşadıkları örseleyici yaşantılar çocuklarının gelişiminde ve ebeveyn çocuk ilişkisinde etkilidir.

Buradan hareketle, anne ve babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekânın ebeveyn davranışlarına etkisi incelenmektedir. Aynı zamanda bu araştırmada annelerin ve babaların sahip olduğu duygusal zeka, çocukluk çağı ruhsal travma ve ebeveynlik davranışları düzeyleri arasındaki ilişki incelenmekte ve elde edilen sonuçlar ile öneriler verilmeye çalışılmaktadır. Buna göre araştırmanın temel problemi: “Anne ve babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal zekâları bazı demografik değişkenlerin ebeveyn davranışlarına etkisi var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir. Ayrıca, her ne kadar çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal zeka ve benliğin farklılaşması kavramları ayrı ayrı çalışmalarda ele alınmış olsa da üç kavramın birlikte ele alındığı ilk araştırması olması sebebiyle literatüre katkıda bulunması beklenmektedir.

Bu çalışmadan birinci bölümünde araştırmanın değişkenleri olan çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal zeka ve ebeveyn davranışları kavramları ve alt başlıklarının literatür taramalarına yer verilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni ve örneklemi, veri toplama araçları ve verilerin analizi anlatılmıştır. Üçüncü bölümde araştırmanın bulgularına yer verilmiştir. Son kısımda sonuç, tartışma ve önerilere yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, çocukluk çağı ruhsal travması ve duygusal zekâ düzeylerinin ebeveyn davranışlarına etkisinin incelenmesidir. Bu çalışmada, duygusal zekâ ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn davranışlarının açıklanmasında bir etkisi olup olmadığını, varsa nasıl bir etkisi olduğunu incelemek amaçlanmıştır. Bu araştırmadaki hedefimiz anne babaların ebeveyn davranışlarını etkileyen faktörlere ışık tutarak, bunların ebeveyn davranışlarını ne derece etkilediği ile ilgili olarak bilgi toplamaktır. Ayrıca, bu değişkenlerin ebeveynlerin anne baba olma durumu, yaşı, eğitim durumu, medeni durumu, evlilik süresi, çocukken bakım verenleri, sahip oldukları çocuk sayısı, psikolojik rahatsızlıkları olup olmama durumu, psikiyatrik ilaç kullanımı, ölçeği doldururken baz aldıkları çocuğun cinsiyeti ve yaşı gibi değişkenler açısından incelenmesi de amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Araştırmanın konusunu, çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekânın ebeveyn davranışlarına etkisi oluşturmaktadır. Çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekânın ebeveyn davranışlarına etki edebilecek kavramlar olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal zekâ ve ebeveyn davranışları daha önceden başka kavramlarla araştırılmış olsa bile bu üç kavramın bir arada araştırıldığı hiçbir araştırmaya rastlanmamıştır. Ebeveyn davranışlarının duygusal zekâ ve çocukluk çağı ruhsal travmaları kavramlarıyla birlikte araştırılması, ebeveyn davranışlarının duygusal zekâ düzeyinden ve çocukluk çağı ruhsal travmalarından nasıl etkilendiğini saptama konusunda yardımcı olacaktır. Mevcut araştırmada ebeveyn davranışları ile duygusal zekâ ve çocukluk çağı ruhsal travmalarının birbirine etkisini araştıran birçok demografik değişken incelenmektedir. Araştırma, ebeveyn davranışlarının çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal zekâ ve çok çeşitli demografik değişkenin bir arada ele alınıyor olması aile danışmanları, çocuk alanında çalışan ruh sağlığı çalışanları ve ebeveynlere ebeveyn çocuk ilişkisine etki eden faktörlerle ilgili fikir vermesi açısından önem taşımaktadır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma, ebeveyn davranışları ölçeğinin geçerliliği sebebi ile sadece 5-18 yaş arasında çocuğu olan anne ve babalarla yapılıyor olması ile sınırlıdır.
- Araştırma “Google Form” üzerinden ulaşılan 401 online katılımcı ile sınırlı kalmıştır.
- Toplanan bulgular; "Demografik Bilgi Formu"nun, "Ebeveyn Davranışları Ölçeği"nin, “Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği”nin ve "Duygusal Zekâ Ölçeği"nin ölçtüğü maddelerle sınırlıdır.

Araştırmanın Varsayımları

Çalışmada kullanılan Ebeveyn Davranışları Ölçeği, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği Ve Duygusal Zekâ Ölçeğinin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiş, güvenilir ve geçerli ölçekler olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmaya katılım gösteren katılımcıların çalışmada kullanılan ölçeklere samimi, objektif, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan en uygun cevapları işaretledikleri varsayılmaktadır.

Problem Cümlesi

Anne ve babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekâlarının ebeveyn davranışlarına etkisi var mıdır?

Alt Problemler

- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn davranışlarına etkisi var mıdır?
- Anne babaların duygusal zekâlarının ebeveyn davranışlarına etkisi var mıdır?
- Ebeveyn davranışları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları evlilik süresine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları bebeklik dönemi bakım veren kişiye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları çocuk yaşına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları geçirilen psikolojik rahatsızlığa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Ebeveyn davranışları psikiyatrik ilaç kullanımına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

- Anne babaların duygusal zekâları yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları bebeklik dönemi bakım veren kişiye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları çocuk sayısına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları çocuk yaşına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları geçirilen psikolojik rahatsızlığa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların duygusal zekâları psikiyatrik ilaç kullanımına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları yaşa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları eğitim durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları bebeklik dönemi bakım veren kişiye göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları geçirilen psikolojik rahatsızlığa göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- Anne babaların çocukluk çağı ruhsal travmaları psikiyatrik ilaç kullanımına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

1. LİTERATÜR VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde çalışmada yer alan değişkenlerin literatürdeki yerleri ve kurumsal çerçeveleri ele alınmıştır.

1.1. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları

Erken dönem olumsuzluk ve erken yaşam stresi olarak da bilinen çocukluk çağı travması, bireyin çocukluk döneminde başa çıkma yeteneklerinin ötesinde bir veya daha fazla olaya maruz kalması ve bunun uzun süre stres altında kalmasına neden olması sonucu duygusal veya psikolojik acıdır (Pechtel ve Pizzagalli, 2011). Travma çocuğun dışındaki olaylarla başlar. Olaylar meydana geldikten sonra çocukta bir takım içsel değişiklikler meydana gelir. Bu değişiklikler kalıcıdır. Değişiklikler yıllarca aktif kalır ve çoğu zaman genç kurbanın zararına olur (Lenore, 2003, s.324).

1.1.1. Travma

Travma, sıklıkla tanısal bir terim olmasına rağmen (yani tanı kılavuzlarında stres bozukluğuna, travma sonrası stres bozukluğuna neden olduğu belirtilen bir olay) daha geniş anlamda, fiziksel veya duygusal olarak zararlı veya olumsuz olarak deneyimlenen bir olay veya durum olarak da tanımlanabilir. Başka bir tanımla travmatik olayları organizmanın işleyişi üzerinde farklı etkileri olan stres etkenlerinin varlığıyla tanımlanır (Wilson, 2004, s.8). Yaşamı tehdit edicidir ve işleyiş ve refah üzerinde kalıcı olumsuz etkileri vardır (SAMHSA, 2014). Yalnızca bir deneyimden değil, aynı zamanda kişinin bu deneyimi değerlendirmesinden ve bu deneyimle başa çıkma yeteneğinden de kaynaklanır. Travma, hayatta kalanın deneyimiyle tanımlanır. İki insanlar aynı zararlı olayı yaşayabilir ve bir kişi travma geçirirken diğer kişi nispeten zarar görmeyebilir.

Travma, kişi üzerinde uzun süreli etkiler bırakabilen, korkunç bir olaya verilen duygusal tepkidir (APA, 2013; Abbasi ve Aslinia, 2010; Gelles, 1980). DSM-IV-TR, şiddet eylemlerinin yaşanması veya gözlemlenmesi, tehdit olmaksızın uygunsuz cinsel deneyimler yaşanması, şiddet, yaralanma, bir bakasının doğal olmayan nedenlerle ölmesi gibi travmatik olarak kabul edilebilecek olaylar örnek vermektedir. Ayrıca DSM-IV-TR, travmatizasyonun yoğun korku, çaresizlik veya dehşetten

kaynaklanabileceği ve bunların istismara uğrayan veya tanık olan kişiler tarafından hissedilebileceği belirtilmektedir (Abbasi ve Aslina, 2010, s.18).

Travmatik bir olay veya durum, bireyin baş etme yeteneğini aştığında ve kişiyi ölüm, yok edilme, sakatlanma veya psikoz korkusuyla karşı karşıya bıraktığında psikolojik travma yaratır. Birey duygusal, bilişsel ve fiziksel olarak bunalmış hissedebilir. Olayın koşulları genellikle gücün kötüye kullanılması, güvene ihanet, tuzağa düşme, çaresizlik, acı, kafa karışıklığı ve/veya kaybı içerir (Giller, 2009). Travmatik olaylar, bir kaza ya da bir başkasının yaralanmasına tanık olmak gibi tek bir olay ya da bütünüyle travmatik hale gelen birden fazla deneyim olabilir. İhmal veya istismara yoğun maruz kalma, terörizm, savaş deneyimi veya bir felaketten sağ çıkma ve ardından aile üyelerinin kaybı, tekrarlanan olumsuz deneyimler travma örnekleridir (Malchiodi, 2008, s.4).

Bu tür bir olay, aşırı bir güçsüzlük hissiyle birlikte inanç ve beklentilerin bozulmasıyla da tanımlanabilir. Birey, durum üzerindeki kontrolünü yitirmiş ve genellikle koşulların veya kişilerin etkisi altında kalmıştır. Freud şunu ortaya atmıştı: “Travmatik bir durumun özü, dışarıdan ya da içeriden kaynaklanan bir çaresizlik deneyimidir”. Aynı zamanda temel varsayımların parçalanmasıyla karşı karşıya kalır (Kleber, 2019).

Psikolojik olarak travmanın özü, yoğun duygu ve mutlak çaresizlik duygusudur. Bedensel yaralanma olmasa da psikolojik travma, uzun dönemli etkilerde öncü rol oynayan fizyolojik çalkantılarla birleşir (Allen, 1995). Travmatik bir olay veya durum, bireyin baş etme yeteneğini aştığında ve kişiyi ölüm, yok edilme, sakatlanma veya psikoz korkusuyla karşı karşıya bıraktığında psikolojik travma yaratır. Birey duygusal, bilişsel ve fiziksel olarak bunalmış hissedebilir. Olayın koşulları genellikle gücün kötüye kullanılması, güvene ihanet, tuzağa düşme, çaresizlik, acı, kafa karışıklığı ve/veya kaybı içerir (Giller, 2009).

1.1.2. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Kavramı

Çocuğa kötü muamele, çocuğun sağlığına, hayatta kalmasına ve zihinsel gelişimine fiili veya potansiyel zarar veren çeşitli fiziksel istismar, ihmal ve ticari sömürü türlerinden oluşur (WHO, 1999). Çocukluk travması, genci geçici olarak

çaresiz bırakan ve sıradan başa çıkma ve savunma mekanizmalarını aşan ani, dışarıdan bir hasarın veya bir dizi hasarın zihinsel neticesi olarak tanımlanır (Terr, 2003, s.327). Çocukluk çağı travmaları bireylerde bir tür gizli yara gibi mevcuttur (Danese ve Baldwin, 2017), ancak mevcut ve sonraki olumsuzluklar üzerinde kalıcı ve belirgin bir etki yaratır (Berber, Çelik ve Odacı, 2020).

Çocukluk travması, travma sonrası uyumda derin zorluklara neden olabilecek en yaygın erken dönem sıkıntısıdır. Yetişkinlikteki travmaya göre erken yaşamdaki sıkıntıların, bağlanma figürleriyle güvenli ve güvenilir ilişkilerin oluşumunu ve travmayı yönetmek ve yeniden değerlendirmek için etkili başa çıkma stratejilerinin gelişimini bozma olasılığı daha yüksektir (Ogle vd., 2015).

Çocukluk döneminde olumsuz ve tehdit edici deneyimlere maruz kalmak, bireylerin daha hoş olmayan olaylar ve çevrelerinden gelecek tehditleri öngörmelerine ve kalıcı bir tehdit beklentisi duygusu yaratmalarına yol açabilir (Morgan vd., 2010). Çocukluk çağı travmasına maruz kalma duygu düzenleme mekanizmalarını etkileyebilir (Chu vd., 2019; Dunn vd., 2018). Duygu düzensizliği, duygusal deneyimleri izleme ve değerlendirme, yoğunluklarını veya sürelerini ayarlama ve durumsal talepleri karşılamak için duygusal tepkileri uyarlanabilir bir şekilde yönetme yeteneği de dahil olmak üzere çeşitli alanlardaki zorluklarla tanımlanır (Gratz ve Roemer, 2004).

1.1.3. Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Türleri

Çocukluk çağı ruhsal travmaları fiziksel istismar, duygusal istismar ve cinsel istismar olarak üç alt başlıkta incelenmiştir.

1.1.3.1. Fiziksel İstismar

Ebeveynleri tarafından veya bakım vereni kişilerin olumsuz eylemleri sonucunda çocuğun fiziksel olarak zarar görmesi, fiziksel istismar olarak adlandırılır. (Erdoğan ve Aslan, 2020, s.105; Can, 2020, s.4).

Küçük çocuklar genellikle günlük aktiviteler ve oyun sırasında kazara yaralanırlar. Ancak fiziksel istismara uğrayan çocuklarda görülen yaralanma biçimleri, kazara yaralanan çocuklarda görülen yaralanmalardan farklıdır. Kaza dışı

travmanın fiziksel belirtileri çeşitlidir ve çoğunlukla deriyi, kemiği veya merkezi sinir sistemini içerir (Pressel, 2000).

Çocuklara yönelik fiziksel istismar her yaştan, cinsiyetten, etnik kökenden ve sosyoekonomik gruptan çocuğu etkilemektedir. Erkek ve kız çocuklar benzer oranlarda fiziksel istismara maruz kalmaktadır. 2000'den fazla çocuk ve ergen üzerinde yapılan bir araştırmada, ergenlerin %11.15'inin fiziksel saldırı nedeniyle yaralandığı ve genç yaş gruplarındaki çocuklara göre istismar nedeniyle yaralanma olasılığının daha yüksek olduğu görülmüştür. Fiziksel istismar riski yaşla birlikte artmasına rağmen, ölümcül istismar ve ciddi istismara bağlı yaralanmalar çocuklarda ve 2 yaşından küçük bebeklerde daha yaygındır (US Department of Health and Human Services, 2004).

Zorbalık biçiminde akran mağduriyetine maruz kalmak, depresyon, intihar eğilimi ve sosyal kaygı şeklinde ifade edilen sağlıksızlıkla ilişkili başka bir çocuk istismarı türüdür (Abada vd., 2008).

1.1.3.2. Cinsel İstismar

Çocuğun cinsel istismarı, çocuğu bu amaçla kullanan bir yetişkinin, baskın konumundan yararlanarak cinsel zevk, uyarılma veya doyum sağlamayı amaçlayan bir eylem olarak değerlendirilebilir (Sánchez-Meca vd., 2011).

Çocuk, failin veya başka bir kişinin cinsel uyarılması için kullanıldığı, bir çocuk ile bir yetişkin arasındaki temas ve etkileşimler cinsel istismarı tanımlar. Cinsel istismar, 18 yaşının altındaki bir kişi tarafından da, bu kişinin mağdurdan yaşça büyük olması veya failin bir başkası üzerinde güç veya kontrol konumunda olması durumunda da gerçekleştirilebilir (Hartman ve Burgess, 1989).

Cinsel istismar aile içinde meydana geldiğinde sosyal tanımı enstestir. Aile dışındaki kişiler (yani daha büyük çocuklar, daha güçlü çocuklar, yetişkinler, komşular, bakıcılar, yabancılar veya aile arkadaşları) tarafından yapılan cinsel istismara cinsel taciz denir (Hartman ve Burgess, 1989).

Çocuğun cinsel istismarı, çocuğun refahına ve güvenliğine yönelik en büyük tehditlerden biri olarak kabul edilir. İstismarın çok genç yaşta meydana geldiği, sürekli

olduğu, genital temasla ilişkili ve tehditlerin eşlik ettiği, istismarcının baba/üvey baba olduğu veya aile desteğinin olmadığı durumlarda sonuçlar daha ciddi olma eğilimindedir (Magalhaes vd., 2009).

Çocukluk çağı cinsel istismarları genellikle hiçbir kişiye açıklanmaz. İstismar yetişkinlik dönemine kadar çocuk tarafından gizlenir. Ancak cinsel istismar esnasında çocuk fiziki olarak zarar görmüşse ortaya çıkar (Freidrich vd., 2001).

Çocuk cinsel istismarının olumsuz tesirleri, istismarcının istismarı yaptığını kabul etmemesi, kurbanın kendini kabahatli hissetmesi ve utanması, çevrenin cinsel istismarı onaylamamasının bir neticesidir. Ayrıca çocuk cinsel istismarının nispeten çocuk ve ergenlerde yüksek olması toplumda tehlike altındaki kişilerin destek ve korunmasında eksiklik olduğunu göstermektedir. İstismarla ilgili durumlar çoğunlukla kuşkuyla karşılanmaktadır. Kuşkuyla yaklaşılması veya inanılmaması büyük ihtimalle çocukla yetişkinin cinsel ilişkisinin sosyal bir tabu olarak görülmesine bağlıdır. Ayrıca cinsel istismar şahidinin olmuyor olması, bu eylemin saklı kalması istismarcının çoğunlukla istismarı kabul etmemesine sebep olmaktadır (Aktepe, 2009).

1.1.3.3. Duygusal İstismar

Duygusal istismar, bir kişinin başka bir kişiyi eleştirmek, utandırmak, suçlamak veya başka yollarla manipüle etmek için duyguları kullanarak kontrol etmesi olarak tanımlanabilir. Bu tür romantik ilişkiler, arkadaşlar, aile üyeleri ve iş arkadaşları arasında meydana gelebilir (Psychology Today, 2019).

Duygusal istismarın temel amacı karşıdaki kişiyi itibarsızlaştırarak, izole ederek ve susturarak kontrol etmektir. İnce ve sinsi olabileceğinden tanınması en zor istismar biçimlerinden biridir. Ancak aynı zamanda açık ve manipülatif de olabilir. Duygusal istismar şiddetli ve sürekli olduğunda, tüm benlik duygusu etkilenebilir. Zamanla suçlamalar, sözlü taciz, lakap takmak, eleştiriler ve küçümseme benlik duygusunu o kadar aşındırabilir ki artık benlik gerçekçi bir şekilde algılanamayabilir (Gordon, 2022).

Psikolojik istismarın fiziksel istismardan daha uzun süreli etkileri olabilir. Çünkü bu, kurbanların güven ve özsaygısının yavaş yavaş yıkılmasına yol açar. Bu tür

bir istismar, kurbanların davranışsal ve duygusal işlevselliklerine zarar veren tekrar eden, kasıtlı ve fiziksel olmayan eylemler içerir (Rees, 2010).

Çocukluk çağındaki duygusal istismarın yetişkinlerde psikolojik sıkıntılara yol açtığı, bu tür istismarın yetişkinlerin zihinsel sağlığı üzerindeki etkilerinin anlaşılmasında önemli bir rol oynadığı gösterilmiştir. Ayrıca, duygusal istismarın çocukluk dönemindeki travmaların ve sonraki yıllardaki psikolojik etkilerin anlaşılmasında kritik bir faktör olduğu da belirtilmiştir (Thompson ve Kaplan, 2018).

1.1.4. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmalarının Sonuçları

Çocukluk çağı ruhsal travmaları, bireyin psikolojik, duygusal ve sosyal gelişiminde önemli etkiler bırakabilen kritik deneyimlerdir. Çocukluk çağı ruhsal travmaları, fiziksel veya duygusal şiddet, ihmal, aile içi şiddet, cinsel istismar gibi çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilir. Bu konuda yapılan çeşitli araştırmalar çocukların maruz kaldığı travmatik olayların negatif sonuçlara neden olabileceğini göstermektedir.

Bir kişinin hayatında, çocuklukta yaşanan kötü muamele geçmişinin birçok uzun süreli potansiyel sonucu vardır (Buss vd., 2017, s.1). Yaşamın erken dönemlerinde olumsuz olaylar yaşayanlar, olumsuz yetişkin ilişkileri ve daha zayıf zihinsel sağlığa sahip olduğu bulunmuştur (Caldwell vd., 2011). Olumsuz yaşam olaylarının yaşanmasının sonuçları bir sonraki nesli bile etkileyebilir (Roberts vd., 2014).

Çocukluk çağı ruhsal travmaları, duygusal ve psikolojik sorunlara yol açabilir. Bu dönemde yaşanan travmaların yol açabileceği psikolojik rahatsızlıklar arasında depresyon, anksiyete bozuklukları, travma sonrası stres bozukluğu ve borderline kişilik bozukluğu bulunmaktadır (Copeland vd., 2007; McLaughlin vd., 2012). Çocukluk travması ile düşünce bastırma, uyku sorunları, abartılı irkilme tepkileri, gelişimsel gerilemeler, sıradan korkular, kasıtlı kaçınmalar, panik, sinirlilik ve aşırı uyanıklık gibi etkiler öne çıkabiliyor (Terr, 2003). Travma sonrası davranışsal sorunlar, agresif davranışlar, öfke patlamaları, kendine zarar verme eğilimleri ve madde kötüye kullanımı şeklinde ortaya çıkabilir (Teicher vd., 2016). Travmatik deneyimler, çocuğun bağlanma yeteneklerini etkileyebilir ve ilişki sorunlarına neden

olabilir. Güven eksikliği, sosyal izolasyon ve arkadaşlık ilişkilerinde zorluklar, bu sonuçlar arasında yer alabilir (Toth vd., 2006). Ayrıca, bu çocuklar yetişkinliklerinde ilişki kurma ve sürdürme konusunda zorluklar yaşayabilirler. Yetişkinlikteki travmaya göre erken yaşamdaki travmalar, bağlanma figürleriyle güvenli ve güvenilir ilişkilerin oluşumunu ve travmayı yönetmek ve yeniden değerlendirmek için etkili başa çıkma stratejilerinin gelişimini bozma olasılığı daha yüksektir (Huang vd., 2020).

Çocukluk çağı ruhsal travmaları, bilişsel fonksiyonları ve akademik başarıyı olumsuz etkileyebilir. Dikkat eksikliği, öğrenme güçlükleri ve bilişsel esneklikte azalma gibi sorunlar gözlemlenebilir (Perry vd., 1995). Bu durum, uzun vadede kariyer seçimleri ve iş hayatında başarıyı da etkileyebilir. Psikolojik travmaların fiziksel sağlık üzerindeki etkileri de önemlidir. Kronik ağrı, bağışıklık sistemi zayıflığı ve uyku bozuklukları gibi fiziksel sorunlar yaşanabilir (Felitti vd., 1998).

Çocukluk çağındaki travmatik deneyimler, bireyin yetişkinlik dönemlerinde de uzun vadeli etkiler bırakabilir. Bu etkiler arasında suçluluk duyguları, kendi çocuklarına karşı ebeveynlik zorlukları ve ilişki sorunları yer alabilir (Dube vd., 2003).

Çocukluk travmasına maruz kalmak, birçok psikopatoloji türü için güçlü bir risk faktörüdür. Topluma dayalı çalışmalardan elde edilen kanıtlar, travma yaşayan çocukların, hiç travma yaşamamış çocuklara kıyasla zihinsel bozukluk geliştirme olasılığının yaklaşık iki kat daha fazla olduğunu göstermektedir (Lewis vd., 2019; McLaughlin vd., 2012). Psikopatolojinin ortaya çıkmasına yönelik bu yüksek risk yalnızca çocukluk döneminde mevcut değildir, aynı zamanda ergenlik ve yetişkinlik boyunca da devam etmektedir (McLaughlin vd., 2010; Green vd., 2010; Kessler vd., 2010).

Çocukluk çağı ruhsal travmaları, bireylerin hayatlarının her alanında kalıcı izler bırakabilir. Çocukluk çağı ruhsal travmalarının etkileri, zamanla azalabilir, ancak bazı durumlarda bu etkiler uzun süre devam edebilir. Bu nedenle, bu tür deneyimleri yaşayan bireyler için uzun vadeli destek ve takip önemlidir. Bu nedenle, çocukluk döneminde yaşanan travmaların erken tanınması, müdahale edilmesi ve destek sağlanması büyük önem taşımaktadır. Toplumun bu konuya duyarlı olması ve gerekli destek sistemlerinin oluşturulması, bu travmaların olumsuz etkilerini azaltmada kritik rol oynayabilir.

1.1.5. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Üzerine Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmaları

Travma geçmişi olan ebeveynlerin ebeveynliği travma geçirmemiş ebeveynlere göre farklı deneyimlediklerini ve ebeveynlik kapasitelerinin tehlikeye girebileceğini öne sürmektedir (Zvara vd., 2015).

Gibb ve meslektaşları çocuklukta duygusal istismarın, fiziksel veya cinsel istismardan ziyade depresyon veya sosyal anksiyete bozukluğu tanılarıyla daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu bulmuşlardır (Gibb vd., 2007).

Çocukluk travması yaşayan annelerin, empatinin azalması da dahil olmak üzere çocuklarıyla olumsuz çağrışimli etkileşim kalıpları sergileme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Tarczon, 2012). Travma öyküsü olan annelerin cezalandırıcı olma ve fiziksel cezayı disiplin aracı olarak kullanma olasılığının daha yüksek olduğunu bulmuştur (Barrett, 2009).

Çocuklukta cinsel istismar öyküsü olan annelerin, çocuğun annenin ihtiyaçlarını karşılayan konuma yerleştirilmesiyle duygusal olarak çocuğuna bağımlı hale gelme olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Koren-Karie vd., 2004).

Cinsel istismar geçmişi olan babaların çocuklarından fiziksel ve duygusal olarak uzak olma ihtimalinin daha yüksek olduğunu buldu; bu da, istismarcı bir ebeveyn olma yönünde kendi bildirdiği korkularla bağlantılıydı (Wark ve Vis, 2016).

Sezer (2021), çocukluk çağı ruhsal travma ölçeğinin duygusal istismar alt boyutundan kadınların aldıkları ortalama puanlar, erkeklerin ortalama puanından daha yüksek olduğunu bulmuştur. Ayrıca fiziksel ihmal alt boyutu da cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta ve erkeklerin fiziksel ihmal alt boyutundan aldıkları ortalama puanlar kadınların ortalama puanlarından anlamlı derecede daha yüksek olduğunu bulmuştur.

Açıker (2021), üniversite öğrencilerinin çocukluk çağında yaşadıkları ruhsal travmaların yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakmış ve çocukluk çağında yaşanan ruhsal travmalar ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çavuş (2023), araştırmasında çocukluk çağı ruhsal travmaları artıkça depresyon arttığını bulmuştur. Çocukluk çağı ruhsal travmaları ile stres arasında ilişki bulamamıştır.

Erdoğan (2019), çocukluk çağı ruhsal travması ile ilişki doyumu arasında olumsuz yönde anlamlı ilişki bulmuştur. Büyükenmeci narsisizm ile arasında olumlu yönde anlamlı ilişki bulmuştur.

Peker (2017), çocukluk çağı ruhsal travmasının duygusal ihmal, duygusal istismar alt boyutlarında katılımcıların eğitim durumları açısından anlamlı bir farkın olmadığı tespit etmiştir. Bununla birlikte, fiziksel ihmal alt boyutunda, fiziksel istismar alt boyutunda ve cinsel istismar alt boyutunda anlamlı bir farkın olduğunu ifade etmiştir.

Dengizek (2015), çocuklukta fiziksel ihmal ve istismara uğramış babaların demokratik olmayan ebeveyn tutumu sergilediklerini bulmuştur. Çocuklukta duygusal ve fiziksel ihmale uğramış annelerin aşırı koruyucu ebeveyn tutumunu sergilediklerini bulmuştur.

1.1. Duygusal Zekâ

Duygusal zekâ teorisine göre duygular bize içsel deneyimlerimizi anlamlandırmamız ve sosyal çevremizde yön bulmamız için hayati bilgiler sağlar. Dolayısıyla, içsel ve dışsal duygu ipuçlarını algılayan, kendilerinin ve başkalarının duygu deneyimleri hakkında karmaşık bilgi işlemeyle meşgul olan ve bu bilgiyi kendi düşünceleri ve davranışları için bir rehber olarak kullanan bireylerin, hem duygusal hem de duygusal açıdan uyarlanabilir işlevsellik sergileme olasılıkları daha yüksektir (Mayer vd., 2008).

1.2.1. Duygu

Duygu, doğrudan bireyin algı, bilgi işleme hızı, bir durum veya olay karşısında düşünce süreçleri ve tepki verme şeklini etkileyen temel unsurdur (Greenberg, 2010a). Duygular insan varoluşunun ayrılmaz bileşenleridir. Duygular hayatımızda merkezi bir rol oynar ve herkesi ilgilendirir. Yaşamın üçüncü yılından itibaren başlayan günlük konuşmalar duygu yüklü dillerle doludur (BenZe'ev, 2000; akt., Sousa, 2013).

Bütün duygular, subjektif bir deneyim olan uyaranla başlar. Temel duygular, kültürel etkilerden veya yetiştirme tarzından bağımsız olarak her birey tarafından ifade edilebilirken, bu duyguları ortaya çıkaran deneyim oldukça öznel bir nitelik taşır.

Duygular, özellikle zarar verici durumlar karşısında insanlara neyin temel, değerli ve önemli olabileceği konusunda bilgi sunarak, bireylerin kendi değerlendirmelerini ve dünya görüşlerini anlamalarına katkıda bulunan unsurlardır. Bu bağlamda duygular, niyetleri iletmek ve kişilerarası etkileşimleri düzenlemek amacıyla kullanılan bir sinyal sistemini temsil eder. Bu nedenle duygular, bireyin kendi benliğiyle ve çevresindeki diğerleriyle olan ilişkileri düzenleyen, yaşama anlamlandıran temel bir mekanizmadır (Greenberg, 2004a).

Duygu teorisine göre, insanların doğuştan geldikleri varsayılan temel duyguları içeren bir dizi hisse sahip oldukları düşünülmektedir (Colombetti, 2009). Plutchik (1980), duyguları 8 temel kategoriye ayırmıştır: sevinç, güven, korku, şaşkınlık, üzüntü, tikslenme, öfke ve beklenti. Plutchik, duyguları sınıflandırırken evrensel nitelikte olan ve insanların çevreye uyumunu kolaylaştıran sekiz temel duygu kategorisi oluşturmuştur. Şiddeti azaldıkça çemberin dışına doğru giden duyguların, renk tonları da açık tona doğru değişmektedir. Sekiz duygu arasındaki ikili zıt uçlar vardır; neşeye karşılık üzüntü, öfkeye karşı korku, güvene karşı iğrenme ve şaşkınlığa karşı beklenti olarak kabul edilmektedir (Plutchik, 2003).

Pozitif duygular, yaşamı daha anlamlı kılar ve zorluklarla başa çıkma gücümüzü artırır. Duyguların sadece olumlu yönleri değil, aynı zamanda olumsuz yönleri de vardır. Korku, üzüntü, öfke ve hayal kırıklığı gibi duygular, yaşamın zorluklarına karşı bir tepki olarak ortaya çıkar. Bu duygular, insanların tehlikeden kaçınmalarını, hayal kırıklıklarıyla başa çıkmalarını ve kendi sınırlarını belirlemelerini sağlar.

Olumsuz duygular -aşırı, uzun süreli veya bağlamsal olarak uygunsuz olduğunda- anksiyete bozuklukları, saldırganlık ve şiddet, yeme bozuklukları ve kendine zarar verme, depresyon ve intihar gibi birçok ciddi soruna neden olur (Kiecolt-Glaser vd., 2002).

1.2.2. Zekâ

Zekâ kavramı bir çok tanımı bulunan ve hala araştırmaları süren bir kavramdır. Zekâ, bireyin çeşitli zihinsel becerilerini kullanabilme ve çözüm üretebilme yeteneğini ifade eden karmaşık bir kavramdır. Bilimsel literatürde genellikle bilişsel süreçler, öğrenme yetenekleri, problem çözme kabiliyeti ve adaptasyon yetisi gibi faktörleri içeren çok yönlü bir konsept olarak tanımlanmaktadır.

Zekâ teorileri geliştikçe bilim insanları geleneksel analitik temelli kavramların ötesine baktılar. Gardner'ın çoklu zekâ teorisi dilsel, mantıksal-matematiksel ve uzamsal zekâ gibi daha geleneksel olan bazı zekâları ve bedensel-kinestetik, müzikal, kişilerarası, kişilerarası gibi zekânın sınırlarını genişleten diğer zekâları içerir (Gardner, 1993; akt., Choi vd., 2022).

Robert Sternberg'in triarşik teorisi, daha sonra başarılı zekâ teorisi olarak revize edildi (Sternberg, 1996), analitik zekânın yanı sıra sıklıkla gözden kaçırılan iki fikri de içeriyor. Bunlardan biri yaratıcı zekâdır (yaratıcılıkta tartışılan bazı fikirlerle karşılaştırılabilir). Diğer, yani pratik zekâ, kişinin günlük hayatta kalmak için ihtiyaç duyduğu temel becerilerden yararlanır; bu da "sokak zekâsına" benzer (Sternberg ve Hedlund, 2002). Örneğin, birisi kendi güçlü yönleri ile çevrenin talepleri arasındaki en iyi uyumu bulabilir mi? (Sternberg, 2000) Eğer öyleyse, başarılı olmak için pratik zekâ sergiliyorlar. Bu teorinin en son evrimi, yani artırılmış başarılı zekâ teorisi, arzu edilen bir sonuç (Sternberg, 2020) ve temel bileşen (Sternberg, 2019a) olarak açıkça bilgeliği içerir (akt., Choi vd., 2022).

Zekâyı ölçmeye yarayan zekâ testleri oluşturuldu. 1890'da Cattell, "Zihinsel Testler ve Ölçümler" başlıklı bir makale yayınladı; burada dokunsal ayrımcılığın ölçümleri, ağırlık için mutlak eşikler, ağırlık ayrımı, işitsel uyaranlara tepki süresi ve ölçümleri içeren 10 psikolojik işlevin ölçümlerini tanımladı. Cattell zihinsel test terimini ilk kullanan kişiydi (akt; Brody, 2000, s.16).

Binet ise temel bilişsel süreçlere odaklanarak zekâyı ölçme girişimine karşıydı. Zekânın karmaşık zihinsel süreçlere odaklanılarak incelenmesi gerektiğine inanıyordu. Almanya'da yapılan araştırmaların bulgularından etkilenmişti. Oehr (1895), rakamların hafızasındaki bireysel farklılıklar, sayıları toplama yeteneği ve dikteden okuma ve yazma becerileri üzerinde çalıştı. Bu araştırmayı gözden

geçirirken Binet ve Henri (1896), bireysel farklılıkların basit işlevlerden ziyade karmaşık işlevler açısından daha çeşitli görüldüğünü belirtmişlerdir (akt; Brody, 2000, s.17).

1.2.3. Duygu ve Zekâ İlişkisi

Duygu ve zekâ ele alındığında araştırmaların çoğu, düşünce süreçlerinin ruh hali uyarımlarından etkilenebileceğini göstermiştir (Forgas ve Moylan, 1987; Mayer ve Bremer, 1985; Salovey ve Birnbaum, 1989; Singer ve Salovey, 1988). Duygu yüklü sorunları çözüme kavuşturmak ve davranışları düzenlemek için bireyin kendisinin ve başkalarının duygusal durumlarını tanıma, anlama, uygulama ve yönetmesiyle ilgili süreçleri içerir (Mayer ve Salovey, 1997; Salovey ve Mayer, 1990).

Woodworth (1940) duyguları zihinsel aktivitenin düzensiz kesintileri olarak görürken Leeper (1948, s.17) duyguların "aktiviteyi uyandırdığını, sürdürdüğünü ve yönlendirdiğini" ve mantıksal düşünceye ve uyumlu davranışa katkıda bulunduğunu öne sürdü. Bower (1981) ayrıca, mutlu ruh hallerinin mutlu düşünceleri harekete geçirdiğini ve üzgün ruh hallerinin de üzgün düşünceleri harekete geçirdiğini gösteren, yayılan bir hafıza aktivasyon modeli ortaya koydu (akt., Brackett vd., 2004).

1.2.4. Duygusal Zekâ Tanımı ve Tarihçesi

Duygusal zekâ, Amerikalı psikolog Daniel Goleman tarafından popülerleştirilen bir kavramdır. Goleman, duygusal zekâyı, duyguları anlama, yönetme, başkalarının duygularını anlama ve ilişki kurma becerisi olarak tanımlamıştır (Goleman, 1995). Goleman (1998, ss.26-28) duygusal zekâyı politik farkındalık, kendine güven, vicdanlılık ve başarı güdüsü dahil olmak üzere bir dizi olumlu kişilik özelliği olarak tanımladı.

Salovey ve Mayer (1990) duygusal zekâyı “sorunları çözmek ve davranışları düzenlemek için kişinin kendisinin ve başkalarının duygusal durumlarını tanıması ve kullanması” olarak tanımlamaktadır. Böylece, duygusal açıdan zeki bireyler (a) duyguları doğru bir şekilde algılayabilir, (b) düşünmeyi geliştirmek için duygulardan yararlanabilir, (c) duyguları ve anlamlarını anlayabilir ve (d) kendilerinin ve

başkalarının duygularını etkin bir şekilde kontrol edebilir ve yönetebilir (Mayer ve Salovey, 1997). Daha spesifik olarak, duygusal zekâyı duyguyu doğru bir şekilde anlama ve anlatma, düşünceyi kolaylaştırmak için duygudan yararlanma, duyguları anlama ve hem duygusal hem de kişisel gelişim için duyguları yönetme yeteneği olarak tanımladılar (Mayer ve Salovey, 1997). Duygusal zekâ, günlük çatışmalara uyum sağlanmasına ve bunların çözülmesine olanak sağlamak için duygusal ve bilişsel süreçleri birleştirir (Mayer ve Salovey, 2001).

Duygusal zekâ, duyguları doğru bir biçimde anlamak, değer verme ve ifade etme, düşünmeyle ilgili duygulara ulaşmak ve/veya üretme, duyguyu ve duygusal bilgiyi anlama ve duyguları duygusal ve entelektüel büyümeyi motive edecek şekilde düzenleme yeteneğidir (Salovey ve Mayer, 2000).

Duygusal zekâ yeni bir terim olabilir, 25 yıldan daha eski olmayabilir ama kökleri 2000 yıl önce Platon'un "Tüm öğrenmenin duygusal bir temeli vardır" diye belirttiği çalışmasına dayanmaktadır (Govri ve Keerthi, 2010). O zamandan beri araştırmacılar, bilim adamları, eğitimciler ve filozoflar günlük yaşamda hislerin ve duyguların önemini kanıtlamak veya çürütmek için çalıştılar (Hume, 2012) .

Günlük yaşamımızda çok çeşitli duygular yaşasak da bunların insan davranışları üzerindeki etkisi her zaman tartışma konusu olmuştur. Ne yazık ki, son iki bin yılın büyük bir kısmında ortak düşünce şuydu: "Duygular yolumuza çıkıyor, bizi iyi kararlar almaktan ve odaklanmamızı engelliyorlar" (Warner, 2010). Son otuz yılda giderek artan sayıda araştırma, Duyguların hayatta kalmamıza ve gelişmemize yardımcı olan değerli sinyaller olduğunu öne sürerek bunun tam tersini kanıtlıyor (Psychological Self-Help, 2022). Bu, 19. yüzyılda psikologların duyguları düşünceyle ilişkilendirmeye başladıkları çalışmalarının sonucuydu.

Duygusal zekâ kavramının resmen var olduğu dönemdi. 1900'li yılların başında Thorndike (1920) sosyal zekâ kavramını, kendisinin ve başkalarının içsel durumlarını, güdülerini ve davranışlarını anlayarak diğer insanlarla iyi geçinme yeteneği olarak tanımlamış olup, bu kavram günümüzün zekâ kavramına çok yakındır. Kısa bir süre sonra Wechsler (1958), yaşamda başarı için gerekli olduğunu ve bilişsel olmayan yönlerini tanımlayamadığımız sürece zekânın tamamlanmayacağını belirterek bilişsel olmayan zekâ kavramını geliştirdi (Webb, 2009).

1990'da Psikolog Peter Salovey ve John Mayer, duygusal zekâyı kişinin kendi ve başkalarının duygularını izleme yeteneği olarak tanımlayan bir zekâ biçimi olarak ele aldıkları dönüm noktası niteliğindeki makaleleri "Duygusal Zekâ"yı yayınladılar. Duygusal zekâ kavramı, Daniel Goleman'ın Salovey ve Mayer'in çalışmalarından ilham alarak yazdığı "Duygusal Zekâ: Neden IQ'dan Önemli Olabilir" adlı kitabının yayınlanmasıyla popüler hale geldi (Dhani ve Sharma, 2016). Duygusal zekâyı, kendini kontrol etme, şevk ve sebat etme ve kendini motive etme yeteneğini içeren bir yetenek olarak tanımlamıştır (Goleman, 1995).

Duygusal zekâ alanında öne çıkan bir diğer araştırmacı ise "duygusal bölüm" teriminin yaratıcısı olan Reuven Bar-On'dur. Duygusal zekâ, çevresel taleplerle baş etmede daha başarılı olabilmek için kendini ve başkalarını anlamak, insanlarla ilişki kurmak ve yakın çevreye uyum sağlamak ve onunla başa çıkmak olarak tanımlanmaktadır (Baron, 1997).

Günümüzde duygusal zekâ üstüne araştırmalar hala sürmektedir. Duygusal zekâ kavramı ile ilgili yeni ölçümler yapılmakta ve kavram iyileştirilmeye devam edilmektedir.

1.2.5. Duygusal Zekâ Üzerine Yurtiçinde ve Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Sánchez-Núñez, Fernández-Berrocal ve Latorre (2013), kişisel raporlama ölçümlerini kullanarak, ebeveynler arasında daha yüksek düzeydeki dikkat ve netliğin, çocuklarında aynı boyutların daha yüksek düzeyde olmasıyla ilişkili olduğunu gözlemlemişlerdir.

Yalnızca Yıldırım (2015), araştırmasında duygusal zekânın kişilerarası beceriler, stres yönetimi, olumlu etki ve genel ruh hali boyutlarındaki artışın genel yaşam doyumunda artışa neden olduğu görülmüştür.

Akyürek (2021), kadınların duygusal zekâ düzeyinin, erkeklerden anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Üniversite ve üstü mezun yetişkinlerin duygusal zekâ düzeyi, ilkokul ve ortaokul ile lise mezunu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca ekonomik durumu iyi olan yetişkinlerin duygusal zekâ

düzeyleri, orta ve kötü ekonomik durumu olanlara göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Beyaz (2021), genç yetişkinlerin, çocukluk örselenme yaşantıları düzeyi ile yetişkin prososyallik ve duygusal zekâ düzeyi arasında negatif yönlü ilişki olduğunu bulmuştur.

Arslan (2020), okul öncesi eğitimine devam eden 60-72 aylık çocuklar ile yaptığı araştırmada duygusal zekâsı ile anne-baba-çocuk iletişimi arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır.

Yücel (2020), ergenlerle yaptığı çalışmada ergenlerde benlik saygısı ve demokratik ebeveyn tutumunun, duygusal zekânın alt boyutları üzerinde pozitif yönde anlamlı ilişkisi olduğu, koruyucu ebeveyn tutum ve otoriter ebeveyn tutumun duygusal zekâ ile negatif yönde anlamlı ilişkisi olduğu bulmuştur.

Canbay (2020), anne-baba ve çocukların duygusal zekâları üzerine yaptığı araştırmada annelerin ve babaların duygusal zekâ düzeyleri ile çocukların duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Annelere uygulanan duygusal zekâ ölçeği toplam puanı ile annelerin çalışma durumuna, annenin eğitim durumu ve ailenin ekonomik düzeyine göre ise anlamlı bir fark bulmamıştır. Babalara uygulanan duygusal zekâ ölçeğinin alt boyutlarında, babanın eğitim durumu ile empati, sorumluluk alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmiş ve bu farklılık ilkökul mezunu babaların lehine bulmuştur.

1.2. Ebeveyn Davranışları

Ebeveyn davranışları, ebeveynlerin rolleri ve sorumlulukları da dahil olmak üzere ebeveynlik veya çocuk gelişiminin yönleri hakkındaki bakış açılarını, perspektifleri, tepkileri veya yerleşik düşünme biçimlerini ifade eder (Breiner vd., 2016, s.48).

1.3.1. Olumlu Ebeveyn Davranışları

Ebeveyn olma, bir çiftin gebeliği planlamasıyla başlayan ve ömrün sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç, anne ve baba mutluluk verici bir deneyim olmasının yanı sıra yeni roller ve sorumluluklar gerektiren zorlu bir değişimi de içerir (akt., Taşkın, 2015). Ebeveynlik çok boyutludur. Ebeveynlerin, çocuklarının çeşitli ihtiyaçlarına yanıt vermek için, çocukların güvenli ve sağlıklı kalmasına yardımcı olan gelişimsel dönüm noktaları ve normların farkında olmaktan, profesyonellerin (örneğin eğitimciler, çocuk bakımı) rollerini anlamaya kadar uzanan bilgi derinliğini ve genişliğini geliştirmeleri gerekir (Breiner vd., 2016, s.49).

Aile, sadece üyelerinin toplamı değil, aynı zamanda bu toplamdan daha fazlası olan, özgün özelliklere sahip bir yapıyı ifade eder. Bu yapının anlaşılması ve yorumlanmasının en iyi yolu, yapının parçalarını ve bu parçalar arasındaki etkileşimi tanımadır (Rayana ve Atak, 2022). Ebeveyn davranışları, ebeveynlerin rolleri ve sorumlulukları da dahil olmak üzere ebeveynlik veya çocuk gelişiminin yönleri hakkındaki bakış açılarını, perspektifleri, tepkileri veya yerleşik düşünme biçimlerini ifade eder. Ebeveynlik bilgileri, tutumları ve uygulamaları yalnızca birbirleri tarafından değil aynı zamanda çocukların özellikleri (örneğin cinsiyet, mizaç); ebeveynlerin kendi deneyimleri (örneğin kendi çocukluklarından kalma deneyimler) ve koşulları; aile, arkadaşlar ve diğer sosyal ağlar gibi başkalarından öğrenilen beklentiler; ve kültürel sistemlerden etkilenir (Breiner vd., 2016, s.48).

Anne ve baba ile çocuk arasındaki ilişkinin niteliği, çocuğun topluma uyum becerilerini etkileyen önemli bir faktördür (Öngel vd., 2016). Anne babanın çocuklarına karşı tutumları ve davranışları, ileride çocuğun hayatını etkileyebilecek önemli bir faktördür. Bu tutumlar ve inançlar genellikle ebeveynin kendi çocukluk deneyimleri, aile yapısı ve kendi zorluklarıyla başa çıkma şekliyle ilişkilidir (Kaya, 2005).

Olumlu ebeveyn davranışı, sıcaklık, ebeveyn-çocuk iletişimindeki olumlu duygu içerikli ton; kurallar ve sınırların sebeplerini çocuklarla paylaşma olarak tanımlanmaktadır (Sanson ve Rothbart, 1995).

Ebeveyn ve çocuk davranışı arasında kuvvetli bir bağ vardır. Bu durum pozitif ebeveyn davranışlarının daha az çocuk davranışlarında soru ile ilişkili olduğuna işaret

etmektedir (Sebre vd., 2014). Ebeveyn olarak çocuğuna tutarlı bir disiplin uygulayan, aşırı koruyucu olmayan, sevecenlik ve sevgi ile yaklaşan ve çocuğun psikolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarını destekleyen anne ve babalar, çocuğunun sağlıklı gelişimi için en faydalı davranışı benimser (Çağdaş, 2012; Özdemir vd., 2012). Böyle ortamda büyüyen çocukların düşüncelerini serbestçe dışa vurabilen, özgüveni ve benlik saygısı gelişmiş, gerekli riskleri alabilen, başkalarına karşı saygılı, gelişime ve değişime açık ve özgün fikirler üretebilen bireyler olurlar (Kulaksızoğlu, 2008).

1.3.2. Olumsuz Ebeveyn Davranışları

Anne babaların, çocuk eğitimi ve gelişimi hakkında yetersiz bilgi sahibi olmaları, yanlış ebeveynlik tutumlarına yol açabilir (Tezel Şahin ve Özbey, 2007). Ebeveynlerin beklentileri, çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri ebeveynlik tarzları, geçmiş çocukluk deneyimleri, toplumun değerleri, ebeveynlerin algıladıkları sorumluluk ve görevlerin farkındalığı gibi faktörler, ebeveynlerin çocuklarına yönelik tutumlarını etkileyen etmenlerdir (Aslışen, 2017).

Ceza ve itaat beklentileri, çocuğun zihinsel ve duygusal yeteneklerini, sosyal gelişimini etkileyerek, çocukta kendine dair kaygı ve korku oluşturarak benlik gelişimine olumsuz yönde etki eder (Hoffman, 2001; Tamis-LeMonda vd., 2004). İtaat bekleme, bakım verenin söylediklerini çocukların sorgulamadan yapmasını beklemesi; cezalandırma, çocukları disipline etmek için olumsuz metotların uygulanmasıdır (Sanson ve Rothbart, 1995). Sürekli eleştiri yapmak, aşağılamak, küçümsemek, fiziksel veya duygusal şiddet uygulamak gibi olumsuz davranışlar çocukta travma, korku, kaygı ve stres gibi olumsuz duyguların gelişmesine sebep olabilir.

Çocuğun diğer çocuklarla karşılaştırılması, ebeveynin şiddet içeren davranışları, sürekli ceza verilmesi ve çocuğun girişimlerinin desteklenmemesi, çocuklarda saldırgan davranışların gelişmesine neden olabilir (Dizman, 2003). Küçüklerin duyguları görmezden gelindiğinde ve kabul edilmediğinde, duygusal düzenleme yetenekleri, sosyal davranışlar ve kendi duygularını anlama ve ifade etme becerileri azalır; negatif duygular ve saldırgan davranışlar önemli ölçüde artar (Denham vd., 2010). Bazen ebeveynler, çocuğa gereğinden fazla şey vererek onun

kendi gelişimini engelleyebilirken, bazen de yeterli destek sağlayamayacak şekilde çok az şey vererek sorunlu davranışların oluşmasına neden olabilirler (Geçtan, 2008).

1.3.3. Ebeveyn Davranışları Üzerine Yurtiçi ve Yurtdışı Araştırmaları

Kaya (2019), anne babaların ebeveyn davranışları ve evlilik doyumu üzerine yaptığı araştırmada, ebeveyn davranışları ölçeğinin alt ölçeklerinden çocukla ilgilenme ve zayıf ebeveyn takibi alt boyutları cinsiyete göre farklılaştığını bulmuştur. Anneler babalara göre daha fazla çocukla ilgilenme davranışı sergilediği bulunmuştur. Babalar ise annelere göre daha fazla zayıf ebeveyn takibi davranışı göstermiştir. Eğitim düzeyine göre, çocukla ilgilenme, dayakla cezalandırma ve zayıf ebeveyn takibi alt boyutları anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Üniversite ve üzeri mezun olan anne ve babaların çocukla ilgilenme davranışı, ilkokul ve ortaokul mezunu anne ve babaların çocukla ilgilenme davranışından anlamlı düzeyde yüksek çıktığı bulunmuştur.

Güler (2021), kız çocuğu olan annelerin erkek çocuğu olan annelerden daha az dayakla cezalandırma ebeveynlik davranışı gösterdiği bulunmuştur. Babalar annelere göre daha çok dayakla cezalandırma ve zayıf ebeveyn takibi davranışı gösterirken; anneler çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik davranışlarını daha çok gösterdikleri bulunmuştur.

Akşab (2020), anne baba ve çocuklarıyla yaptığı araştırmada, anne-babaların akılcı olmayan inançları ve ebeveynlik davranışları ile çocukların algıladıkları aile ilişkisi ve benlik algıları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Bunun sonucunda annelerin çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik davranışları arttıkça çocuklar ailesini daha fazla destekleyici olarak görmekte; zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma davranışları arttıkça ise daha fazla destekleyici olmayan türde gördükleri bulunmuştur. Babaların çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve tutarsız disiplin davranışları arttıkça çocuklar aile ilişkilerini daha fazla destekleyici olarak algılamakta; dayakla cezalandırma davranışları arttıkça ise daha fazla destekleyici olmayan şekilde algıladıkları bulunmuştur.

Aksu (2021), ebeveyn davranışları alt boyutlarından çocukla ilgilenme davranışı ve olumlu ebeveynlik ile tüm çocukluk çağı travmaları arasında negatif

yönlü ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Zayıf ebeveyn takibi, tutarsız disiplin ve dayakla cezalandırma davranışı puanı ile tüm çocukluk çağı travmaları arasında pozitif yönlü ve anlamlı korelasyonlar bulunmuştur.

Burkett (1991), istismara uğramamış annelerle karşılaştırıldığında, çocuklukta cinsel travma geçmişi olan annelerin daha çok kendine odaklandığını ve çocuklarına daha bağımlı olduğunu bulmuştur.

Lawton (1992), ebeveyn çocuk ilişkisini çeşitli değişkenler ile incelediği araştırmalarında, aile ve çocuk arasındaki ilişkinin ebeveynlerin kendi çocukluk yaşantıları ile ilgili olduğunu bulmuştur.

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, araştırmanın evreni ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve analizde kullanılan istatistiksel teknikler ile ilgili ayrıntılara yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada anne ve babaların çocukluk ruhsal travmaları, duygusal zekâları ve ebeveyn davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmaya internet üzerinden Google Forms aracılığıyla link paylaşımı yoluyla çevrimiçi oluşturulan forma Facebook, Twitter, Instagram gibi sosyal medya platformlarının yanı sıra WhatsApp ve e-posta grupları aracılığıyla paylaşılmasıyla ulaşılan kişiler katılmıştır. Anket, 2023 yılında paylaşılmaya başlanmıştır. Çalışmaya 18 yaş ve üstünde, 5-18 yaş arası çocuğu olan anne ve babalar katılmıştır. 315'i anne ve 86'sı baba olmak üzere toplamda 401 anne ve baba katılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların demografik özellikleri ile ilgili bilgi toplayabilmek için Demografik Bilgi Formu, Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği ve Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği kullanılmıştır.

2.3.1. Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu, araştırmanın genel hedefiyle uyumlu olarak demografik ve kişisel bilgilerin elde edilmesini kolaylaştırmak için geliştirilmiştir. Katılımcıların yaşı, cinsiyeti, eğitim durumları, medeni durumu, evlilik süresi, bebeklikte bakım veren kişi, çocuk sayısı, çocuğunun yaşı, çocuğunun cinsiyeti, psikolojik bir rahatsızlık yaşayıp yaşamadığı ve psikiyatrik ilaç kullanımı ile ilgili sorular sorulmuştur.

2.3.2. Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği

Frick (1991) tarafından geliştirilen Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği, Çekiç ve arkadaşları (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek beşli Likert tipi bir ölçektir. Alt boyutları 5 tane olup, Çocukla İlgilenme (Çİ), Olumlu Ebeveynlik (OE), Zayıf Ebeveyn Takibi (ZET), Tutarsız Disiplin (TD) ve Dayakla Cezalandırma (DC)'dir. Ölçekte yer alan Çocukla İlgilenme (Çİ) ve Olumlu Ebeveynlik (OE), alt boyutları ebeveynlikle ilgili olumlu davranışları ölçerken, Zayıf Ebeveyn Takibi (ZET), Tutarsız Disiplin (TD), Dayakla Cezalandırma (DC) alt boyutları ise olumsuz ebeveyn davranışlarını ölçmektedir (Frick, 1991). Alt boyutların dışında diğer disiplin yöntemlerine ilişkin 7 madde daha vardır (34, 36, 37, 39, 40, 41, 42. Maddeler). Bu maddeler bir alt boyut olarak puanlanmamakta, sadece Dayakla Cezalandırma alt boyutuna karşı ebeveynler tarafından bir önyargı gelişmemesi için ölçek uygulamalarında kullanılmaktadır (Shelton, Frick ve Woolton, 1996). AEDÖ alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları .46 ile .77 arasında değişmektedir. Toplam puanın iç tutarlılık katsayısı ise .70'tir (Çekiç vd., 2018).

2.3.3. Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği

Bernstein ve arkadaşlarının (1986) geliştirdiği Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği, Şar ve arkadaşları tarafından (2012) Türkçeye uyarlanmıştır. Bu ölçek ile çocukluk çağı cinsel, fiziksel, emosyonel (duygusal) istismarı ve emosyonel ve fiziksel ihmalini konu alan beş alt puan ile bunların birleşiminden oluşan toplam puan elde edilmektedir. Duygusal (emosyonel) İstismar alt boyutu 3,8,14,18,25 numaralı maddelerle, Fiziksel İstismar alt boyutu 9,11,12,15,17 numaralı maddelerle, Fiziksel İhmal alt boyutu 1,4,6,2,26 numaralı maddelerle, Duygusal (emosyonel) İhmal alt boyutu 5,7,13,19,28 numaralı maddelerle, Cinsel İstismar alt boyutu 20,21,23,24,27 numaralı maddelerle değerlendirilmektedir. Ölçek toplam 28 madden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach-Alpha iç tutarlılık katsayısı (N=123) 0,93 olarak bulunmuştur (Şar vd., 2012).

2.3.4. Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği

İlk hali Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden ve Dornheim (1998) tarafından geliştirilen ve yeniden düzenlemesi Austin, Saklofske, Huang ve McKenney (2003) tarafından 41 madde olarak düzenlenen Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması Tatar ve arkadaşları (2011) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin alt boyutları İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi alt boyutu, Duyguların Kullanımı alt boyutu ve Duyguların Değerlendirilmesi alt boyutu olarak üç tanedir. Ölçekte sorular; kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum seçeneklerinden birinin seçilmesi şeklinde 5'li likert yapısındadır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlik çalışmaları sonucunda, ölçeğin geneli için Cronbach-Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,82 olarak bulunmuştur (Tatar vd., 2011).

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 28 Versiyon ile analiz edilmiştir. Sürekli değişkenler için ortalama ve standart sapmalar; kategorik değişkenler için sayı ve yüzdeler analiz edilmiştir. Araştırma değişkenlerinin normal dağılım özelliği gösterip göstermediği çarpıklık basıklık analizi ile test edilmiş olup normallik ölçütlerinin kabul edilen uluslararası standartlara göre değerlendirilmesi sağlanmıştır (± 2). Veriler normal dağılım özelliği göstermesi durumunda 'parametrik' test kriterlerinden yararlanılmıştır (Tablo 2). Ardından kullanılan ölçme araçlarının güvenilir sonuçlar verip vermediğini ortaya konulmuş olup bu bağlamda iç tutarlılık (Cronbach's Alpha) analizinden yararlanılmıştır (Tablo 2).

Katılımcıların ebeveyn davranışları, çocukluk çağı travmaları ve duygusal zekâ arasındaki ilişkiyi incelemek ve bu ilişkinin yönü ile gücünü ortaya koymak amacıyla Pearson korelasyon analizinden yararlanılmıştır. Gruplar arası karşılaştırma bulgularında normal dağılım özelliği gösterildiği için t testi ve anova analizlerinden yararlanılmıştır. Tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık eşiği $p < .05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde istatistiksel analizler sonucunda elde edilen bulgular ve açıklamaları yer almaktadır.

3.1. Örneklem İlişkin Demografik Bulgular

Araştırmaya katılan bireylerin tanıtıcı bilgilerine dair bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Örneklem İlişkin Betimleyici Bilgiler

Değişkenler	N	%
Araştırmaya Katılan Kişi		
Anne	315	78,6
Baba	86	21,4
Medeni Durum		
Bekar/Boşanmış	47	11,7
Evli	354	88,3
Yaş Aralığı		
20-32	83	20,7
33-45	256	63,8
46-55	62	15,5
Eğitim Düzeyi		
Lise ve Altı	147	36,7
Önlisans/Lisans	204	50,9
Lisansüstü	50	12,5
Evlilik Süresi		
Evli Değilim	47	11,7
1-5 Yıl	19	4,7
6-10 Yıl	91	22,7
11-17 Yıl	159	39,7
18 Yıl ve Üzeri	85	21,2

Bebeklikte Bakım Veren		
Anne	343	85,5
Baba	6	1,5
Aile Büyüklerinden Biri	44	11,0
Bakıcı	8	2,0
Çocuk Sayısı		
1 Çocuk	115	28,7
2 Çocuk	201	50,1
3 Çocuk ve Üzeri	85	21,2
Ölçeği Doldururken Dikkate Aldığınız Çocuğunuzun Yaşı		
5-9 Yaş	195	48,6
10-13 Yaş	129	32,2
14-18 Yaş	77	19,2
Ölçeği Doldururken Dikkate Aldığınız Çocuğunuzun Cinsiyeti		
Kız	191	47,6
Erkek	210	52,4
Psikolojik Rahatsızlık Olma Durumu		
Evet	61	15,2
Hayır	340	84,8
Psikiyatrik İlaç Kullanımı		
Evet	28	7,0
Hayır	373	93,0
Toplam	401	100,0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılanlara dair kişisel bilgiler yer almaktadır. Katılımcıların %78.6'sı annelerden, %21.4'ü ise babalardan oluşmaktadır. Katılımcıların tamamına yakınının (%88.3) evli bireylerden oluştuğu görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların %63.8'i 33-45, %20.7'si 20-32 ve %15.5'i de 46-55 yaş aralığında bulunan bireylerden oluşmaktadır. Katılımcıların %50.9'unun önlisans ve lisans eğitim seviyesine sahip olduğu görülürken, %36.7'sinin lise ve altı ile %12.5'inin de lisansüstü eğitim seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir. Benzer biçimde katılımcıların %39.7'sinin 11-17 yıl arası evlilik süresine sahip olduğu görülürken, %22.7'sinin 6-10 yıl arası, %21.2'sinin 18 yıl ve üzeri ile %4.7'sinin ise 1-5 yıl arası evlilik süresine sahip oldukları saptanmıştır. Katılımcıların çocukluğunda bakım veren kişi durumuna ise 343 kişi anne yanıtını vermiştir. Katılımcıların %50.1'inin 2 çocuğu sahip olduğu bulunurken, %28.7'sinin tek çocuğa ve 19.1'inin de 3 ve üzeri çocuğa sahip oldukları tespit edilmiştir. Katılımcıların ölçeği doldururken dikkate aldıkları çocuklarının %52.4'ü erkek, %47.6'sı ise kızdır. Bunun yanında katılımcıların %48.6'sının 5-9 yaş aralığındaki çocuklarını dikkate aldıkları görülürken, %32.2'sinin 10-13 yaş aralığındaki çocuklarını ve %19.2'sinin ise 14-18 yaş aralığındaki çocuklarını dikkate alarak testi cevapladıkları saptanmıştır. Katılımcıların %15.2'si (61 Kişi) psikolojik %7'si (28 Kişi) psikiyatrik rahatsızlığı bulunduğunu belirtmiştir.

3.2. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçlarına Dair Bulgular

Araştırma da kullanılan ölçme araçlarına dair bulgular Tablo 2 ve 3'te gösterilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Basıklık ve Çarpıklık Değerleri ile Güvenirlik Katsayıları

Değişkenler	Skewnes (Basıklık)	Kurtosis (Çarpıklık)	Cronbach Alpha
Ebeveyn Davranışları			
Çocukla İlgilenme	-,687	-,419	,878
Olumlu Ebeveynlik	-,746	,091	,866
Zayıf Ebeveyn Takibi	-,501	1,226	,872
Tutarsız Disiplin	-1,208	-,011	,870
Dayakla Cezalandırma	,175	1,426	,974
Ruhsal Travmalar			
Duygusal İstismar	,341	-1,516	,814
Fiziksel İstismar	,764	,045	,856
Cinsel İstismar	,338	1,148	,723
Fiziksel İhmal	,634	,821	,822
Duygusal İhmal	-,401	1,250	,842
Duygusal Zekâ			
Duygusal Zekâ Toplam	-,876	1,633	,879
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	-,342	,914	,837
Duyguların Kullanımı	-,737	,799	,741
Duyguların Değerlendirilmesi	,634	-,137	,838

Tablo 2 incelendiğinde araştırmada yer alan veri toplama araçlarının normallik ve güvenilirlik değerleri görülmektedir. Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerin güvenilir olup olmadığının tespit edilebilmesi için Cronbach Alpha (İç Tutarlılık Katsayısı) değerlerine bakılmış olup uluslararası standartlara göre kabul edilen iç tutarlılık değerlerinin .60 oranın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Benzer biçimde

uluslararası standartlara göre kullanılan ölçme araçlarının çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olması verilerin normal dağılım özelliğine sahip olduğunu göstermektedir (George ve Mallery, 2010). Tablo 2 incelendiğinde elde edilen verilerin çarpıklık ve basıklık değerlerinin kabul edilebilir standartlar içinde olduğu görülmektedir. Bu kapsamda ilgili analizlerin seçiminde normal dağılım özelliği gösteren analizler seçilmiştir. Tüm analizler %95 güven ve .05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiş ve incelenmiştir.

Tablo 3. Araştırmadan Elde Edilen Verilere İlişkin Betimsel Analizler

Değişkenler	Ortanca	Ortalama $\pm$ Ss*	Min.	Maks.
Ebeveyn Davranışları				
Çocukla İlgilenme	3,00	4,19 $\pm$,57	2,00	5,00
Olumlu Ebeveynlik	3,50	4,30 $\pm$,64	1,50	5,00
Zayıf Ebeveyn Takibi	4,00	1,67 $\pm$,62	1,00	5,00
Tutarsız Disiplin	4,00	2,43 $\pm$,63	1,00	5,00
Dayakla Cezalandırma	4,00	1,32 $\pm$,54	1,00	5,00
Ruhsal Travmalar				
Duygusal İstismar	3,00	1,52 $\pm$,69	1,00	4,00
Fiziksel İstismar	3,40	1,18 $\pm$,49	1,00	4,40
Cinsel İstismar	4,00	1,19 $\pm$,54	1,00	5,00
Fiziksel İhmal	2,60	1,44 $\pm$,50	1,00	3,60
Duygusal İhmal	4,00	2,21 $\pm$ 1,00	1,00	5,00
Duygusal Zekâ				
Duygusal Zekâ Toplam	2,44	3,79 $\pm$,44	2,39	4,83
İyimserlik /Ruh Halinin üzenlenmesi	3,17	3,92 $\pm$,61	1,83	5,00
Duyguların Kullanımı	3,33	3,52 $\pm$,63	1,50	4,83
Duyguların Değerlendirilmesi	3,90	3,88 $\pm$,61	1,10	5,00

Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin alt boyutlarının ortanca, ortalama, minimum ve maksimum değerleri sırasıyla çocukla ilgilenme için, ortanca değeri 3, puan ortalaması $4,19 \pm ,57$ (2-5), olumlu ebeveynlik için, ortanca değeri 3.5, puan ortalaması $4,30 \pm ,64$ (1.5-5), zayıf ebeveyn takibi için, ortanca değeri 4, puan ortalaması $1,67 \pm ,62$ (1-5), tutarsız disiplin için, ortanca değeri 4, puan ortalaması $2,43 \pm ,63$ (1-5) ve dayakla cezalandırma için, ortanca değeri 4, puan ortalaması $1,32 \pm ,54$ (1-5) olarak tespit edilmiştir.

Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ölçeği'nin alt boyutlarının ortanca, ortalama, minimum ve maksimum değerleri sırasıyla duygusal istismar için, ortanca değeri 3, puan ortalaması $1,52 \pm ,69$ (1-4), fiziksel istismar için, ortanca değeri 3.4, puan ortalaması $1,18 \pm ,49$ (1-4.4), cinsel istismar için, ortanca değeri 4, puan ortalaması $1,19 \pm ,54$ (1-5), fiziksel ihmal için, ortanca değeri 2.6, puan ortalaması $1,44 \pm ,50$ (1-3.6) ve duygusal ihmal için, ortanca değeri 4, puan ortalaması $2,21 \pm 1,00$ (1-5) olarak tespit edilmiştir.

Duygusal Zekâ Ölçeği'nin toplam boyutu için, ortanca değer 2.44, puan ortalaması $3,79 \pm ,44$ (2.39-4.83) olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının ortanca, ortalama, minimum ve maksimum değerleri sırasıyla iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi için, ortanca değeri 3.17, puan ortalaması $3,92 \pm ,61$ (1.83-5), duyguların kullanımı için, ortanca değeri 3.33, puan ortalaması $3,52 \pm ,63$ (1.5-4.83) ve duyguların değerlendirilmesi için, ortanca değeri 3.9, puan ortalaması $3,88 \pm ,61$ (1.1-5)) olarak tespit edilmiştir.

3.3. Araştırmada Kullanılan Ölçme Araçları Arasındaki Korelasyon ve Regresyon Analizine Dair Bulgular

Tablo 4. Ölçeklerden Elde Edilen Verilerin Toplam ve Alt boyutlar Arasındaki Korelasyon Analizi

Değişkenler ve Alt Boyutları (N=401)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Ebeveyn Davranışları														
1. Çocukla İlgilenme	1													
2. Olumlu Ebeveynlik	,657**	1												
3. Zayıf Ebeveyn Takibi	-,354**	-,171**	1											
4. Tutarsız Disiplin	-0,053	,117*	,364**	1										
5. Dayakla Cezalandırma	-,184**	-0,063	,317**	,322**	1									
Ruhsal Travmalar														
6. Duygusal İstismar	-,147**	-,131**	,104*	-0,021	,169**	1								
7. Fiziksel İstismar	-,204**	-,141**	0,052	-0,009	,191**	,547**	1							
8. Cinsel İstismar	0,031	-0,090	-0,001	0,050	0,029	,361**	,218**	1						
9. Fiziksel İhmal	-,387**	-,294**	,180**	0,018	,187**	,397**	,491**	,148**	1					
10. Duygusal İhmal	-,483**	-,330**	,133**	0,025	,143**	,561**	,405**	0,087	,627**	1				
Duygusal Zekâ														
11. Duygusal Zekâ Toplam	,394**	,294**	-,339**	-,139**	-0,070	-,197**	-0,070	-,135*	-,263**	-,336**	1			
12. İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	,423**	,328**	-,276**	-,100*	-,125	-,126*	-,119*	-,153**	-,215**	-,301**	,791**	1		
13. Duyguların Kullanımı	0,076	0,079	-,150**	-0,093	0,062	-,108*	0,018	-0,011	-0,085	-,116*	,524**	,658**	1	
14. Duyguların Değerlendirilmesi	,276**	,193**	-,261**	-,149**	-0,078	-,196**	-,100*	-,112*	-,200**	-,248**	,803**	,429**	,400**	1

** : 0.01 düzeyinde anlamlı; * : 0.05 düzeyinde anlamlı.

Tablo 4’te kurulan korelasyon analizi sonuçlarına göre; Çocukla ilgilenme ile duygusal istismar ($r=-,147$; $p<0,01$), fiziksel istismar ($r=-,204$; $p<0,01$), fiziksel ihmal ($r=-,387$; $p<0,01$) ve duygusal ihmal ($r=-,483$; $p<0,01$) arasında negatif yönde düşük ve orta güçte; duygusal zekâ toplam ($r=,394$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=,423$; $p<0,01$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=,276$; $p<0,01$) pozitif yönde düşük ve orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda çocukla ilgilenme arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düşerken, duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri ise artmaktadır.

Olumlu ebeveynlik ile duygusal istismar ($r=-,131$; $p<0,01$), fiziksel istismar ($r=-,141$; $p<0,01$), fiziksel ihmal ($r=-,294$; $p<0,01$) ve duygusal ihmal ($r=-,330$; $p<0,01$) arasında negatif yönde düşük ve orta güçte; duygusal zekâ toplam ($r=,294$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=,328$; $p<0,01$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=,193$; $p<0,01$) pozitif yönde düşük ve orta güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda olumlu ebeveynlik arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düşerken, duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri ise artmaktadır.

Zayıf ebeveyn takibi ile duygusal zekâ toplam ($r=-,339$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,276$; $p<0,01$), duyguların kullanımı ($r=-,150$; $p<0,01$) ve duyguların değerlendirilmesi ($r=-,261$; $p<0,01$) arasında negatif yönde düşük ve orta güçte; duygusal istismar ($r=,104$; $p<0,05$), fiziksel ihmal ($r=,180$; $p<0,01$) ve duygusal ihmal arasında ($r=,133$; $p<0,01$) pozitif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda zayıf ebeveynlik düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düşerken, duygusal istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeyleri ise artmaktadır.

Tutarsız disiplin ile duygusal zekâ toplam ($r=-,139$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,100$; $p<0,05$) ve duyguların değerlendirilmesi ($r=-,149$; $p<0,01$) arasında negatif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre

katılımcılarda tutarsız disiplin düzeyi arttıkça ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Dayakla cezalandırma ile duygusal istismar ($r=,169$; $p<0,01$), fiziksel istismar ($r=,191$; $p<0,01$), fiziksel ihmal ($r=,187$; $p<0,01$) ve duygusal ihmal arasında ($r=,143$; $p<0,01$) pozitif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda dayakla cezalandırma düzeyi arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeyleri de artmaktadır.

Duygusal istismar ile duygusal zekâ toplam ($r=-,197$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,126$; $p<0,05$), duyguların kullanımı ($r=-,108$; $p<0,05$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=-,196$; $p<0,01$) negatif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda duygusal istismar düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Fiziksel istismar ile iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,119$; $p<0,05$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=-,100$; $p<0,05$) negatif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda fiziksel istismar düzeyi arttıkça iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Cinsel istismar ile duygusal zekâ toplam ($r=-,135$; $p<0,05$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,153$; $p<0,01$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=-,112$; $p<0,05$) negatif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda cinsel istismar düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Fiziksel ihmal ile duygusal zekâ toplam ($r=-,263$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,215$; $p<0,01$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=-,200$; $p<0,01$) negatif yönde düşük güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda fiziksel düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Duygusal ihmal ile duygusal zekâ toplam ($r=-,336$; $p<0,01$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($r=-,301$; $p<0,01$), duyguların kullanımı ($r=-,116$; $p<0,05$) ve duyguların değerlendirilmesi arasında ($r=-,248$; $p<0,01$) negatif yönde düşük ve orta

güçte anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda duygusal ihmal düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri düşmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Çocukla İlgilenme Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	4,805	,089		54,213	,000
Duygusal İstismar	,166	,050	,209	3,296	,001
Fiziksel İstismar	-,026	,064	-,023	-,403	,687
Cinsel İstismar	,021	,048	,021	,440	,660
Fiziksel İhmal	-,197	,067	-,182	-2,940	,003
Duygusal İhmal	-,260	,036	-,465	-7,150	,000
R=,517 R ² =0,267 Düzeltilmiş R ² =0,258;					
F=27,240 p<0,05; Bağımlı Değişken = Çocukla İlgilenme					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde ruhsal travmalar alt boyutlarının çocukla ilgilenmeyi %25.8 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda duygusal istismar ($p=0,001<0,05$), fiziksel ihmal ($p=0,003<0,05$) ve duygusal ihmal ($p=0,000<0,05$) çocukla ilgilenme üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Olumlu Ebeveynlik Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	4,949	,111		44,523	,000
Duygusal İstismar	,107	,063	,117	1,706	,089
Fiziksel İstismar	,066	,080	,051	,824	,410
Cinsel İstismar	-,120	,061	-,104	-1,975	,049
Fiziksel İhmal	-,263	,084	-,211	-3,136	,002
Duygusal İhmal	-,160	,046	-,248	-3,515	,000
R=,363 R ² =0,132 Düzeltilmiş R ² =0,120;					
F=11,348 p<0,05; Bağımlı Değişken = Olumlu Ebeveynlik					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde ruhsal travmalar alt boyutlarının olumlu ebeveynliği %12 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda cinsel istismar ($p=0,049<0,05$), fiziksel ihmal ($p=0,002<0,05$) ve duygusal ihmal ($p=0,000<0,05$) olumlu ebeveynlik üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 7. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Zayıf Ebeveyn Takibi Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	1,398	,114		12,235	,000
Duygusal İstismar	,043	,064	,048	,670	,503
Fiziksel İstismar	-,158	,083	-,121	-1,906	,057
Cinsel İstismar	-,015	,062	-,014	-,248	,804
Fiziksel İhmal	,289	,086	,236	3,362	,001
Duygusal İhmal	-,007	,047	-,012	-,155	,877
R=,212 R ² =0,045 Düzeltilmiş R ² =0,032;					
F=3,488 p<0,05; Bağımlı Değişken = Zayıf Ebeveyn Takibi					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde ruhsal travmalar alt boyutlarının zayıf ebeveyn takibini %3.2 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda fiziksel ihmal ($p=0,001<0,05$) zayıf ebeveynlik takibi üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 8. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Tutarsız Disiplin Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	2,350	,118		19,855	,000
Duygusal İstismar	-,097	,067	-,107	-1,452	,147
Fiziksel İstismar	,000	,085	,000	,002	,999
Cinsel İstismar	,100	,065	,088	1,551	,122
Fiziksel İhmal	,012	,089	,010	,135	,892
Duygusal İhmal	,045	,049	,070	,926	,355
F=,755 p>0,05; Bağımlı Değişken = Tutarsız Disiplin					

Tablo 8 incelendiğinde bağımsız değişkenler olarak ruhsal travmalar alt boyutlarının tutarsız disiplin üzerinde yordayıcı etki oluşturmadığı tespit edilmiştir (p>.05).

Tablo 9. Katılımcıların Ruhsal Travmaları Alt Boyutları İle Dayakla Cezalandırma Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	,998	,099		10,117	,000
Duygusal İstismar	,114	,056	,146	2,028	,043
Fiziksel İstismar	,065	,071	,059	,910	,363
Cinsel İstismar	-,054	,054	-,055	-1,006	,315
Fiziksel İhmal	,151	,075	,142	2,026	,044
Duygusal İhmal	-,035	,041	-,064	-,873	,383
R=,329 R ² =0,153 Düzeltilmiş R ² =0,140;					
F=4,157 p<0,05; Bağımlı Değişken = Dayakla Cezalandırma					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde ruhsal travmalar alt boyutlarının dayakla cezalandırmayı %14 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda duygusal istismar ($p=0,043<0,05$) ve fiziksel ihmal ($p=0,044<0,05$) dayakla cezalandırma üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 10. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Çocukla İlgilenme Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	2,509	,224		11,183	,000
Duygusal Zeka Toplam	,600	,280	,496	2,144	,033
İyimserlik Ruh Halinin Düzenlenmesi	,058	,125	,067	,467	,641
Duyguların Kullanımı	-,158	,075	-,180	-2,095	,037
Duyguların Değerlendirilmesi	-,065	,101	-,075	-,646	,519
R=,438 R ² =0,191 Düzeltilmiş R ² =0,182; F=21,197 p<0,05; Bağımlı Değişken = Çocukla İlgilenme					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde duygusal zeka toplam ve alt boyutlarının çocukla ilgilenmeyi %18.2 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda duygusal zeka toplam ($p=0,033<0,05$) ve duyguların kullanımı ($p=0,037<0,05$) çocukla ilgilenme üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 11. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Olumlu Ebeveynlik Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	2,932	,262		11,193	,000
Duygusal Zeka Toplam	,038	,327	,028	,116	,908
İyimserlik Ruh Halinin Düzenlenmesi	,265	,146	,273	1,815	,050
Duyguların Kullanımı	-,017	,088	-,017	-,192	,848
Duyguların Değerlendirilmesi	,072	,118	,074	,612	,541
R=,334 R ² =0,112 Düzeltilmiş R ² =0,102;					
F=11,269 p<0,05; Bağımlı Değişken = Olumlu Ebeveynlik					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde duygusal zeka toplam ve alt boyutlarının olumlu ebeveynliği %10.2 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda iyimserlik ruh halinin düzenlenmesi ($p=0,050<0,05$) olumlu ebeveynlik üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 12. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Zayıf Ebeveyn Takibi Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	3,484	,274		12,719	,000
Duygusal Zeka Toplam	-,751	,340	-,532	-2,210	,028
İyimserlik Ruh Halinin Düzenlenmesi	,082	,151	,079	,543	,588
Duyguların Kullanımı	,085	,091	,084	,934	,351
Duyguların Değerlendirilmesi	,105	,122	,105	,859	,391
R=,344 R ² =0,118 Düzeltilmiş R ² =0,108;					
F=11,936 p<0,05; Bağımlı Değişken = Zayıf Ebeveyn Takibi					

Stepwise modeline göre yapılan regresyon analizinde duygusal zeka toplam ve alt boyutlarının zayıf ebeveynlik takibini %10.8 oranında bağımsız değişkenler olarak açıkladığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda duygusal zeka toplam ($p=0,028<0,05$) zayıf ebeveynlik takibi üzerinde yordayıcı etki ortaya koymaktadır.

Tablo 13. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Tutarsız Disiplin Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	3,176	,291		10,906	,000
Duygusal Zeka Toplam	,372	,364	,261	1,022	,308
İyimserlik Ruh Halinin Düzenlenmesi	-,210	,163	-,204	-1,290	,198
Duyguların Kullanımı	-,132	,098	-,129	-1,354	,177
Duyguların Değerlendirilmesi	-,218	,131	-,212	-1,666	,097
F=2,546 p>0,05; Bağımlı Değişken = Tutarsız Disiplin					

Tablo 13 incelendiğinde bağımsız değişkenler olarak duygusal zeka toplam ve alt boyutlarının tutarsız disiplin üzerinde yordayıcı etki oluşturmadığı tespit edilmiştir (p>.05).

Tablo 14. Katılımcıların Duygusal Zeka Toplam ve Alt Boyutları İle Dayakla Cezalandırma Arasındaki Çoklu Regresyon Analizi

Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t değeri	p
Bağımsız Değişken	B	Std Hata	Beta		
Sabit	1,533	,246		6,228	,000
Duygusal Zeka Toplam	,169	,307	,139	,549	,583
İyimserlik Ruh Halinin Düzenlenmesi	-,167	,137	-,193	-1,221	,223
Duyguların Kullanımı	,035	,082	,040	,421	,674
Duyguların Değerlendirilmesi	-,084	,110	-,097	-,763	,446
F=1,908 p>0,05; Bağımlı Değişken = Dayakla Cezalandırma					

Tablo 14 incelendiğinde bağımsız değişkenler olarak duygusal zeka toplam ve alt boyutlarının dayakla cezalandırma üzerinde yordayıcı etki oluşturmadığı tespit edilmiştir ($p>.05$).

3.4. Fark Analizleri

Tablo 15. Anne Baba Olma Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Kişi	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Anne	315	4,26	0,49	5,442	0,000
	Baba	86	3,90	0,66		
Olumlu Ebeveynlik	Anne	315	4,35	0,62	3,030	0,003
	Baba	86	4,11	0,66		
Zayıf Ebeveyn Takibi	Anne	315	1,60	0,61	-4,158	0,000
	Baba	86	1,92	0,58		
Tutarsız Disiplin	Anne	315	2,41	0,62	-0,799	0,425
	Baba	86	2,48	0,66		
Dayakla Cezalandırma	Anne	315	1,32	0,55	0,147	0,883
	Baba	86	1,31	0,50		
Ruhsal Travmalar						
Duygusal İstismar	Anne	315	1,54	0,73	1,009	0,313
	Baba	86	1,45	0,55		
Fiziksel İstismar	Anne	315	1,19	0,48	0,666	0,506
	Baba	86	1,15	0,54		
Cinsel İstismar	Anne	315	1,24	0,60	-3,636	0,000
	Baba	86	1,00	0,00		
Fiziksel İhmal	Anne	315	1,39	0,49	-3,956	0,000
	Baba	86	1,64	0,52		
Duygusal İhmal	Anne	315	2,14	1,00	-2,685	0,008
	Baba	86	2,47	0,94		
Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Anne	315	3,83	0,41	3,167	0,002
	Baba	86	3,62	0,52		
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	Anne	315	3,95	0,57	1,916	0,058
	Baba	86	3,79	0,72		
Duyguların Kullanımı	Anne	315	3,56	0,60	2,502	0,014
	Baba	86	3,35	0,69		
Duyguların Değerlendirilmesi	Anne	315	3,91	0,58	2,106	0,036
	Baba	86	3,75	0,70		

Tablo 15 incelendiğinde cinsiyet ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Yapılan t testi sonucuna göre çocukla ilgilenme ($t=5,442$; $p=0,000$), olumlu ebeveynlik ($t=3,030$; $p=0,003$), zayıf ebeveyn takibi ($t=-4,158$; $p=0,000$), cinsel istismar ($t=-3,636$; $p=0,000$), fiziksel ihmal ($t=-3,956$; $p=0,000$), duygusal ihmal ($t=-2,685$; $p=0,008$), duygusal zekâ toplam ($t=3,167$; $p=0,002$), duyguların kullanımı ($t=2,502$; $p=0,014$) ve duyguların değerlendirilmesi ($t=2,106$; $p=0,036$) cinsiyet üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

Buna göre annelerin çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalamaları babaların çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalamasından yüksektir. Bunun yanında babaların zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal puan ortalaması annelerin zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal puan ortalamasından yüksektir.

Tablo 16. Medeni Duruma Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Medeni Durum	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Bekar/Boşanmış	47	4,09	0,69	-1,074	0,288
	Evli	354	4,20	0,53		
Olumlu Ebeveynlik	Bekar/Boşanmış	47	4,28	0,69	-0,224	0,823
	Evli	354	4,30	0,63		
Zayıf Ebeveyn Takibi	Bekar/Boşanmış	47	2,08	0,90	0,636	0,525
	Evli	354	1,61	0,55		
Tutarsız Disiplin	Bekar/Boşanmış	47	2,48	0,86	0,479	0,634
	Evli	354	2,42	0,59		
Dayakla Cezalandırma	Bekar/Boşanmış	47	1,46	0,92	1,208	0,233
	Evli	354	1,30	0,47		
Ruhsal Travmalar						
Duygusal İstismar	Bekar/Boşanmış	47	1,51	0,70	-0,091	0,927
	Evli	354	1,52	0,70		
Fiziksel İstismar	Bekar/Boşanmış	47	1,17	0,37	-0,103	0,918
	Evli	354	1,18	0,50		
Cinsel İstismar	Bekar/Boşanmış	47	1,14	0,41	-0,846	0,400
	Evli	354	1,20	0,56		
Fiziksel İhmal	Bekar/Boşanmış	47	1,55	0,55	1,315	0,194
	Evli	354	1,43	0,50		
Duygusal İhmal	Bekar/Boşanmış	47	2,33	1,25	0,708	0,482
	Evli	354	2,19	0,96		
Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Bekar/Boşanmış	47	3,77	0,54	-0,283	0,779
	Evli	354	3,79	0,42		
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	Bekar/Boşanmış	47	3,85	0,73	-0,676	0,502
	Evli	354	3,93	0,59		
Duyguların Kullanımı	Bekar/Boşanmış	47	3,52	0,81	0,027	0,978
	Evli	354	3,52	0,60		
Duyguların Değerlendirilmesi	Bekar/Boşanmış	47	3,88	0,72	-0,020	0,984
	Evli	354	3,88	0,60		

Tablo 16 incelendiğinde medeni durum ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 17. Ölçeği Doldururken Dikkate Alınan Çocuğun Cinsiyetine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Cinsiyet	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Kız	191	4,17	0,63	-	0,703
	Erkek	210	4,20	0,47	0,381	
Olumlu Ebeveynlik	Kız	191	4,21	0,76	-	0,011
	Erkek	210	4,38	0,49	2,562	
Zayıf Ebeveyn Takibi	Kız	191	1,69	0,70	0,767	0,443
	Erkek	210	1,64	0,53		
Tutarsız Disiplin	Kız	191	2,44	0,69	0,304	0,761
	Erkek	210	2,42	0,56		
Dayakla Cezalandırma	Kız	191	1,34	0,61	0,946	0,345
	Erkek	210	1,29	0,47		
Ruhsal Travmalar						
Duygusal İstismar	Kız	191	1,49	0,62	-	0,326
	Erkek	210	1,56	0,76	0,983	
Fiziksel İstismar	Kız	191	1,19	0,42	0,240	0,811
	Erkek	210	1,17	0,55		
Cinsel İstismar	Kız	191	1,24	0,69	1,920	0,056
	Erkek	210	1,14	0,35		
Fiziksel İhmal	Kız	191	1,51	0,52	2,403	0,017
	Erkek	210	1,39	0,48		
Duygusal İhmal	Kız	191	2,23	1,03	0,408	0,684
	Erkek	210	2,19	0,96		
Duygusal Zeka						
Duygusal Zekâ Toplam	Kız	191	3,75	0,47	-	0,131
	Erkek	210	3,82	0,40	1,512	
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	Kız	191	3,88	0,66	-	0,241
	Erkek	210	3,95	0,56	1,175	
Duyguların Kullanımı	Kız	191	3,51	0,65	-	0,813
	Erkek	210	3,52	0,60	0,237	
Duyguların Değerlendirilmesi	Kız	191	3,85	0,68	-	0,413
	Erkek	210	3,90	0,55	0,819	

Tablo 17 incelendiğinde çocuğun cinsiyeti ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p < .05$). Yapılan t testi sonucuna göre olumlu ebeveynlik ($t = -2,562$; $p = 0,011$) ve fiziksel ihmal ($t = 2,403$; $p = 0,017$) çocuğun cinsiyeti üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

Tabloya göre erkek çocuklarını düşünen katılımcılarda olumlu ebeveynlik puan ortalaması kız çocuğunu düşünen katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında kız çocuğunu düşünen katılımcılarda ise fiziksel ihmal puan ortalaması yüksek bulunmuştur.

Tablo 18. Psikolojik Rahatsızlık Yaşama Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Psikolojik Rahatsızlık	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Evet	61	4,25	0,46	1,047	0,298
	Hayır	340	4,18	0,57		
Olumlu Ebeveynlik	Evet	61	4,31	0,57	0,224	0,823
	Hayır	340	4,29	0,65		
Zayıf Ebeveyn Takibi	Evet	61	1,59	0,50	-1,237	0,219
	Hayır	340	1,68	0,64		
Tutarsız Disiplin	Evet	61	2,44	0,61	0,139	0,890
	Hayır	340	2,43	0,63		
Dayakla Cezalandırma	Evet	61	1,25	0,40	-1,383	0,170
	Hayır	340	1,33	0,56		
Ruhsal Travmaları						
Duygusal İstismar	Evet	61	1,71	0,73	2,207	0,030
	Hayır	340	1,49	0,68		
Fiziksel İstismar	Evet	61	1,24	0,63	1,001	0,318
	Hayır	340	1,17	0,46		
Cinsel İstismar	Evet	61	1,41	0,91	2,174	0,033
	Hayır	340	1,15	0,44		
Fiziksel İhmal	Evet	61	1,40	0,39	-0,873	0,385
	Hayır	340	1,45	0,52		
Duygusal İhmal	Evet	61	2,43	1,04	1,811	0,071
	Hayır	340	2,17	0,98		
Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Evet	61	3,92	0,33	2,570	0,011
	Hayır	340	3,76	0,46		
İyimserlik/Ruh Halinin Düzenlenmesi	Evet	61	3,96	0,52	0,698	0,487
	Hayır	340	3,91	0,62		
Duyguların Kullanımı	Evet	61	3,68	0,60	2,208	0,030
	Hayır	340	3,49	0,63		
Duyguların Değerlendirilmesi	Evet	61	4,13	0,47	3,483	0,001
	Hayır	340	3,83	0,63		

Tablo 18 incelendiğinde psikolojik rahatsızlık yaşama durumu ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Yapılan t testi sonucuna göre duygusal istismar ($t=2,207$; $p=0,030$), cinsel istismar ($t=2,174$; $p=0,033$), duygusal zekâ toplam ($t=2,570$; $p=0,011$), duyguların kullanımı ($t=2,208$; $p=0,030$) ve duyguların değerlendirilmesi ($t=3,483$; $p=0,001$) psikolojik rahatsızlık yaşama durumu üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

Tabloya göre psikolojik rahatsızlık yaşayan katılımcılarda duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalaması psikolojik rahatsızlık yaşamayan katılımcıların duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalamasından yüksektir.

Tablo 19. Psikiyatrik Rahatsızlık Yaşama Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Psikiyatrik Rahatsızlık	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Evet	28	4,11	0,48	-0,864	0,394
	Hayır	373	4,19	0,56		
Olumlu Ebeveynlik	Evet	28	4,29	0,55	-0,037	0,971
	Hayır	373	4,30	0,65		
Zayıf Ebeveyn Takibi	Evet	28	1,72	0,49	0,544	0,590
	Hayır	373	1,66	0,63		
Tutarsız Disiplin	Evet	28	2,40	0,66	-0,229	0,821
	Hayır	373	2,43	0,62		
Dayakla Cezalandırma	Evet	28	1,42	0,60	0,973	0,338
	Hayır	373	1,31	0,53		
Ruhsal Travmalar						
Duygusal İstismar	Evet	28	1,50	0,67	-0,226	0,823
	Hayır	373	1,53	0,70		
Fiziksel İstismar	Evet	28	1,07	0,26	-1,253	0,211
	Hayır	373	1,19	0,50		
Cinsel İstismar	Evet	28	1,20	0,50	0,071	0,943
	Hayır	373	1,19	0,55		
Fiziksel İhmal	Evet	28	1,32	0,33	-1,902	0,065
	Hayır	373	1,45	0,51		
Duygusal İhmal	Evet	28	2,23	1,08	0,083	0,934
	Hayır	373	2,21	0,99		
Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Evet	28	3,91	0,31	2,013	0,051
	Hayır	373	3,78	0,45		
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	Evet	28	4,01	0,31	1,525	0,134
	Hayır	373	3,91	0,62		
Duyguların Kullanımı	Evet	28	3,53	0,69	0,121	0,904
	Hayır	373	3,52	0,62		
Duyguların Değerlendirilmesi	Evet	28	3,95	0,45	0,772	0,445
	Hayır	373	3,87	0,63		

Tablo 19 incelendiğinde psikiyatrik rahatsızlık durumu ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p>.05$).

Tablo 20. Çocukluk Döneminde Bakım Veren Kişi Durumuna Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki T Testi

	Bakım Veren	N	Ort.	ss	t	p
Ebeveyn Davranışları						
Çocukla İlgilenme	Anne/Baba	349	4,20	0,54	1,051	0,294
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	4,12	0,67		
Olumlu Ebeveynlik	Anne/Baba	349	4,30	0,64	0,117	0,907
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	4,29	0,65		
Zayıf Ebeveyn Takibi	Anne/Baba	349	1,66	0,62	-0,665	0,507
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,73	0,65		
Tutarsız Disiplin	Anne/Baba	349	2,43	0,63	0,037	0,971
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	2,43	0,68		
Dayakla Cezalandırma	Anne/Baba	349	1,33	0,56	1,086	0,280
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,26	0,39		
Ruhsal Travmalar						
Duygusal İstismar	Anne/Baba	349	1,53	0,71	-0,181	0,857
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,54	0,60		
Fiziksel İstismar	Anne/Baba	349	1,18	0,48	-0,726	0,468
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,23	0,61		
Cinsel İstismar	Anne/Baba	349	1,18	0,50	-1,068	0,286
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,27	0,81		
Fiziksel İhmal	Anne/Baba	349	1,44	0,51	-1,181	0,238
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	52	1,53	0,52		
Duygusal İhmal	Anne/Baba	349	2,19	0,99	-1,264	0,207
	Büyükanne/Büyükbaba/ Bakıcı	2	,38	,07		

Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Anne/Baba	349	3,81	0,42	2,454	0,015
	Büyükanne/Büyükbaba/	52	3,65	0,57		
	Bakıcı					
İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	Anne/Baba	349	3,94	0,62	1,700	0,094
	Büyükanne/Büyükbaba/	52	3,79	0,57		
	Bakıcı					
Duyguların Kullanımı	Anne/Baba	349	3,53	0,61	0,938	0,349
	Büyükanne/Büyükbaba/	52	3,45	0,73		
	Bakıcı					
Duyguların Değerlendirilmesi	Anne/Baba	349	3,92	0,57	2,020	0,048
	Büyükanne/Büyükbaba/					
	Bakıcı	2	,68	,83		

Tablo 20 incelendiğinde çocukluk döneminde bakım veren kişi durumu ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Yapılan t testi sonucuna göre duygusal zekâ toplam ($t=2,454$; $p=0,015$) ve duyguların değerlendirilmesi ($t=2,020$; $p=0,048$) çocukluk döneminde bakım veren kişi durumu üzerinde anlamlı farklılık oluşturmaktadır.

Tabloya göre çocukluk döneminde anne ya da babası tarafından bakımı verilen katılımcılarda duygusal zekâ toplam ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalaması çocukluk döneminde büyükanne/büyükbaba ya da bakıcı tarafından bakımı yapılan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tablo 21. Yaş Aralıklarına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi

	Yaş	N	Ort.	ss	F Değeri	P Değeri	Anlamlı Fark
Ebeveyn Davranışları							
Çocukla İlgilenme	20-32 ^A	83	4,26	0,62	4,796	0,009	A>C p=0.002 B>C p=0.033
	33-45 ^B	256	4,22	0,49			
	46-55 ^C	62	3,99	0,68			
Olumlu Ebeveynlik	20-32 ^A	83	4,28	0,58	7,139	0,001	A>C p=0.026 B>C p=0.011
	33-45 ^B	256	4,37	0,55			
	46-55 ^C	62	4,03	0,94			
Zayıf Ebeveyn Takibi	20-32 ^A	83	1,57	0,81	6,479	0,002	C>A p=0.008 C>B p=0.042
	33-45 ^B	256	1,65	0,52			
	46-55 ^C	62	1,93	0,66			
Tutarsız Disiplin	20-32 ^A	83	2,40	0,81	1,164	0,313	
	33-45 ^B	256	2,47	0,59			
	46-55 ^C	62	2,34	0,49			
Dayakla Cezalandırma	20-32 ^A	83	1,32	0,71	0,018	0,982	
	33-45 ^B	256	1,32	0,47			
	46-55 ^C	62	1,33	0,59			
Ruhsal Travmalar							
Duygusal İstismar	20-32 ^A	83	1,48	0,69	0,500	0,607	
	33-45 ^B	256	1,55	0,70			
	46-55 ^C	62	1,48	0,73			
Fiziksel İstismar	20-32 ^A	83	1,12	0,31	2,054	0,130	
	33-45 ^B	256	1,22	0,56			
	46-55 ^C	62	1,12	0,38			
Cinsel İstismar	20-32 ^A	83	1,11	0,28	3,508	0,031	B>C p=0.039
	33-45 ^B	256	1,25	0,65			
	46-55 ^C	62	1,08	0,30			
Fiziksel İhmal	20-32 ^A	83	1,43	0,51	0,442	0,643	
	33-45 ^B	256	1,44	0,52			
	46-55 ^C	62	1,50	0,45			
Duygusal İhmal	20-32 ^A	83	2,06	1,01	1,322	0,268	
	33-45 ^B	256	2,24	1,03			
	46-55 ^C	62	2,30	0,86			
Duygusal Zekâ							
Duygusal Zekâ Toplam	20-32 ^A	83	3,76	0,48	0,296	0,744	
	33-45 ^B	256	3,79	0,43			
	46-55 ^C	62	3,83	0,49			
	20-32 ^A	83	3,91	0,45	0,171	0,843	
	33-45 ^B	256	3,92	0,65			

İyimserlik /Ruh Halinin Düzenlenmesi	46-55 ^C	62	3,96	0,64		
Duyguların Kullanımı	20-32 ^A	83	3,52	0,70		
	33-45 ^B	256	3,52	0,58	0,020	0,980
	46-55 ^C	62	3,54	0,73		
Duyguların Değerlendirilmesi	20-32 ^A	83	3,87	0,67		
	33-45 ^B	256	3,91	0,61	0,792	0,454
	46-55 ^C	62	3,80	0,61		

Tablo 21 incelendiğinde yaş aralıkları ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Buna göre çocukla ilgilenme ($f=4,796$; $p=0,009$), olumlu ebeveynlik ($f=7,139$; $p=0,001$), zayıf ebeveyn takibi ($f=6,479$; $p=0,002$) ve cinsel istismar ($f=3,508$; $p=0,031$) yaş aralıkları üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Ulaşılan sonuçlar homojen dağılmadığı için Games Howell post hoc testi ($p<.05$) dikkate alınmıştır.

Çocukla ilgilenme için '20-32' ve '33-45' ile '46-55' yaş grupları arasında sırasıyla $p=0.002$ ve $p=0.033$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 45 yaş ve altında olan katılımcılarda çocukla ilgilenme düzeyi 46 yaş ve üzeri katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Yaş arttıkça çocukla ilgilenme düşmektedir.

Olumlu ebeveynlik için '20-32' ve '33-45' ile '46-55' yaş grupları arasında sırasıyla $p=0.026$ ve $p=0.011$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 45 yaş ve altında olan katılımcılarda olumlu ebeveynlik düzeyi 46 yaş ve üzeri katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Yaş arttıkça olumlu ebeveynlik düşmektedir.

Zayıf ebeveyn takibi için '46-55' ile '20-32' ve '33-45' yaş grupları arasında sırasıyla $p=0.008$ ve $p=0.042$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 46 yaş ve üzeri olan katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyi 45 yaş ve altındaki katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Yaş arttıkça zayıf ebeveyn takibi de artmaktadır.

Cinsel istismar için '33-45' ve '46-55' yaş grupları arasında $p=0.039$ oranında anlamlılık saptanmıştır. 33-45 yaş aralığında bulunan katılımcılarda cinsel istismar düzeyi 46-55 yaş aralığında bulunan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tablo 22. Eğitim Düzeyine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi

	Eğitim	N	Ort.	Ss	F Değeri	P Değeri	Anlamlı Fark
Ebeveyn Davranışları							
Çocukla İlgilenme	Lise ve Altı ¹	147	4,04	0,60	10,725	0,000	2>1 p=0.001 2>3 p=0.006
	Önlisans/Lisans ²	204	4,31	0,44			
	Lisansüstü ³	50	4,13	0,72			
Olumlu Ebeveynlik	Lise ve Altı ¹	147	4,19	0,81	3,964	0,020	2>1 p=0.019 2>3 p=0.047
	Önlisans/Lisans ²	204	4,39	0,47			
	Lisansüstü ³	50	4,26	0,67			
Zayıf Ebeveyn Takibi	Lise ve Altı ¹	147	1,92	0,66	22,151	0,000	2>1 p=0.000 2>3 p=0.002
	Önlisans/Lisans ²	204	1,49	0,44			
	Lisansüstü ³	50	1,74	0,88			
Tutarsız Disiplin	Lise ve Altı ¹	147	2,38	0,54	3,829	0,023	3>1 p=0.032
	Önlisans/Lisans ²	204	2,42	0,63			
	Lisansüstü ³	50	2,66	0,83			
Dayakla Cezalandırma	Lise ve Altı ¹	147	1,29	0,46	0,792	0,454	
	Önlisans/Lisans ²	204	1,32	0,52			
	Lisansüstü ³	50	1,41	0,81			
Ruhsal Travmalar							
Duygusal İstismar	Lise ve Altı ¹	147	1,58	0,74	1,948	0,144	
	Önlisans/Lisans ²	204	1,46	0,65			
	Lisansüstü ³	50	1,64	0,75			
Fiziksel İstismar	Lise ve Altı ¹	147	1,26	0,57	3,339	0,036	1>2 p=0.022 3>2 p=0.048
	Önlisans/Lisans ²	204	1,12	0,41			
	Lisansüstü ³	50	1,20	0,55			
Cinsel İstismar	Lise ve Altı ¹	147	1,25	0,69	1,689	0,186	
	Önlisans/Lisans ²	204	1,14	0,42			
	Lisansüstü ³	50	1,23	0,56			
Fiziksel İhmal	Lise ve Altı ¹	147	1,53	0,50	4,570	0,011	1>2 p=0.014 3>2 p=0.002
	Önlisans/Lisans ²	204	1,37	0,47			
	Lisansüstü ³	50	1,52	0,63			
Duygusal İhmal	Lise ve Altı ¹	147	2,31	0,99	1,270	0,282	
	Önlisans/Lisans ²	204	2,14	1,00			
	Lisansüstü ³	50	2,25	1,02			
Duygusal Zekâ							
Duygusal Zekâ Toplam	Lise ve Altı ¹	147	3,68	0,43	10,652	0,000	2>1 p=0.000 2>3 p=0.004
	Önlisans/Lisans ²	204	3,89	0,38			
	Lisansüstü ³	50	3,68	0,61			
	Lise ve Altı ¹	147	3,76	0,72	8,811	0,000	2>1 p=0.003

İyimserlik / Ruh Halinin Düzenlenmesi	Önlisans/Lisans ²	204	4,04	0,49	2>3 p=0.009		
	Lisansüstü ³	50	3,88	0,65			
Duyguların Kullanımı	Lise ve Altı ¹	147	3,44	0,59			
	Önlisans/Lisans ²	204	3,64	0,62	8,075	0,000	2>3 p=0.001
	Lisansüstü ³	50	3,29	0,69			
Duyguların Değerlendirilmesi	Lise ve Altı ¹	147	3,82	0,60			
	Önlisans/Lisans ²	204	3,97	0,53	3,598	0,028	2>3 p=0.034
	Lisansüstü ³	50	3,76	0,90			

Tablo 22 incelendiğinde eğitim düzeyi ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Buna göre çocukla ilgilenme ($f=10,725$; $p=0,000$), olumlu ebeveynlik ($f=3,964$; $p=0,020$), zayıf ebeveyn takibi ($f=22,151$; $p=0,000$), tutarsız disiplin ($f=3,829$; $p=0,023$), fiziksel istismar ($f=3,339$; $p=0,036$), fiziksel ihmal ($f=4,570$; $p=0,011$), duygusal zekâ toplam ($f=10,652$; $p=0,000$), iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ($f=8,811$; $p=0,000$), duyguların kullanımı ($f=8,075$; $p=0,000$) ve duyguların değerlendirilmesi ($f=3,598$; $p=0,028$) eğitim düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Ulaşılan sonuçlar homojen dağılmadığı için Games Howell post hoc testi ($p<.05$) dikkate alınmıştır.

Çocukla ilgilenme için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.001$ ve $p=0.006$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda çocukla ilgilenme düzeyi hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Olumlu ebeveynlik için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.019$ ve $p=0.047$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda olumlu ebeveynlik düzeyi hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Zayıf ebeveyn takibi için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.000$ ve $p=0.002$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda zayıf ebeveyn

takibi düzeyi hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tutarsız disiplin için 'Lisansüstü' ve 'Lise ve Altı' eğitim düzeyleri arasında $p=0.032$ oranında anlamlılık saptanmıştır. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılarda tutarsız disiplin düzeyi lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Fiziksel istismar için 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' ile 'Önlisans/Lisans' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.022$ ve $p=0.048$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılarda fiziksel istismar düzeyi önlisans/lisans eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Fiziksel istismar için 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' ile 'Önlisans/Lisans' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.022$ ve $p=0.048$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılarda fiziksel istismar düzeyi önlisans/lisans eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Fiziksel ihmal için 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' ile 'Önlisans/Lisans' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.014$ ve $p=0.002$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılarda fiziksel ihmal düzeyi önlisans/lisans eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duygusal zekâ toplam için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.000$ ve $p=0.004$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda duygusal zekâ toplam düzeyi hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lise ve Altı' ve 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında sırasıyla $p=0.003$ ve $p=0.009$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi düzeyi hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duyguların kullanımı için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında $p=0.001$ oranında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda duyguların kullanımı düzeyi lisansüstü eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duyguların değerlendirilmesi için 'Önlisans/Lisans' ile 'Lisansüstü' eğitim düzeyleri arasında $p=0.034$ oranında anlamlılık saptanmıştır. Önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda duyguların değerlendirilmesi düzeyi lisansüstü eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tablo 23. Çocuğun Yaşına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi

Çocuk Yaşı		N	Ort.	Ss	F Değeri	P Değeri	Anlamlı Fark
Ebeveyn Davranışları							
Çocukla İlgilenme	5-9 Yaş ¹	195	4,31	0,45	9,201	0,000	1>2 p=0.000 1>3 p=0.002
	10-13 Yaş ²	129	4,11	0,62			
	14-18 Yaş ³	77	4,02	0,64			
Olumlu Ebeveynlik	5-9 Yaş ¹	195	4,37	0,50	2,577	0,077	
	10-13 Yaş ²	129	4,27	0,64			
	14-18 Yaş ³	77	4,18	0,91			
Zayıf Ebeveyn Takibi	5-9 Yaş ¹	195	1,54	0,59	30,020	0,000	3>1 p=0.000 3>2 p=0.001
	10-13 Yaş ²	129	1,60	0,51			
	14-18 Yaş ³	77	2,14	0,67			
Tutarsız Disiplin	5-9 Yaş ¹	195	2,42	0,66	0,179	0,836	
	10-13 Yaş ²	129	2,44	0,61			
	14-18 Yaş ³	77	2,47	0,60			
Dayakla Cezalandırma	5-9 Yaş ¹	195	1,26	0,53	2,080	0,126	
	10-13 Yaş ²	129	1,37	0,56			
	14-18 Yaş ³	77	1,38	0,56			
Ruhsal Travmalar							
Duygusal İstismar	5-9 Yaş ¹	195	1,62	0,74	5,864	0,003	1>2 p=0.011 3>2 p=0.019
	10-13 Yaş ²	129	1,36	0,59			
	14-18 Yaş ³	77	1,58	0,73			
Fiziksel İstismar	5-9 Yaş ¹	195	1,19	0,51	0,455	0,635	
	10-13 Yaş ²	129	1,15	0,50			
	14-18 Yaş ³	77	1,21	0,46			
Cinsel İstismar	5-9 Yaş ¹	195	1,25	0,68	3,553	0,030	1>2 p=0.029 3>2 p=0.041
	10-13 Yaş ²	129	1,09	0,28			
	14-18 Yaş ³	77	1,22	0,49			
Fiziksel İhmal	5-9 Yaş ¹	195	1,41	0,51	1,183	0,308	
	10-13 Yaş ²	129	1,49	0,49			
	14-18 Yaş ³	77	1,47	0,53			
Duygusal İhmal	5-9 Yaş ¹	195	2,17	1,02	1,476	0,230	
	10-13 Yaş ²	129	2,17	0,94			
	14-18 Yaş ³	77	2,39	1,05			

Tablo 23 incelendiğinde araştırma sorularını yanıtlarken değerlendirmeye aldığı çocuğunun yaşı ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Buna göre çocukla ilgilenme ($f=9,201$; $p=0,000$), zayıf ebeveyn takibi ($f=30,020$; $p=0,000$), duygusal istismar ($f=5,864$; $p=0,003$), cinsel istismar ($f=3,553$; $p=0,030$), duygusal zekâ toplam ($f=5,609$; $p=0,004$) ve duyguların değerlendirilmesi ($f=3,230$; $p=0,041$) araştırma sorularını yanıtlarken değerlendirmeye aldığı çocuğunun yaşı üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Ulaşılan sonuçlar homojen dağılmadığı için Games Howell post hoc testi ($p<.05$) dikkate alınmıştır.

Çocukla ilgilenme için '5-9 Yaş' ile '10-13 Yaş' ve '14-18 Yaş' çocuk yaşları arasında sırasıyla $p=0.000$ ve $p=0.002$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 5-9 yaş aralığına sahip katılımcılarda çocukla ilgilenme düzeyi 10 yaş ve üzeri çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Zayıf ebeveyn takibi için '14-18 Yaş' ile '5-9 Yaş' ve '10-13 Yaş' çocuk yaşları arasında sırasıyla $p=0.000$ ve $p=0.001$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 14-18 yaş aralığına sahip katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyi 13 yaş ve altı çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duygusal istismar için '5-9 Yaş' ve '10-13 Yaş' ile '14-18 Yaş' çocuk yaşları arasında sırasıyla $p=0.011$ ve $p=0.019$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Hem 5-9 yaş hem de 14-18 yaş aralığına sahip katılımcılarda duygusal istismar düzeyi 10-13 yaş aralığında çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Cinsel istismar için '5-9 Yaş' ve '10-13 Yaş' ile '14-18 Yaş' çocuk yaşları arasında sırasıyla $p=0.29$ ve $p=0.041$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. Hem 5-9 yaş hem de 14-18 yaş aralığına sahip katılımcılarda cinsel istismar düzeyi 10-13 yaş aralığında çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duygusal zekâ toplam için '5-9 Yaş' ve '10-13 Yaş' ile '14-18 Yaş' çocuk yaşları arasında sırasıyla $p=0.002$ ve $p=0.014$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 13 yaş ve altında çocuğa sahip katılımcılarda duygusal zekâ toplam düzeyi 14 yaş ve üzeri çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duyguların değerlendirilmesi için ‘5-9 Yaş’ ve ‘10-13 Yaş’ ile ‘14-18 Yaş’ ocuk yaşıları arasında sırasıyla $p=0.043$ ve $p=0.041$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 13 yaşı ve altında çocuğa sahip katılımcılarda duyguların değerlendirilmesi düzeyi 14 yaşı ve üzeri çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tablo 24. Çocuk Sayısına Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi

Çocuk Sayısı		N	Ort.	Ss	F Değeri	P Değeri	Anlamlı Fark
Ebeveyn Davranışları							
Çocukla İlgilenme	1 Çocuk ¹	115	4,20	0,60	0,698	0,498	
	2 Çocuk ²	201	4,21	0,48			
	3+ ³	85	4,13	0,67			
Olumlu Ebeveynlik	1 Çocuk ¹	115	4,21	0,67	3,701	0,026	2>1 p=0.046 2>3 p=0.045
	2 Çocuk ²	201	4,39	0,54			
	3+ ³	85	4,21	0,80			
Zayıf Ebeveyn Takibi	1 Çocuk ¹	115	1,61	0,72	8,561	0,000	3>1 p=0.000 3>2 p=0.006
	2 Çocuk ²	201	1,61	0,53			
	3+ ³	85	1,92	0,63			
Tutarsız Disiplin	1 Çocuk ¹	115	2,33	0,77	2,017	0,134	
	2 Çocuk ²	201	2,48	0,59			
	3+ ³	85	2,45	0,51			
Dayakla Cezalandırma	1 Çocuk ¹	115	1,26	0,61	2,089	0,125	
	2 Çocuk ²	201	1,32	0,48			
	3+ ³	85	1,42	0,58			
Ruhsal Travmalar							
Duygusal İstismar	1 Çocuk ¹	115	1,62	0,75	3,343	0,036	1>2 p=0.027 3>2 p=0.029
	2 Çocuk ²	201	1,44	0,64			
	3+ ³	85	1,62	0,75			
Fiziksel İstismar	1 Çocuk ¹	115	1,16	0,47	9,986	0,000	3>2 p=0.008
	2 Çocuk ²	201	1,11	0,35			
	3+ ³	85	1,40	0,73			
Cinsel İstismar	1 Çocuk ¹	115	1,20	0,58	0,210	0,810	
	2 Çocuk ²	201	1,20	0,58			
	3+ ³	85	1,16	0,41			
Fiziksel İhmal	1 Çocuk ¹	115	1,43	0,49	5,254	0,006	3>1 p=0.007 3>2 p=0.014
	2 Çocuk ²	201	1,40	0,48			
	3+ ³	85	1,61	0,57			
Duygusal İhmal	1 Çocuk ¹	115	2,29	1,06	1,145	0,319	
	2 Çocuk ²	201	2,14	0,95			
	3+ ³	85	2,29	1,04			

Duygusal Zekâ								
Duygusal Zekâ Toplam	1 Çocuk ¹	115	3,71	0,46	3,024	0,050	2>1 p=0.050 3>1 p=0.050	
	2 Çocuk ²	201	3,83	0,43				
	3+ ³	85	3,82	0,46				
İyimserlik / Ruh Halinin Düzenlenmesi	1 Çocuk ¹	115	3,86	0,51	0,762	0,467		
	2 Çocuk ²	201	3,95	0,68				
	3+ ³	85	3,92	0,58				
Duyguların Kullanımı	1 Çocuk ¹	115	3,53	0,65	1,205	0,301		
	2 Çocuk ²	201	3,48	0,62				
	3+ ³	85	3,61	0,64				
Duyguların Değerlendirilmesi	1 Çocuk ¹	115	3,75	0,70	7,439	0,001	2>3 p=0.001 2>3 p=0.008	
	2 Çocuk ²	201	4,00	0,51				
	3+ ³	85	3,79	0,68				

Tablo 24 incelendiğinde çocuk sayısı ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Tabloya göre olumlu ebeveynlik ($f=3,701$; $p=0,026$), zayıf ebeveyn takibi ($f=8,561$; $p=0,000$), duygusal istismar ($f=3,343$; $p=0,036$), fiziksel istismar ($f=9,986$; $p=0,000$), fiziksel ihmal ($f=5,254$; $p=0,006$), duygusal zekâ toplam ($f=3,024$; $p=0,050$) ve duyguların değerlendirilmesi ($f=7,439$; $p=0,001$) çocuk sayısı üzerinde anlamlı farklılık oluşturmuştur. Ulaşılan sonuçlar homojen dağılmadığı için Games Howell post hoc testi ($p<.05$) dikkate alınmıştır.

Olumlu ebeveynlik için '2 Çocuk' ile '1 Çocuk' ve '3+ Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.046$ ve $p=0.045$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda olumlu ebeveynlik düzeyi 1 çocuk ya da 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Zayıf ebeveyn takibi için '3+ Çocuk' ile '1 Çocuk' ve '2 Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.000$ ve $p=0.006$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyi 1 çocuk ya da 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Çocuk sayısı arttıkça zayıf ebeveyn takibi düzeyi de artmaktadır.

Duygusal istismar için '1 Çocuk' ve '3+ Çocuk' ile '2 Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.027$ ve $p=0.029$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 1 çocuk ya da 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda duygusal istismar düzeyi 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Fiziksel istismar için '3+ Çocuk' ile '2 Çocuk' çocuk sayıları arasında $p=0.008$ oranında anlamlılık saptanmıştır. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda fiziksel istismar düzeyi 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Fiziksel ihmal için '3+ Çocuk' ile '1 Çocuk' ve '2 Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.007$ ve $p=0.014$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda fiziksel ihmal düzeyi 1 çocuk ya da 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Çocuk sayısı arttıkça fiziksel ihmal düzeyi de artmaktadır.

Duygusal zekâ toplam için '2 Çocuk' ve '3+ Çocuk' ile '1 Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.050$ ve $p=0.050$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 2 ve üstü çocuk sahibi olan katılımcılarda duygusal zekâ toplam düzeyi 1 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Duyguların değerlendirilmesi için '2 Çocuk' ile '1 Çocuk' ve '3+ Çocuk' çocuk sayıları arasında sırasıyla $p=0.001$ ve $p=0.008$ oranlarında anlamlılık saptanmıştır. 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda duyguların değerlendirilmesi düzeyi 1 çocuk ya da 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur.

Tablo 25. Evlilik Süresine Göre Ebeveyn Davranışları, Çocukluk Çağı Travmaları, Duygusal Zekâ ile Alt Boyutları Arasındaki Tek Yönlü Varyans (Anova) Analizi

Evlilik Süresi		N	Ort.	ss	F Değeri	P Değeri	Anlamlı Fark
Ebeveyn Davranışları							
Çocukla İlgilenme	Evli Değilim ¹	47	4,09	0,69	1,953	0,109	
	1-5 Yıl ²	19	4,32	0,38			
	6-10 Yıl ³	91	4,26	0,48			
	11-17 Yıl ⁴	159	4,26	0,52			
	18+ ⁵	85	4,01	0,61			
Olumlu Ebeveynlik	Evli Değilim ¹	47	4,28	0,70	1,865	0,116	
	1-5 Yıl ²	19	4,23	0,42			
	6-10 Yıl ³	91	4,26	0,52			
	11-17 Yıl ⁴	159	4,40	0,56			
	18+ ⁵	85	4,18	0,87			
Zayıf Ebeveyn Takibi	Evli Değilim ¹	47	2,09	0,91	1,777	0,138	
	1-5 Yıl ²	19	1,39	0,48			
	6-10 Yıl ³	91	1,47	0,45			
	11-17 Yıl ⁴	159	1,56	0,51			
	18+ ⁵	85	1,92	0,62			
Tutarsız Disiplin	Evli Değilim ¹	47	2,49	0,87	0,411	0,801	
	1-5 Yıl ²	19	2,42	0,66			
	6-10 Yıl ³	91	2,39	0,67			
	11-17 Yıl ⁴	159	2,41	0,55			
	18+ ⁵	85	2,49	0,58			
Dayakla Cezalandırma	Evli Değilim ¹	47	1,47	0,93	1,589	0,176	
	1-5 Yıl ²	19	1,18	0,53			
	6-10 Yıl ³	91	1,25	0,32			
	11-17 Yıl ⁴	159	1,34	0,49			
	18+ ⁵	85	1,32	0,55			
Ruhsal Travmalar							
Duygusal İstismar	Evli Değilim ¹	47	1,52	0,70	2,218	0,066	
	1-5 Yıl ²	19	1,69	0,56			
	6-10 Yıl ³	91	1,69	0,80			
	11-17 Yıl ⁴	159	1,45	0,68			
	18+ ⁵	85	1,47	0,63			
Fiziksel İstismar	Evli Değilim ¹	47	1,18	0,38	0,750	0,559	
	1-5 Yıl ²	19	1,27	0,62			
	6-10 Yıl ³	91	1,25	0,58			
	11-17 Yıl ⁴	159	1,16	0,51			
	18+ ⁵	85	1,14	0,37			

Cinsel İstismar	Evli Değilim ¹	47	1,14	0,41	2,001	0,094
	1-5 Yıl ²	19	1,32	0,61		
	6-10 Yıl ³	91	1,29	0,77		
	11-17 Yıl ⁴	159	1,11	0,38		
	18+ ⁵	85	1,24	0,58		
Fiziksel İhmal	Evli Değilim ¹	47	1,55	0,56	0,707	0,588
	1-5 Yıl ²	19	1,49	0,70		
	6-10 Yıl ³	91	1,40	0,44		
	11-17 Yıl ⁴	159	1,45	0,55		
	18+ ⁵	85	1,44	0,42		
Duygusal İhmal	Evli Değilim ¹	47	2,33	1,25	0,208	0,934
	1-5 Yıl ²	19	2,21	0,94		
	6-10 Yıl ³	91	2,22	1,01		
	11-17 Yıl ⁴	159	2,18	1,00		
	18+ ⁵	85	2,20	0,85		
Duygusal Zekâ						
Duygusal Zekâ Toplam	Evli Değilim ¹	47	3,77	0,55	1,524	0,195
	1-5 Yıl ²	19	3,71	0,49		
	6-10 Yıl ³	91	3,83	0,38		
	11-17 Yıl ⁴	159	3,83	0,47		
	18+ ⁵	85	3,69	0,37		
İyimserlik / Ruh Halinin Düzenlenmesi	Evli Değilim ¹	47	3,85	0,74	1,902	0,109
	1-5 Yıl ²	19	3,86	0,56		
	6-10 Yıl ³	91	3,95	0,45		
	11-17 Yıl ⁴	159	4,00	0,64		
	18+ ⁵	85	3,79	0,62		
Duyguların Kullanımı	Evli Değilim ¹	47	3,52	0,82	0,972	0,423
	1-5 Yıl ²	19	3,64	0,55		
	6-10 Yıl ³	91	3,60	0,55		
	11-17 Yıl ⁴	159	3,51	0,64		
	18+ ⁵	85	3,43	0,58		
Duyguların Değerlendirilmesi	Evli Değilim ¹	47	3,88	0,73	2,141	0,075
	1-5 Yıl ²	19	3,68	0,60		
	6-10 Yıl ³	91	3,95	0,53		
	11-17 Yıl ⁴	159	3,95	0,66		
	18+ ⁵	85	3,75	0,54		

Tablo 25 incelendiğinde evlilik süresi ile araştırma değişkenleri arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir ($p>.05$).

TARTIşMA

Bu araştırmada çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekânın ebeveyn davranışları üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bu bölümünde ulaşılan bulguların ilgili literatür ile tartişılmasına yer verilmiştir. Bölüm, korelasyon analizine ilişkin bulguların tartişılması ve fark analizlerine ilişkin bulguların tartişılması şeklinde iki alt başlık altında incelenmiştir.

Korelasyon Analizine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcılarda çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin düştüğü bulunmuştur. Yapılan regresyon analizine göre de bu ilişki desteklenmiş ve birbirleri üzerinde yordayıcı etki bulunmuştur. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren çalışmalar incelendiğinde; Aksu, (2021) tarafından İstanbul ilinde ikamet eden ve çocukları 7-14 yaşında aktif olarak eğitim gören 1000 ebeveyn üzerinde yapılan araştırmada da çocukla ilgilenme ile olumlu ebeveynlik düzeyleri ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Benzer biçimde Özgen (2017) tarafından yapılan araştırmada ebeveynlerin çocukluk çağlarında yaşadığı duygusal istismar, fiziksel istismar, duygusal ihmal ve fiziksel ihmal düzeylerinin demokratik tutumları üzerinde negatif yönde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Dengizek (2015) tarafından yapılan araştırmada duygusal ihmale maruz kalmış annelerin disiplinli, baskıcı ve aşırı koruyucu tutum ortaya koydukları ifade edilmiştir. İskoçyada çocukluk çağı travmaları ile ebeveynlik davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada da çocukluk döneminde fiziksel ve duygusal olarak istismar edilen katılımcılarda olumlu ebeveynlik ve çocukla ilgilenme düzeylerinin düşük düzeyde kaldığı saptanmıştır (Valentino vd., 2010). Benzer biçimde Karadeniz Sarısakal (2022) tarafından yapılan araştırmada olumlu ebeveynlik ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Lange ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada da çocukla ilgilenme ve olumlu

ebeveynlik ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgunun ilgili alanyazın ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik, genellikle çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir rol oynar. Ebeveynlerin çocuklarına yeterli düzeyde ilgi göstermeleri ve olumlu bir ebeveynlik tarzı benimsemeleri, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılamasına yardımcı olabilir. Bu durum, çocuğun duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal gibi olumsuz deneyimlere maruz kalma riskini azaltabilir. Aynı zamanda, çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi arttıkça, ebeveynlerin çocuklarıyla daha sağlıklı iletişim kurması ve sıcak ilişkiler geliştirmesi muhtemeldir. Bu durum da çocuğun kendini ifade etmesini kolaylaştırabilir ve duygusal sıkıntılarını daha iyi paylaşmasını sağlayabilir, bu da duygusal istismar ve ihmal riskini azaltabilir.

Araştırmada çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcılarda çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Dinçer (2021) tarafından ortaokul öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada da olumlu ebeveynlik ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Benzer biçimde Tıǧlıoğlu (2021) tarafından yapılan “genç yetişkin bireylerde madde kullanma eğilimi ile üst biliş düşünme becerileri, algılanan ebeveyn tutumları ve duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi” araştırmasında da demokratik tutum içinde olan ve olumlu ebeveynlik tarzı gösteren ebeveynlere sahip katılımcılarda duygusal zekâ ve duyguların değerlendirilmesi arasında doğrusal yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Benzer biçimde Tetik (2020) tarafından yapılan araştırmada da çocukla ilgili olma ile duygusal zekâ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Curun ve Orçun Yücel (2018) tarafından yapılan araştırmada olumlu ve demokratik ebeveyn tutumları ile duygusal zekâ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Benzer biçimde Orçun Yücel (2017) tarafından yapılan araştırmada da olumlu ebeveynlik ile duygusal zekâ arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur.

Araştırma bulgusundan farklı olarak Kalyoncuoğlu (2018) tarafından yapılan araştırmada ise çocukla ilgilenme ile duygusal zekâ arasında anlamlı ilişki tespit edilmemiştir.

İyi bir ebeveynlik tarzı benimseyen ebeveynler, genellikle duygusal olarak daha denge içinde olabilirler ve çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilirler. Bu, duygusal zekâ becerilerinin gelişmesine katkıda bulunabilir. Ayrıca, çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik davranışları, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkilerini güçlendirebilir ve onlara daha fazla güven duymalarını sağlayabilir. Bu da ebeveynlerin kendi duygusal zekâ becerilerini geliştirmelerine ve duygularını daha etkin bir şekilde yönetmelerine yardımcı olabilir. İyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi gibi pozitif kişisel özelliklerin artması, ebeveynlerin stresle daha etkili bir şekilde başa çıkmasına ve çocuklarına karşı daha pozitif bir tutum sergilemelerine de katkıda bulunabilir. Bu da çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyinin artmasına ve dolayısıyla bu özelliklerin artmasına sebep olabilir.

Araştırmada zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma düzeyi arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin de arttığı bulunmuştur. Araştırma bulgusuyla benzerlik gösteren çalışmalar incelendiğinde; Aksu, (2021) tarafından yapılan araştırmada da zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma düzeyleri ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. İskoçyada çocukluk çağı travmaları ile ebeveynlik davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada da çocukluk döneminde fiziksel ve duygusal olarak istismar edilen katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma düzeyleri yüksek düzeyde olduğu saptanmıştır (Valentino vd., 2010). Benzer biçimde Karadeniz Sarısakal (2022) tarafından yapılan araştırmada zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Lange ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada da zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma ebeveynlik düzeyleri ile duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel

ihmal ve duygusal ihmal arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgunun ilgili alanyazın ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Zayıf ebeveyn takibi, ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını yakından takip etmemesi ve gerektiği şekilde rehberlik yapmaması anlamına gelirken, dayakla cezalandırma ise fiziksel cezaların kullanılması anlamına gelir. Zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma, çocuğun duygusal ve fiziksel sağlığını olumsuz etkileyebilir. Ebeveynlerin çocuklarını yeterince izlememesi veya onlara doğru rehberliği yapmamaları, çocukların duygusal ihtiyaçlarını göz ardı etmelerine ve istismar veya ihmal durumlarının gelişmesine neden olabilir. Dayakla cezalandırma ise çocuğun fiziksel sağlığını ve duygusal güvenliğini tehlikeye atabilir, çocuğun stres seviyelerini artırabilir ve duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal gibi olumsuz davranışları tetikleyebilir.

Çalışmada zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin düzeyi arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerin düştüğü bulunmuştur. Dinçer (2021) tarafından yapılan araştırmada da tutarsız disiplin ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Benzer biçimde Tıglioğlu (2021) tarafından yapılan araştırmada da izin verici ve ihmalkar tutum içinde olan ve olumsuz ebeveynlik tarzı gösteren ebeveyne sahip katılımcılarda duygusal zekâ ve duyguların değerlendirilmesi arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Benzer biçimde Tetik (2020) tarafından yapılan araştırmada da çocukla ilgili olmayan (ihmal edici) ebeveyn tutumu ile duygusal zekâ arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Curun ve Orçun Yücel (2018) tarafından yapılan araştırmada ihmal edici ve tutarsız ebeveyn tutumları ile duygusal zekâ arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Kalyoncuoğlu (2018) tarafından yapılan araştırmada da ihmal edici ebeveyn tutumu ile duygusal zekâ arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu bildirilmiştir.

Zayıf ebeveyn takibi, ebeveynlerin çocuklarının davranışlarını yakından izlememesi veya gerektiği gibi rehberlik yapmaması anlamına gelirken, tutarsız disiplin ise çocuğa net ve tutarlı bir rehberlik sağlamama durumunu ifade eder. Bu tarz ebeveynlik yaklaşımları, çocuğun duygusal zekâ gelişimini olumsuz etkileyebilir ve duygusal zekâ becerilerinin azalmasına neden olabilir. Ayrıca, zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin, çocuğun duygusal ihtiyaçlarının karşılanmasında belirsizlik yaratabilir ve çocuğun duygusal gelişimini olumsuz etkileyebilir. Bu durum, çocuğun duygusal zekâ toplamını, iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesini, duyguların kullanımını ve duyguların değerlendirilmesini olumsuz yönde etkileyebilir.

Çalışmada duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Buna göre katılımcılarda duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeyleri arttıkça duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerinin düştüğü saptanmıştır. Beyaz (2021) tarafından yapılan araştırmada da duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal ile duygusal zekâ toplam, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi arasında negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Süslü (2020) tarafından 20-45 yaş arasındaki bireyler üzerinde yaptığı araştırmada da çocukluk çağı travmaları ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki bulunmakta ve bireylerin çocukluk travma bildirimleri arttıkça duygusal zekâ skorlarının azaldığı tespit edilmiştir. Benzer biçimde Shipman ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan araştırmada da ihmal edilen çocukların, edilmeyen akranlarına kıyasla, olumsuz duyguları anlamakta daha fazla zorlandıklarını ve duygu düzenleme becerilerinde daha az gelişmiş olduklarını göstermiştir. Maden (2023) tarafından yapılan araştırmada da çocukluk çağı travmaları ile duygusal zekâ arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kazakistan'da yapılan bir araştırmada çocukluk çağı travmalarının duygusal zekâyı negatif yönde etkilediği belirtilmiştir (Tolegenova vd., 2015).

Duygusal, fiziksel ve cinsel istismar ile fiziksel ihmal ve duygusal ihmal, çocukların duygusal ve fiziksel sağlığını ciddi şekilde etkileyebilir. Bu tür olumsuz

deneyimler, çocuklarda güvensizlik duygularını artırabilir, duygusal refahlarını olumsuz etkileyebilir ve duygusal zekâ becerilerinin gelişimini engelleyebilir. Ayrıca, çocukların yaşadığı bu tür travmatik deneyimler, genellikle stres düzeylerini artırır ve iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi gibi pozitif özelliklerin azalmasına yol açabilir. Bu olumsuz deneyimler aynı zamanda çocukların duygularını ifade etme ve yönetme becerilerini de olumsuz etkileyebilir. Çocuklar istismar ve ihmal durumlarında duygularını ifade etmekte zorlanabilir ve duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli becerileri geliştiremeyebilirler.

Fark Analizlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada annelerin çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri babaların çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerinden yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında babaların zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeyleri ise annelerin zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kaya ve Buğa (2021) tarafından yapılan araştırmada da çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi annelerde daha yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Buğa ve arkadaşları (2019) tarafından yapılan araştırmada da annelerin çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi babalardan yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Curun ve Orçun Yücel (2018) tarafından yapılan araştırmada da annelerin çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyleri babalardan yüksek bulunurken, babaların ise zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin düzeyleri annelerden yüksek bulunmuştur. Yılmaz Bingöl ve Yılar Erkek (2020) tarafından yapılan araştırmada kadınlarda duygusal zekâ ve duyguların kullanımı düzeyi erkeklerden yüksek bulunmuştur. Özel yetenekli öğrenciler üzerinde yapılan bir araştırmada da kadınlarda duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri erkeklerden yüksek bulunmuştur (Taşdelen ve Emir, 2022). İlgili literatür incelendiğinde kadınlarda duygusal zekânın yüksek olduğunu ortaya koyan araştırmalara rastlanılmıştır (Beyaz, 2021; Nurkan, 2020; Tetik, 2020; Süslü, 2020). Araştırma kapsamında ulaşılan bulgunun ilgili alanyazın ile tutarlı olduğu görülmektedir. Bu bulgu, geleneksel cinsiyet rolleri ve toplumsal

beklentilerin etkisi altında olabilir. Geleneksel olarak, anneler genellikle çocuk bakımı ve duygusal destek konularında daha aktif rol alırken, babalar genellikle daha az aktif olabilirler. Bu nedenle, araştırmada annelerin çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve duygusal zekâ düzeylerinin babalardan daha yüksek çıkması şaşırtıcı olmayabilir. Bununla birlikte, babaların zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin annelerden daha yüksek olması, genellikle babaların daha az zaman harcadığı ve daha az duygusal destek sağladığı düşüncesinden kaynaklanabilir. Bazı kültürlerde, babaların iş yaşamına daha fazla odaklanmaları ve çocuk bakımıyla ilgili sorumlulukları daha az üstlenmeleri yaygın olabilir, bu da bu bulgunun ortaya çıkmasına katkıda bulunabilir.

Çalışmada psikolojik rahatsızlık yaşayan katılımcılarda duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri psikolojik rahatsızlık yaşamayan katılımcılardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Arslan (2015) tarafından yapılan araştırmada da psikolojik rahatsızlık yaşayan bireylerde çocukluk çağı travmaları düzeylerinin psikolojik rahatsızlık yaşamayanlara göre yüksek oranda görüldüğü bildirilmiştir. Benzer biçimde Oyuncakçı ve Güloğlu (2024) tarafından yapılan araştırmada da psikolojik sorun yaşayan bireylerde çocukluk çağı ruhsal travma düzeyleri yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgusundan farklı olarak Dinçer (2021) yaptığı çalışmada psikolojik rahatsızlık yaşamayan bireylerde duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri yaşayanlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Coşkun (2019) tarafından yapılan araştırmada psikolojik rahatsızlık yaşama durumu ile duygusal zekâ arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanamamıştır. Bu durumun birkaç olası nedeni olabilir. Öncelikle, psikolojik rahatsızlık yaşayan bireylerin genellikle duygusal ve cinsel istismar gibi olumsuz deneyimlere daha fazla maruz kalma olasılığı vardır. Bu rahatsızlıklar, kişinin savunmasızlığını artırabilir ve istismara karşı daha hassas hale gelmesine neden olabilir. Ayrıca, psikolojik rahatsızlık yaşayan bireylerin duygusal zekâ becerileri genellikle etkilenir. Bu bireyler, duygularını tanıma, ifade etme, yönetme ve başkalarının duygularını anlama konusunda zorluklar yaşayabilirler. Bu da duygusal istismarın ve duygusal zekâ eksikliklerinin daha yaygın olmasına yol açabilir. Son olarak, psikolojik rahatsızlık yaşayan bireylerin duygusal durumları genellikle

dengelesiz olabilir ve iyimserlik düzeyleri düşük olabilir. Bu da duygusal zekâ becerilerinin eksik olmasına ve duygusal istismarın artmasına katkıda bulunabilir.

Araştırmada çocukluk döneminde anne ya da babası tarafından bakımı verilen katılımcılarda duygusal zekâ toplam ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalaması çocukluk döneminde büyükanne/büyükbaba ya da bakıcı tarafından bakımı yapılan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde bakım verme durumu ile duygusal zekâ arasındaki etkiyi ölçen araştırmaların çok sınırlı olduğu görülmüştür. Deniz (2017) tarafından koruma ve bakım altında bulunan bireyler üzerinde yaptığı araştırmada da koruma veya bakım altına alınmadan önce annesiyle ya da babasıyla birlikte olan çocuklarda duygusal zekâ düzeyleri akraba yanında bakımı sağlanan çocuklardan yüksek bulunmuştur. Bunun nedenleri arasında ilk olarak, anne veya babanın çocukla sağlam bir bağlanma ve olumlu bir ilişki kurması önemli bir faktördür. Bu sağlam bağlanma, çocuğun duygusal zekâ becerilerini geliştirmesine ve duygularını daha iyi anlamasına yardımcı olabilir. Ayrıca, anne veya babanın çocuğa sağladığı duygusal destek ve rehberlik, çocuğun duygularını ifade etme ve değerlendirme konusundaki becerilerini artırabilir. Bu süreç, çocuğun duygusal zekâ toplamını ve duyguların değerlendirilmesi becerilerini güçlendirebilir. Diğer bir etken ise, anne veya babanın çocuğa daha fazla zaman ayırması ve onunla daha derinlemesine etkileşimde bulunmasıdır. Bu etkileşimler, çocuğun duygusal zekâ becerilerini geliştirmede önemli bir rol oynayabilir.

Çalışmada 45 yaş ve altındaki katılımcılarda çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeylerinin 46 yaş ve üzeridekilerden yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanında 46 yaş ve üzerindeki katılımcılarda ebeveyn takibi düzeyi 45 yaş altındakilere göre daha düşük bulunmuştur. Yaş arttıkça çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyleri düşerken; zayıf ebeveyn takibinin ise arttığı tespit edilmiştir. Aksu, (2021) ile Karadeniz Sarısakal (2022) tarafından yapılan çalışmalarda da yaş ile çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyleri arasında negatif, zayıf ebeveyn takibi ile pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu belirtilmiştir. Yayla (2022) tarafından yapılan araştırmada anne yaşı arttıkça zayıf ebeveyn takibinin arttığı; baba yaşı arttıkça çocukla ilgilenme düzeyinin düştüğü bulunmuştur. Diğer ebeveyn davranışları ise yaşa göre anlamlılık oluşturmamaktadır. Araştırma bulgusundan farklı olarak Kaya ve Buğa (2021) tarafından yapılan araştırmada ise yaş ile ebeveyn davranışları arasında

anlamalı farklılık tespit edilmemiştir. Güler (2021) tarafından yapılan araştırmada da yaş ile ebeveyn davranışları arasında anlamalı farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgular, yaş ile ebeveynlik davranışları arasında belirgin bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. 45 yaş ve altındaki katılımcıların çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeylerinin, 46 yaş ve üzerindekiyle daha yüksek olması, genç ebeveynlerin genellikle daha fazla enerjiye ve kaynağa sahip olmalarından kaynaklanabilir. Bu durum, genç ebeveynlerin daha aktif ve katılımcı olmalarını sağlayabilir. Öte yandan, 46 yaş ve üzerindeki katılımcıların ebeveyn takibi düzeyinin daha düşük olması, yaşın artmasıyla birlikte ebeveynlerin genellikle çocuklarına daha az yakın takip sağladığına işaret edebilir. Bu durum, yaşlı ebeveynlerin bazı durumlarda çocuklarının bağımsızlığına daha fazla güvendiğini veya daha az etkileşimde bulunduğunu gösterebilir.

Araştırmada önlisans / lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve zayıf ebeveyn takibi düzeyleri hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılarda tutarsız disiplin düzeyi lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Güler (2021) tarafından yapılan araştırmada lise, üniversite ve üzeri mezunu olan annelerin çocukla ilgilenme düzeyi ilkökul mezunu annelerden yüksek bulunmuştur. Aynı araştırmada ilkökul mezunu annelerin zayıf ebeveyn takibi düzeyleri de üniversite mezunu annelerden yüksek olduğu saptanmıştır. Yayla (2022) tarafından yapılan araştırmada anne eğitim seviyesi arttıkça çocukla ilgilenme ve tutarsız disiplin düzeyleri de artmaktadır. Aynı araştırmada baba eğitim seviyesi ile ebeveyn davranışları arasında anlamalı ilişki saptanmamıştır. Karadeniz Sarısakal (2022) tarafından yapılan araştırmada eğitim düzeyi üniversite ve üstü olan ebeveynlerde çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyi lise ve altı eğitim seviyesine sahip ebeveynlerden yüksek bulunmuştur. Önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve zayıf ebeveyn takibi düzeylerinin hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan daha yüksek olması, daha yüksek eğitim düzeyine sahip bireylerin genellikle daha bilinçli ve kaynaklı ebeveynlik davranışları sergilediğini gösterebilir. Bu kişiler, eğitimleri ve bilgi birikimleri sayesinde çocuklarıyla daha etkili bir iletişim kurabilir ve daha sağlıklı bir ebeveynlik tarzı

geliştirebilirler. Lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların Önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip olanlardan daha düşük çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyine sahip olmalarının nedenleri arasında, lisansüstü eğitimin daha yoğun ve zorlu olmasıyla birlikte öğrencilerin zamanlarını daha fazla akademik çalışmalara odaklaması ve dolayısıyla ebeveynlik becerilerini geliştirmek için yeterli zamanı ayıramamaları gösterilebilir. Öte yandan, lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcıların tutarsız disiplin düzeyinin lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan daha yüksek olması şaşırtıcı olabilir. Bu durum, daha yüksek eğitim düzeyine sahip olan bireylerin belirli ebeveynlik becerilerinde eksiklik yaşayabileceğini veya farklı bir ebeveynlik tarzı benimseyebileceğini gösterebilir. Belki de bu grup, daha fazla baskıcı veya otoriter bir ebeveynlik tarzını tercih ediyor olabilir.

Çalışmada hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılarda fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeyleri önlisans/lisans eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Beyaz (2021) tarafından yapılan araştırmada da üniversite ve altı eğitim seviyesine sahip bireylerde fiziksel istismar ve ihmal yüksek lisans veya doktora eğitim seviyesine sahip bireylerden yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde Peker (2017) tarafından yapılan araştırmada da lisans eğitim seviyesine sahip bireylerde fiziksel istismar ve ihmale uğrama düzeyi lise ve altı eğitim seviyesine sahip katılımcılardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Karadeniz Sarısakal (2022) tarafından yapılan araştırmada ise eğitim düzeyi ile çocukluk çağı travmaları arasında istatistiksel farklılık saptanmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde eğitim düzeyi ile çocukluk çağı travmaları arasında istatistiksel farklılık bulunmayan çalışmalara rastlanılmıştır (Süslü, 2020; Maden, 2023; Tolegenova vd., 2015). Bu bulgunun nedeni, farklı eğitim düzeylerindeki bireylerin aile yapıları, çevresel faktörler ve sosyoekonomik durumları gibi değişkenler olabilir. Önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip bireylerin, belki de daha düşük sosyoekonomik gruplardan gelmeleri veya daha stresli yaşam koşullarına maruz kalmaları mümkündür. Bu tür faktörler, fiziksel istismar ve ihmal gibi olumsuz ebeveynlik davranışlarının artmasına katkıda bulunabilir. Ayrıca, eğitim düzeyi ile ebeveynlik becerileri arasında karmaşık bir ilişki olabilir. Daha düşük eğitim düzeyine sahip bireyler, çocuklarıyla ilgili sağlıklı sınırların nasıl oluşturulacağı konusunda eksik

olabilirler veya stresle başa çıkma becerileri daha zayıf olabilir. Bu durum da fiziksel istismar ve ihmalin daha sık yaşanmasına neden olabilir.

Araştırmada önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda duygusal zekâ toplam ve iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi düzeyleri hem lisansüstü hem de lise ve altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Benzer biçimde önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri lisansüstü eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Dinçer (2021) tarafından yapılan araştırmada yüksek lisans veya doktora eğitim seviyesine sahip bireylerde duygusal zekâ toplam düzeyi diğer eğitim seviyesinde bulunan bireylerden yüksek bulunmuştur. Lise öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada da sınıf düzeyi arttıkça duygusal zekâ ve alt boyut düzeylerinin de arttığı bulunmuştur (Tetik, 2020). İlgili literatür incelendiğinde eğitim düzeyi yükseldikçe duygusal zekâ düzeylerinin de yükseldiğini ortaya koyan araştırmalara rastlanılmıştır (Curun ve Orçun Yücel, 2018; Kalyoncuoğlu, 2018; Lange vd., 2019). Bu bulgu, ön lisans ve lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların duygusal zekâ becerilerinin lise ve altı eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek olmasını sağlayan birkaç olası nedene dayanabilir. Öncelikle, eğitim seviyesinin etkisi önemlidir. Ön lisans ve lisans düzeyindeki eğitim süreci, bireylere daha geniş bir bilgi ve deneyim tabanı sağlar. Bu süreçte, bireyler çeşitli akademik ve pratik beceriler kazanırken aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkıda bulunurlar. Duygusal zekâ da bu süreçte kazanılan beceriler arasında yer alabilir. Öğrenciler, iletişim, empati, problem çözme ve stres yönetimi gibi duygusal zekâ bileşenlerini geliştirme fırsatına sahip olabilirler. Ayrıca, ön lisans ve lisans düzeyindeki eğitim genellikle bireylerin sosyal etkileşimlerini artırır ve çeşitli deneyimler yaşamalarını sağlar. Bu süreç, duygusal zekâyı geliştiren önemli bir faktör olabilir. Öğrenciler, sınıf içi etkileşimler, grup çalışmaları, liderlik rolleri ve sosyal sorumluluk projeleri gibi faaliyetlerle duygusal becerilerini pratik yapma ve geliştirme fırsatı bulabilirler. Bu tür deneyimler, duygusal zekâyı artırıcı etkileriyle öne çıkabilir. Ön lisans ve lisans eğitim düzeyine sahip katılımcıların duygusal zekâ becerilerinin ve iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi düzeyleri lisansüstü eğitim düzeyine sahip katılımcılardan daha yüksek olmasını sağlayan nedenlerin arasında, lisansüstü eğitiminin daha zorlu ve stresli bir süreç olması, bu süreçte iyilik hallerinin

düzenlenmesinde ve iletişim, empati, problem çözme ve stres yönetimi gibi duygusal zekâ bileşenlerinin kullanılmasında olumsuz yönde etkileyici bir faktör olabilir.

Çalışmada 5-9 yaş aralığına sahip katılımcılarda çocukla ilgilenme düzeyi 10 yaş ve üzeri çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında 14-18 yaş aralığına sahip katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyi 13 yaş ve altı çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Büber (2021) tarafından “Anne ve babaların sergiledikleri ebeveyn tutumlarının farklı demografik değişkenler üzerinden incelenmesi (İstanbul-Bursa iki il örneği)” araştırmasında çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma alt boyutlarından 6-9 yaş ve 14-18 yaş üzeri arasında farklılık olduğu tespit edilmiştir. Zengin (2019) tarafından yapılan çalışmada da çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyleri 10 yaş altı çocuğa sahip katılımcılarda yüksek bulunmuştur. Aynı çalışmada zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma düzeyleri ise 10 yaş ve üstü çocuğa sahip katılımcılarda yüksek bulunmuştur. Aydoğdu ve Dilekma’nın (2019) ile Yılmaz (2018) tarafından yapılan çalışmalarda ise çocuk yaşı ile ebeveyn davranışları arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu bulgu, çocukların yaşlarına göre ebeveynlerin ilgi ve takip düzeylerinin değiştiğini göstermektedir. 5-9 yaş aralığına sahip çocuklara sahip olan katılımcıların çocukla ilgilenme düzeyinin 10 yaş ve üzeri çocuklara sahip olan katılımcılardan daha yüksek olması, çocukların yaşlarına bağlı olarak ebeveynlerin ilgi gösterme şeklinin değiştiğine işaret edebilir. Genellikle daha küçük çocuklar daha fazla ilgiye ve bakıma ihtiyaç duyar, bu nedenle ebeveynler bu yaş grubundaki çocuklarına daha fazla ilgi gösterebilirler. Öte yandan, 14-18 yaş aralığına sahip çocuklara sahip olan katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyinin 13 yaş ve altı çocukları olan katılımcılardan daha yüksek olması, ergenlik dönemindeki çocukların daha bağımsız hale gelmeleri ve ebeveynlerin bu dönemde daha az yakın takip sağlamasıyla ilişkili olabilir. Ebeveynler, ergenlik dönemindeki çocuklarının özerkliklerini tanıma ve onlara daha fazla özgürlük verme eğiliminde olabilirler, bu da zayıf ebeveyn takibinin artmasına yol açabilir.

Araştırmada hem 5-9 yaş hem de 14-18 yaş aralığına sahip katılımcılarda duygusal ve cinsel istismar düzeyleri 10-13 yaş aralığında çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Öncel Özsoy (2023) tarafından yapılan çalışmada 6-7 yaş aralığında çocuğa sahip katılımcılarda çocukluk çağı travma

düzeyi 2-3 ve 4-5 yaş çocuğa sahip katılımcılardan yüksektir. Meraki ve Çalık Var (2019) yaptıkları araştırmada ise çocuk yaşı ile istismar durumu arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bu durumun birkaç olası nedeni olabilir. . Öncelikle 5-9 ve 14-18 yaş, çocukların duygusal ve fiziksel gelişimlerinin hızla değiştiği ve risk altında oldukları bir dönemi içerir. Bu nedenle, ebeveynler özellikle 14-18 yaş çocuklarını daha yakından izlemekte zorlanabilir ve istismar durumlarının farkına varmayabilirler. Ayrıca, bu bulgu, 5-9 ve 10-18 yaş aralığındaki çocukları olan ebeveynlerin daha fazla stres altında olabileceğini ve bu nedenle çocuklarının istismara maruz kalma riskinin artabileceğini gösterebilir. Ebeveynlerin yaşadığı stres ve zorluklar, çocukların istismara maruz kalma riskini artırabilir ve istismarın fark edilmesini güçleştirebilir.

Çalışmada 13 yaş ve altında çocuğa sahip katılımcılarda duygusal zekâ toplam ve duyguların değerlendirilmesi düzeyleri 14 yaş ve üzeri çocukları olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Tetik (2020) yaptığı araştırmada 18 yaş çocuğa sahip katılımcılarda duygusal zekâ düzeyi 16 yaş çocuğa sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Beyaz (2021) yaptığı araştırmada 23-25 yaş aralığındaki bireylerde duygusal zekâ toplam, iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların değerlendirilmesi ve duyguların kullanımı düzeyi 20-22 ile 26-30 yaş aralığındaki bireylerden yüksek bulunmuştur. Bu durumun birkaç olası nedeni olabilir. Öncelikle, daha küçük yaştaki çocuklara sahip ebeveynler genellikle çocuklarının duygusal ihtiyaçlarına daha fazla odaklanma eğilimindedirler. Bu nedenle, bu ebeveynler, duygusal zekâ becerilerini geliştirmek ve çocuklarının duygularını daha etkili bir şekilde anlamak için daha fazla çaba sarf edebilirler. Ayrıca, daha küçük yaşlardaki çocuklar genellikle duygusal olarak daha hassas olabilirler, bu da ebeveynlerin duygusal zekâ becerilerini daha fazla kullanmalarına neden olabilir. Diğer bir olası neden ise, 14 yaş ve üzeri çocuklara sahip ebeveynlerin, çocuklarının ergenlik dönemine girmesiyle birlikte duygusal olarak daha karmaşık bir süreçle karşı karşıya olmalarıdır. Ergenlik dönemi, çocukların duygusal ve sosyal gelişimlerinde büyük değişikliklerle karakterizedir ve ebeveynler bu dönemde çocuklarının duygusal ihtiyaçlarını anlamak ve doğru şekilde yanıtlamakta zorlanabilirler. Bu nedenle, 14 yaş ve üzeri çocuklara sahip ebeveynlerin duygusal zekâ ve duygularını değerlendirme düzeylerinin, daha küçük çocuklara sahip ebeveynlere kıyasla daha düşük olabileceği düşünülebilir.

Araştırmada 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda olumlu ebeveynlik düzeyi 1 çocuk ya da 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Bunun yanında 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyi 1 çocuk ya da 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Çocuk sayısı arttıkça zayıf ebeveyn takibi düzeyi de artmaktadır. Topaloğlu (2023) yaptığı çalışmada 1 çocuğu olan ebeveynlerin otoriter alt boyutu puanları 2 çocuğu olan ebeveynlere göre anlamlı olarak daha yüksektir. Büber (2021) yaptığı araştırmada da olumlu ebeveynlik ve çocukla ilgilenme düzeyi 2 çocuk sahibi olan katılımcılarda 4 ve üzeri çocuğa sahip katılımcılara göre yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmada, iki çocuğa sahip olan katılımcılarda olumlu ebeveynlik düzeyinin, yalnızca bir çocuğa veya üç ve daha fazla çocuğa sahip olan katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum, iki çocuğa sahip olan ebeveynlerin deneyimli ve dengeli bir ebeveynlik yaklaşımı benimsediklerini gösterebilir. Öte yandan, yalnızca bir çocuğa veya üç ve daha fazla çocuğa sahip olan ebeveynlerin, ebeveynlik rollerini dengelemekte daha fazla zorlanabileceği ve bu nedenle ebeveynlik becerilerinin daha düşük olabileceği düşünülebilir. Diğer bir bulgu ise üç ve daha fazla çocuğa sahip olan katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyinin, yalnızca bir çocuğa veya iki çocuğa sahip olan katılımcılardan daha yüksek olduğudur. Bu durum, çocuk sayısının artmasıyla birlikte ebeveynlerin her bir çocuğuyla bireysel olarak ilgilenme ve takip etme zorluğu yaşadığını gösterebilir. Dolayısıyla, daha fazla çocuğa sahip olan ebeveynlerin zayıf ebeveyn takibi düzeylerinin artmasıyla sonuçlanabilir.

Çalışmada 3 ve üzeri çocuk sahibi olan katılımcılarda fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeyi 1 ya da 2 çocuk sahibi olan katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Çocuk sayısı arttıkça fiziksel istismar ve fiziksel şiddette artmaktadır. Akkuş ve Yıldırım (2018) yaptıkları araştırmada 3 ve üzeri çocuk sahibi olan erkeklerin fiziksel istismar düzeyleri 1 ya da 2 çocuk sahibi olan erkeklerden yüksek olduğu bildirilmiştir. Benzer biçimde Battaloğlu İnanç ve arkadaşları (2013) tarafından Mardin’de yaşayan öğretmenler üzerinde yapmış oldukları araştırmalarında da çocuk sayısı 0-3 olan ailelerde, 4 ve üzeri çocuk sahibi olan ailelere göre anneye uygulanan fiziksel istismar yüksek bulunmuştur. Tosun Altınöz’ün (2014) yapmış olduğu araştırmada ise çocuk sahibi olma ile fiziksel istismar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı, çocuk sahibi olmanın istismar üzerinde bir etkisinin bulunmadığını belirtmiştir. Bu

bulguların ortaya çıkmasının birkaç olası nedeni olabilir. Öncelikle, daha fazla çocuğa sahip olan ailelerin, ebeveynlerin dikkat ve enerjisinin daha fazla dağılmasına neden olabileceği düşünülebilir. Her bir çocuğun ihtiyaçlarını karşılamak ve onlarla ilgilenmek için daha fazla çaba gerekebilir, bu da ebeveynlerin stresini artırabilir ve fiziksel istismar ve ihmal riskini artırabilir. Ayrıca, ailedeki çocuk sayısının artmasıyla birlikte ekonomik zorluklar ve kaynakların sınırlı olması da bir etken olabilir. Daha büyük ailelerde, ebeveynlerin çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla çaba göstermesi gerekebilir ve bu da fiziksel istismar ve ihmal riskini artırabilir. Bununla birlikte, daha fazla çocuğa sahip olan ailelerdeki stres düzeyinin artmasıyla birlikte ebeveynlerin duygusal ve psikolojik sağlığı da etkilenebilir. Bu durum da ebeveynlerin fiziksel istismar ve ihmal davranışlarını artırabilir.

SONUÇ

Bu araştırmada çocukluk çağı ruhsal travmaları ve duygusal zekânın ebeveyn davranışları üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bu bölümünde elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Araştırmada cinsiyet ile araştırma değişkenleri arasındaki anlamlı farklar incelendiğinde, annelerin çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve değerlendirilmesi konularındaki puan ortalamalarının babalardan daha yüksek olduğu, ancak babaların zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal konularındaki puan ortalamalarının annelerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeyleri arttıkça duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin azaldığı gözlemlenmiştir. Bu da bu değerkenler arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmada çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeylerinin artmasıyla duygusal zekâ toplamı, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerinin de arttđı gözlemlenmiştir. Bu da bu değerkenler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin düzeylerinin artmasıyla duygusal zekâ toplamı, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi ve duyguların kullanımı ile değerlendirilmesi düzeylerinin azaldığı bulunmuştur. Bu da bu değerkenler arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Araştırmada zayıf ebeveyn takibi ve dayakla cezalandırma düzeylerinin artmasıyla duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin de arttđı gözlemlenmiştir. Bu da bu değerkenler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada duygusal istismar, fiziksel istismar, cinsel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin artmasıyla duygusal zekâ toplamı, iyimserlik / ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve duyguların değerlendirilmesi

düzeylerinin düştüğü saptanmıştır. Bu da bu değişkenler arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir.

Araştırmada, annelerin çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve değerlendirilmesi düzeylerinin babalardan daha yüksek olduğu, ancak babaların zayıf ebeveyn takibi, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin annelerden daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Çalışmada, psikolojik rahatsızlık yaşayan katılımcılarda duygusal istismar, cinsel istismar, duygusal zekâ toplam, duyguların kullanımı ve değerlendirilmesi düzeylerinin psikolojik rahatsızlık yaşamayan katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada, çocukluk döneminde anne veya babası tarafından bakımı verilen katılımcılarda duygusal zekâ toplamı ve duyguların değerlendirilmesi puan ortalamasının, çocukluk döneminde büyükanne/büyükbaba ya da bakıcı tarafından bakımı yapılan katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada, 45 yaş ve altındaki katılımcılarda çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik düzeylerinin 46 yaş ve üzerinelere göre daha yüksek olduğu, yaş arttıkça bu düzeylerin arttığı; ancak 46 yaş ve üzerindeki katılımcılarda ebeveyn takibi düzeyinin 45 yaş altındakilere göre daha düşük olduğu ve yaş arttıkça zayıf ebeveyn takibinin de arttığı saptanmıştır.

Araştırmada, önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve zayıf ebeveyn takibi düzeyleri ile lisansüstü ve lise-altı eğitim kademesine sahip katılımcılardan yüksek bulunmuştur. Ayrıca, fiziksel istismar ve fiziksel ihmal düzeyleri ile duygusal zekâ, iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi, duyguların kullanımı ve değerlendirilmesi düzeyleri de önlisans/lisans eğitim düzeyine sahip katılımcılarda diğer gruplara kıyasla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada, 5-9 yaş aralığındaki çocuklara sahip katılımcıların çocukla ilgilenme düzeyinin, 10 yaş ve üzerindeki çocuklara sahip olanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Aynı şekilde, 14-18 yaş aralığındaki çocuklara sahip katılımcılarda zayıf ebeveyn takibi düzeyinin 13 yaş ve altındaki çocuklara sahip olanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Her iki yaş aralığında çocukları olan

katılımcılarda duygusal ve cinsel istismar düzeylerinin, 10-13 yaş aralığındaki çocukları olanlardan daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Son olarak, 13 yaş ve altında çocuğa sahip katılımcılarda duygusal zekâ toplamı ve duyguların değerlendirilmesi düzeylerinin, 14 yaş ve üzerinde çocuğa sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Araştırmada, 2 çocuk sahibi olanların olumlu ebeveynlik düzeyi ve 3+ çocuk sahibi olanların zayıf ebeveyn takibi düzeyi daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, 1 çocuk veya 3+ çocuk sahibi olanlarda duygusal istismar, 3+ çocuk sahibi olanlarda ise fiziksel istismar ve ihmal düzeyleri daha olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada medeni durum, psikiyatrik rahatsızlık durumu ve evlilik süresi ile araştırma değişkenleri arasında herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda şu önerilerde bulunulmuştur:

- Annelerin çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik konusundaki yüksek puan ortalamalarını dikkate alarak, babalara ebeveynlik becerilerini geliştirmeleri için eğitim ve destek programlarının sunulması önerilmektedir.
- Babalara duygusal ihmal ve zayıf ebeveyn takibi konularında bilinçlendirme ve danışmanlık hizmetleri sağlanarak, bu alanlarda farkındalıklarının artması teşvik edilmesi önerilmektedir.
- Çocukla ilgilenme ve olumlu ebeveynlik davranışlarının duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerini azalttığı göz önüne alınarak, ebeveynlere çocuklarıyla daha sık ve olumlu etkileşimlerde bulunmaları için rehberlik edilmesi önerilmektedir.
- Ebeveynlere, çocuklarının duygusal gelişimini desteklemek için duygusal zekâ ve duyguların sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesi konusunda bilgi ve beceri kazandırmak amacıyla eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.
- Zayıf ebeveyn takibi ve tutarsız disiplin düzeylerinin azaltılması için ebeveynlere çocukların davranışlarını doğru bir şekilde yönetme ve tutarlı disiplin teknikleri konusunda eğitim verilmesi önerilmektedir.

- Ebeveynlere, fiziksel cezalandırmanın uzun vadeli olumsuz etkileri hakkında bilgi verilerek, çocukların disiplinde alternatif ve pozitif yaklaşımların benimsenmesinin teşvik edilmesi önerilmektedir.
- Duygusal istismar, fiziksel istismar, fiziksel ihmal ve duygusal ihmal düzeylerinin artmasına neden olan faktörlerin belirlenmesi için ailelerin sosyo-ekonomik ve psikolojik durumlarına ilişkin detaylı değerlendirmeler yapılması önerilmektedir.
- Aile içi iletişim ve ilişkilerin güçlendirilmesi için aile içi etkileşim ve iletişim becerilerini artırmaya yönelik grup terapileri veya seminerler düzenlenmesi önerilmektedir.
- Toplumda ebeveynlik konusunda farkındalığı artırmak için medya, okullar ve sosyal kuruluşlar aracılığıyla bilinçlendirme kampanyaları düzenlenmesi önerilmektedir.
- Ebeveynlikle ilgili destek hizmetlerine daha kolay erişilebilirlik sağlanması için aile danışmanlığı ve psikolojik destek merkezlerinin yaygınlaştırılması ve desteklenmesi gerekmektedir.
- Ebeveynlere duygusal zekâ becerilerini geliştirmeleri ve duygusal istismarı önlemek için çocuklarıyla duygusal olarak bağ kurmaları konusunda eğitim ve rehberlik sunulması önerilmektedir.
- Toplumda cinsel istismarı önlemek için ebeveynlere çocukların cinsel gelişimini desteklemek ve koruyucu önlemler almak konusunda bilinçlendirme programları düzenlenmesi önerilmektedir.
- Psikolojik rahatsızlığı olan bireylere, duygusal zekâ becerilerini geliştirmeye yönelik terapi ve danışmanlık hizmetleri sunularak duygusal iyileşme süreçlerinin desteklenmesi önerilmektedir.
- Yaşlanan ebeveynlere, çocuklarıyla olan etkileşimlerini sürdürmeleri ve duygusal bağlarını korumaları için uygun kaynaklar ve rehberlik sağlanması önerilmektedir.
- Ebeveynlik eğitim programları, özellikle önlisans/lisans düzeyindeki katılımcılar için çocukla ilgilenme, olumlu ebeveynlik ve etkili ebeveynlik stratejileri konusunda bilinçlendirme sağlanması önerilmektedir.

- Eğitim kurumları ve kamu kuruluşları, önlisans/lisans düzeyindeki bireylere yönelik olarak ebeveynlik becerilerini geliştirmeye yönelik seminerler ve atölyeler düzenlemesi önerilmektedir.
- Çocukların yaş gruplarına göre farklı ebeveynlik ihtiyaçları olabileceği göz önünde bulundurularak, çocuk gelişimi ve psikolojisi konularında eğitimler düzenlenmesi önerilmektedir.
- Aile içi iletişimi güçlendirmeye yönelik çalışmalar, özellikle birden fazla çocuğu olan ailelere odaklanarak, ebeveynler arasındaki işbirliğini artırabilir ve ebeveynlerin çocuklarını daha etkili bir şekilde takip etmelerini sağlayabilir.
- Fiziksel ve duygusal istismarı önlemeye yönelik erken tanı ve müdahale programları geliştirilmelidir. Bu programlar, risk altındaki ailelere destek sağlamalı ve istismarın önlenmesine yönelik stratejiler sunmalıdır.
- Çocuklara yönelik koruyucu hizmetler ve destek grupları oluşturularak, ailelerin çocuklarını sağlıklı bir ortamda büyütmelerine yardımcı olunmalıdır. Bu gruplar, ebeveynlere çocuk bakımı konusunda destek sağlayabilir ve ebeveynler arasındaki deneyim paylaşımını teşvik edebilir.

KAYNAKÇA

- Abbassi, A. Ve Aslinia, S. (2010). Family violence, trauma and social learning theory. *Journal of Professional Counseling: Practice, Theory ve Research*, 38(1), 16-27.
- Açıker, G. (2021). *Üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı travmalarıyla yetişkinlik dönemi duygusal şiddete maruz kalma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi], Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Akkuş, S. ve Yıldırım, Ş., (2018). Erkeklerin kadına yönelik fiziksel şiddet uygulamasına etki eden faktörlerin incelenmesi, *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 17(4), 1368-1388.
- Aksu, R. (2021). *Ebeveynlerin çocukluk çağı travmalarının ebeveyn davranışlarına ve çocuk hakları tutumuna etkisi*. [Yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akşab, G. (2020). *Anne babaların akılcı olmayan inançları ve ebeveynlik davranışları ile çocukların algıladıkları aile ilişkisi ve benlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akyürek, Y. O. (2021). *Yetişkinlerde duygusal zekâ problem çözme becerileri ile bağımlılık eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi], İstanbul Gedik Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- American Psychological Association, (2013). Trauma. American Psychological Association. Retrieved from <http://www.apa.org/topics/trauma/>
- Arslan, G. (2015). *Ergenlikte Algılanan Duygusal İstismar ve Psikolojik Sağlamlık Arasındaki İlişki*. [Doktora Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.

- Arslan, F. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 60-72 aylık çocukların duygusal zekâ düzeyleri ile anne-baba-çocuk iletişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H. S. Ve McKenney, D. (2003). Measurement of trait emotional intelligence: testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Pers Individ Differ*, 36(3): 555-62.
- Aydoğdu, F., ve Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
- Bar-On, R. (1997). Bar-One Emotional Quotient Inventory: Technical manual. *Toronto: Multi-Health Systems*.
- Battaloğlu İnanc, B., Çifçi, S., ve Değer, V. (2013). Mardin ili ilköğretim okulu öğrencilerinin fiziksel şiddete maruziyetleri ve yaklaşımları. *Türk Pediatri Arşivi*, 48(3), 226-234
- BenZe'ev, A. (2000). *The subylety of emotion*. A Bradford Book.
- Bernstein E. M., Putnam F. W. (1986). Development, reliability and validity of a dissociation scale. *J Nerv Ment Dis*, 174(12), 727-735.
- Beyaz, S. (2021). *Genç yetişkinlerin çocukluk çağı travmalarının bireylerin prososyal davranışları ile ilişkisinde duygusal zekânın rolü*. [Yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Bower, G. H. (1981). Mood and memory. *American Psychologist*, 36(2), 129–148. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.36.2.129>
- Brackett, M. A., Lopes, P. N., Ivcevic, Z., Mayer, J. D. ve Salovey, P. (2004). Integrating emotion and cognition: the role of emotional intelligence. In *Motivation, emotion, and cognition: integrative perspectives on intellectual*

- functioning and development* (ss. 175-194). Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9781410610515>
- Brenier, H., Morgan, F. Ve Gadsdan V. L. (ed.). (2016). *Parenting Matters: Supporting Parents of Children Ages 0-8*. Washington, DC: The National Academies Press. doi: 10.17226/21868.
- Brody, N. (2000). History of Theories and Measurements of Intelligence. S., Robert (Ed.), *Handbook of intelligence* (ss. 16-33). Cambridge University Press. <http://dx.doi.org/10.1017/CBO9780511807947.003>
- Buğa, A., Çekiç, A., Türk, F., ve Hamamcı, Z. (2019). Ebeveynlerin anne babalığa ilişkin akılcı olmayan inançları ile ebeveyn davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *EJERCongress 2019 Bildiri Kitabı / EJERCongress 2019 Conference Proceedings*, 68-74.
- Buss C., Entringer S., Moog N. K., Toepfer P., Fair D. P., Simhan H. N. ve Wadhwa P. D. (2017). Intergenerational transmission of maternal childhood maltreatment exposure: Implications for fetal brain development. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 56(5), 373-382.
- Büber, R. N. (2021). Anne ve babaların sergiledikleri ebeveyn tutumlarının farklı demografik değişkenler üzerinden incelenmesi (İstanbul-Bursa iki il örneği). [Yüksek Lisans Tezi]. Üsküdar Üniversitesi.
- Caldwell J. G., Shaver P. R., Li C. S. ve Minzenberg M. J. (2011). Childhood maltreatment, adult attachment, and depression as predictors of parental self-efficacy in at-risk mothers. *Journal of Aggression, Maltreatment ve Trauma*, 20(6), 595-616.
- Can, N. (2020). İstismarı Önlemede Psikolojik Danışmanların Etik, Yasal Sorumlulukları ve Önleyici Rehberlik Çalışmalarına Öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(3), 1-24. DOI:10.30964/auebfd.618883

- Canbay, S. (2020). *Farklı sosyoekonomik ve eğitim düzeyindeki annelerin ve babaların duygusal zekâları ile okul öncesi dönem çocuklarının duygusal zekâları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Chu D. A., Bryant R. A., Gatt J. M. ve Harris, A. W., (2019). Cumulative childhood interpersonal trauma is associated with reduced cortical differentiation between threat and non-threat faces in posttraumatic stress disorder adults. *Australian and New Zealand Journal of Psychiatry*, 53(1), 48–58.
- Choi, D., Kaufman, J. C. ve Lynch, S. F. (2022). Wisdom, Creativity and Intelligence. R. J., Sternberg ve J., Gluck (Ed.), *Wisdom: an introduction* (ss. 107-117). New York: Cambridge University Press.
- Colombetti, G. (2009). What language does to feelings. *Journal of Consciousness Studies*, 16(9), 4–26.
- Copeland, W. E., Keeler, G., Angold, A., ve Costello, E. J. (2007). Traumatic events and posttraumatic stress in childhood. *Archives of General Psychiatry*, 64(5), 577-584.
- Coşkun, E. (2019). *Duygusal Zekâ ve Belirsizliğe Tahammülsüzlüğün Stresle Başa Çıkma Tarzlarına Etkisinin İncelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi.
- Curun, F., ve Orcun-Yucel, D. (2018). Ergenlerde ebeveyn tutumları ve duygusal zekâ ilişkisi: Benlik saygısının aracı rolü. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 579-603. <https://doi.org/10.23863/kalem.2019.114>
- Çağdaş, A. (2012). *Anne-baba-çocuk iletişimi*. Eğiten.
- Çavuş, İ. (2023). *Çocukluk çağı psikolojik travmalarının beliren yetişkinlik döneminde kişilerin psikolojik sıkıntı ve iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkilerinin psikolojik sağlık teorisi kapsamında incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.

- Çekiç, A., Türk, F., Buğa, A. ve Hamamcı, Z. (2018). Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(66), 728-743. doi: 10.17755/esosder.355515
- Dengizek, N. (2015). *Çocukluk döneminde travmaya maruz kalmış kişilerin yetişkinlik döneminde sergiledikleri ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Beykent Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Denham, S. A., Bassett, H. Hamada ve Wyatt, T. M. (2010). Gender differences in the socialization of preschoolers' emotional competence. A. Kennedy Root ve S. Denham (Ed.), *The role of gender in the socialization of emotion: Key concepts and critical issues. New Directions for Child and Adolescent Development*, 128, 29–49. Jossey-Bass.
- Deniz, S. (2017). *Korunma ve Bakım Altında Bulunan Çocukların Duygusal Zekâ Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Haliç Üniversitesi.
- Dinçer, B. (2021). *Ortaokul öğrencilerinde duygusal zekânın ebeveyn tutumları açısından incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.
- Dizman, H. (2003). *Anne babası ile yaşayan ve anne yoksunu olan çocukların saldırganlık eğilimlerinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Dube, S. R., Felitti, V. J., Dong, M., Chapman, D. P., Giles, W. H. ve Anda, R. F., (2003). Childhood abuse, neglect, and household dysfunction and the risk of illicit drug use: The adverse childhood experiences study. *Pediatrics*, 111(3), 564-572.
- Dunn, E. C., Nishimi, K., Gomez, S.H., Powers, A. Ve Bradley, B. (2018). Developmental timing of trauma exposure and emotion dysregulation in adulthood: Are there sensitive periods when trauma is most harmful? *Journal of Affective Disorders*, 227(2), 869–877.

- Erdoğan, B. (2019). *Yetişkin bireylerde narsisizm, çocukluk çağı travmaları ve ilişki doyumu ile cinsel tutum ve davranışların incelemesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Erdoğan, Y. ve Aslan, D. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Çocuk İstismarı ve İhmaline Yönelik Algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 104-132.
- Felitti, V. J., Anda, R. F., Nordenberg, D., Williamson, D. F., Spitz, A. M., Edwards, V. ve Marks, J. S. (1998). Relationship of childhood abuse and household dysfunction to many of the leading causes of death in adults: The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study. *American Journal of Preventive Medicine*, 14(4), 245-258.
- Forgas, J. P. ve Moylan, S. (1987). After the movies: Transient mood and social judgments. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 13(4), 467–477.
- Freidrich, W.N., Fisher, J., Dittner, C., Acton, R., Berliner, L., Butler, J., Dalmon, L., Davies, W. H., Gray, A. Ve Wright, J. (2001). Child sexual behavior inventory: normative, psychiatric and sexual abuse comparisons. *Child Maltreatment*, 6(1), 347-349.
- Frick, P. J. (1991). The Alabama parenting questionnaire. *Unpublished rating scale*, University of Alabama.
- Gardner, H. (1983). *Frames of Mind*. Basic Books.
- Geçtan, E. (2008). *Psikanaliz ve sonrası* (13. Basım). Hür Yayınları.
- Gibb, B., Chelminski, I. ve Zimmerman, M. (2007). Childhood Emotional, Physical and sexual abuse and diagnoses of depressive and anxiety disorders in adult psychiatric outpatients. *Depress Anxiety*, 24(4), 256-263.
<https://doi.org/10.1002/da.20238>
- Goleman, D. (1998). *Working with Emotional Intelligence*. London: Bloomsbury.

- Goleman, D. (1995). *Emotional intelligence*. Bantam Books, Inc.
- Gowri, S. U ve Keerthi, K. (2010). Emotional intelligence among middle school teachers. With reference to Nagapattinam district, Tamil Nadu. *Munich Personal Repec Archive*, 1(2), 01-08.
- Gratz, K. L. ve Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41–54. <https://doi.org/10.1023/B:JOBA.0000007455.08539.94>
- Green, J. G., McLaughlin, K. A., Berglund, P. A., Gruber, M. J., Sampson, N. A. ve Zaslavsky, A. M. (2010). Childhood adversities and adult psychiatric disorders in the national comorbidity survey replication I: associations with first onset of DSM-IV disorders. *Arch Gen Psychiatry*, 67(2). 113–23.
- Güler, P. (2021). *Anne baba davranışları ile çocuklarda gözlenen problem davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Hartman, C. R. ve Burgess, A. W. (1989). Sexual abuse of children: Causes and consequences. D. Cicchetti ve V. Carlson (Ed.), *Child maltreatment: Theory and research on the causes and consequences of child abuse and neglect* (ss. 95–128). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511665707.005>
- Hoffman, M. L. (2001). *Empathy and moral development: Implications for caring and justice*. Cambridge University Press.
- Hume, D., (2012). Organizational Behavior. S. P. Robbins ve T. A. Judge (Ed.). *Emotions and moods* (ss. 258–297). London.
- Kalyoncuoğlu, H. N. (2018). *Ebeveynlerin duygusal zekâ ve anne baba tutumlarının çocuğun problem çözme becerisine etkisi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.

- Karadeniz Sarısakal, B. (2022). *Çocukluk çağı travmalarının kuşaklararası döngüsünün duygu düzenleme becerileri, ebeveyn zihinselleştirmesi, ebeveynlik stilleri ve çocuk davranışları açısından incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Katz, L. F. ve Windecker-Nelson, B. (2004). Parental meta-emotion philosophy in families with conduct-problem children: Links with peer relations. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 32(4), 385-398. doi: <https://doi.org/10.1023/B:JACP.0000030292.36168.30>
- Kaya, A. G. (2019). *Anne babaların ebeveyn davranışlarının ve evlilik doyumlarının incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaya, A. G., ve Buğa, A. (2021). Anne Babaların Ebeveyn Davranışlarının Ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(51), 371-410. <https://doi.org/10.21560/spcd.vi.645465>
- Kaya, S. (2005). *Ergenlikte kendine güven ve aile ile ilişkilendirilmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Gaziantep Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kessler, R.C., McLaughlin, K.A., Green, J.G., Gruber, M.J., Sampson, N.A. ve Zaslavsky, A.M. (2010). Childhood adversities and adult psychopathology in the WHO world mental health surveys. *Br J Psychiatry*, 197(5). 378–385.
- Kiecolt-Glaser, J. K., McGuire, L., Robles, T. F. ve Glaser, R. (2002). Emotions, morbidity and mortality. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 83–107.
- Koren-Karie, N., Oppenheim, D. ve Getzler-Yosef, R. (2004). Mothers Who Were Severely Abused During Childhood and Their Children Talk About Emotions: Co-Construction of Narratives in Light of Maternal Trauma. *Infant Mental Health Journal*, 25(4), 300–317. <https://doi.org/10.1002/imhj.20007>
- Kulaksızoğlu, A. (2008). *Ergenlik psikolojisi*, (10. Baskı). Remzi.

- Lange, B. C. L., Callinan, L. S., ve Smith, M. V. (2019). Adverse childhood experiences and their relation to parenting stress and parenting practices. *Community Mental Health Journal*, 55(4), 651-662. <https://doi.org/10.1007/s10597-018-0331-z>
- Lawton, E. (1992). The quality of parent-adult-child relationship and family structure. *Dissertation Abstract Internatiunal*, 52, 334-430.
- Leeper, R. W. (1948). A motivational theory of emotion to replace emotion as disorganized response. *Psychological Review*, 55(1), 5-21.
- Lewis, S. J., Arseneault, L., Caspi, A., Fisher, H. L., Matthews., T. ve Moffitt, T. E., (2019). The epidemiology of trauma and post-traumatic stress disorder in a representative cohort of young people in England and Wales. *Lancet Psychiatry*, 6(3), 247–56.
- Maden, O. (2023). Is the development of personality beliefs related to childhood traumas and emotional intelligence levels?: A prospective cross-sectional study. *Research Article*, 1. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-3255499/v1>
- Magalhaes, T., Taveira, F., Jardim, P., Santos, L., Matos, E. Ve Santos, A. (2009). Sexual abuse of children. A comparative study of intra and extra-familial cases. *Journal of Forensic and Legal Medicine*, 16(8), 455-459. <https://doi.org/10.1016/j.jflm.2009.05.007>
- Malchiodi, C. A. (2008). Creative interventions and childhood trauma. Malchiodi, C. A. (Ed.), *Creative interventions with traumatized children* (ss. 3–21). Guilford Press.
- Mayer, J. D. ve Bremer, D. (1985). Assessing mood and affect-sensitive tasks. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 95–99. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_18
- Mayer, J. D. ve Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? D. J., Sluyter, (Ed.), *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications* (ss. 3–34). Basic Books: New York.

- Mayer, J. D., Salovey, P. ve Caruso, D. R. (2000). Emotional intelligence models. R. J., Sternberg (Ed.), *Handbook of Intelligence* (ss. 396–420). Cambridge: New York, NY, USA.
- Mayer, J. D., Salovey, P., Caruso, D. R. ve Sitarenios, G. (2001). Emotional intelligence as a standard intelligence. *Emotion*, 1(3), 232–242. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.1.3.232>
- Mayer, J. D., Salovey, P. ve Caruso, D. R. (2008). Emotional intelligence: New ability or eclectic traits? *American Psychologist*, 63(6), 503–517. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.63.6.503>
- McLaughlin, K. A., Conron, K. J., Koenen, K. C. ve Gilman, S. E., (2010). Childhood adversity, adult stressful life events, and risk of past-year psychiatric disorder: a test of the stress sensitization hypothesis in a population-based sample of adults. *Psychol Med*, 40(10). 1647–1658.
- McLaughlin, K. A., Green, J. G., Gruber, M. J., Sampson, N. A., Zaslavsky, A. M. Ve Kessler, R. C. (2012). Childhood adversities and adult psychiatric disorders in the national comorbidity survey replication I: Associations with first onset of DSM-IV disorders. *Archives of General Psychiatry*, 69(11), 113-123.
- Meraki, S., VE Çalık Var, E. (2019). Alt-Sosyo Ekonomik Düzeye Sahip Ailelerin Çocuk İstismarı ve İhmalı Konusunda Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 1-12.
- Morgan, C., Charalambides, M., Hutchinson, G. ve Murray, R. M. (2010). Migration, ethnicity, and psychosis: toward a sociodevelopmental model. *Schizophrenia Bulletin*, 36(4), 655–664.
- Nurkan, E. (2020). *Yetişkinlerin bağlanma stilleri ile duygusal zekâ, depresyon, anksiyete ve stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Ogle C. M., Rubin, D. C. ve Siegler I. C. (2015). The relation between insecure attachment and posttraumatic stress: early life versus adulthood

- Orçun Yücel, D. (2017). *Ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının benlik saygıları ve duygusal zekâları ile ilişkisi*. [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Oyuncakçı, S., Ve Güloğlu, B. (2024). Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Sağlamlık, Affetme ve Olumlu-Olumsuz Duygular. *Baskent University Journal of Education*, 11(1), 66-76.
- Öncel Özsoy, S. (2023). *3-6 Yaş Çocukların Sosyal Yetkinlik ve Davranış Problemlerinin Ebeveynlerinin Çocukluk Çağı Travmaları Ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalarıyla İlişkisi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Kent Üniversitesi.
- Öngel Atar, A., Yalçın, Ö., Uygun, E., Çiftçi Demirci, A. ve Erdoğan, A. (2016). Madde Kullanım Bozukluğu Olan Ergenlerde Aile İşlevlerinin, Çift Uyumunun ve Anne Baba Tutumunun Değerlendirilmesi. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 53(1), 38-44.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T. ve Nasıroğlu, S., (2012). Kişilik gelişimi, *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 4(4), 566-589.
- Özgen, H. (2017). *Çocukluk çağı ruhsal travmalarının ebeveyn tutumları üzerindeki yordayıcılığı*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Peker, E. (2017). *Çocukluk çağı travmaları, yetişkinlik dönemin bağlanma biçimi ve öz anlayış arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Perry, B. D., Pollard, R. A., Blakley, T. L., Baker, W. L. ve Vigilante, D. (1995). Childhood trauma, the neurobiology of adaptation, and “use-dependent” development of the brain: How “states” become “traits.”. *Infant Mental Health Journal*, 16(4), 271-291.

- Plutchik, R. (1980). A general psychoevolutionary theory of emotion. R., Plutchik ve H., Kellerman (Ed.), *Emotion: Theory, research and experience: Vol. 1. Theories of emotion* (ss. 3-33). New York: Academic Press.
- Plutchik, R. (2003). *Emotions and Life: Perspectives from Psychology, Biology, and Evolution*. American Psychological Association.
- Rayana, S. Ve Atak, H. (2022). Gestalt terapi perspektifinden güncel ebeveynlik yaklaşımları: pozitif, bağ odaklı ve yeterince iyi ebeveynlik. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(2), 101-114.
- Rees, C. A. (2010). Understanding emotional abuse. *Archives of Disease in Childhood*, 95(1), 59-67. doi: 10.1136/adc.2008.143156
- Roberts, A. L., Galea, S., Austin, S. B., Corliss, H. L., Williams, M. A. ve Koenen, K. C. (2014). Women's experience of abuse in childhood and their Children's smoking and overweight. *American Journal of Preventive Medicine*, 46(3), 249-258.
- Salovey, P. ve Birnbaum, D. (1989). Influence of mood on health-relevant cognitions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(3), 539–551. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.3.539>
- Salovey, P. ve Mayer, J. D. (1989-1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9(3), 185–211. <https://doi.org/10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG>
- Sanchez-Meca, J., Rosa-Alcazar, A.I. ve Lopez-Soler, C. (2011). The psychological treatment of sexual abuse in children and adolescents: A meta-analysis. *International Journal of Clinical and Health Psychology*. 11(1), 67-93.
- Sánchez-Núñez, M.T., Fernández-Berrocal, P. Ve Latorre, J.M. (2013). Assessment of emotional intelligence in the family: Influences between parents and children on their own perception and that of others. *The Family Journal*, 21, 65–73. <https://doi.org/10.1177/1066480712456821>

- Sanson, A. V. ve Rothbart, M. K. (1995). Child temperament and parenting. M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting, Vol. 4. Applied and practical parenting* (ss. 299–321). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T. ve Golden, C. J. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Pers Individ Differ*, 25(2), 167-77.
- Sebre, S. B., Jusiene, R., Dapkevice, E., Skreitule-Pikse, I. ve Bieliauskaite, R. (2014). Parenting dimensions in relation to pre-schoolers' behaviour problems in Latvia and Lithuania. *International Journal of Behavioral Development*, 39(5), 458–466. <https://doi.org/10.1177/0165025414548774>.
- Sezer, T. (2021). *Çocukluk çağı ruhsal travma düzeyi ile bağlanma stilleri ve savunma mekanizmaları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Tez Merkezi.
- Shelton, K. K., Frick, P. J. ve Wootton, J. (1996). Assessment of parenting practices in families of elementary school-age children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 25(3), 317-329. doi:10.1207/s15374424jccp2503_8
- Shipman, K., Edwards, A., Brown, A., Swisher, L., ve Jennings, E. (2005). Managing emotion in a maltreating context: A pilot study examining child neglect. *Child Abuse ve Neglect*, 29, 1015–1029.
- Singer, J. A. ve Salovey, P. (1988). Mood and memory: Evaluating the network theory of affect. *Clinical Psychology Review*, 8(2), 211-251. [https://doi.org/10.1016/0272-7358\(88\)90060-8](https://doi.org/10.1016/0272-7358(88)90060-8)
- Sternberg, R.J (1996). *Successful intelligence*. Simon ve Schuster.
- Sternberg, R. J. (2000). *Practical intelligence in everyday life*. Cambridge University Press.
- Sternberg, R. J. (2019a). A theory of adaptive intelligence and its relation to general intelligence. *Journal of Intelligence*, 7(4), 23.

- Sternberg, R. J. (2020). The augmented theory of successful intelligence. R. J., Sternberg (Ed.), *Handbook of intelligence, 2nd ed.* (ss. 679–708). Cambridge University Press.
- Sternberg, R. J. ve Hedlund, J. (2002). Practical intelligence, g, and work psychology. *Human Performance, 15*(1-2), 143–60.
- Süslü, G. (2020). *Bireylerin çocukluk çağı travmalarının duygusal zekâ düzeyleri ve kişiler arası iletişim tarzları ile ilişkilerinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Şar, V., Öztürk, E., ve İkikardeş, E. (2012). Çocukluk Çağı Ruhsal Travma Ölçeğinin Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenirliği. *Türkiye Klinikleri, 32*(4), 1054-1063. doi: 10.5336/medsci.2011-26947
- Tanju Aslışen, E. H. (2017). Okul Öncesi Dönem Çocuklarına Yönelik Hazırlanan Resimli Hikâye Kitaplarındaki İletişim Engelleri ve Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Etkileri. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 2*(1), 10-25.
- Tamis-LeMonda, C. S. (2004). Conceptualizing fathers' roles. *Human Development, 47*(4), 220- 227. doi: <https://doi.org/10.1159/000078724>
- Tarczon, C. (2012). Mothers with a history of childhood sexual abuse: Key issues for childprotection practice and policy. *Australian Institute of Family Studies, 2*, 1–15.
- Taşdelen, A. S. ve Emir, S. (2022). Özel Yetenekli Öğrencilerde Mükemmeliyetçilik ve Duygusal Zekâ: Bir Derleme Çalışması. *Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi, 2*(3), 63-91.
- Taşkın L., (2015). *Doğum ve kadın sağlığı hemşireliği*. Sistem Ofset Matbaacılık. (ss.85-212).

- Tatar, A., Tok, S. ve Saltukoğlu, G. (2011). Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni*, 21(4), 325-338.
- Teicher, M. H., Samson, J. A., Anderson, C. M. ve Ohashi, K. (2016). The effects of childhood maltreatment on brain structure, function and connectivity. *Nature Reviews Neuroscience*, 17(10), 652-666.
- Terr, L. C. (2003). Childhood traumas: An outline and overview. *The Journal Of Lifelong Learning In Psychiatry*.
- Tetik, G. (2020). *Ergenlerde algılanan ebeveyn tutumu ve duygusal zekâ arasındaki ilişkide, dijital oyun bağımlılığının aracı rolünün incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Işık Üniversitesi.
- Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına niçin gereksinim duyulmuştur? Aile eğitim programları neden önemlidir?, *Aile ve Toplum Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(12), 7-12.
- Thompson, A. E. Ve Kaplan, C. A. (1996). Childhood emotional abuse. *The British journal of psychiatry*, 2(168), 143-148.
- Thorndike, E. L. (1920). Intelligence and its uses. *Harper's, Magazine*, 140, 227-235.
- Tıgıloğlu, S. (2021). *Genç yetişkin bireylerde madde kullanma eğilimi ile üst biliş düşünme becerileri, algılanan ebeveyn tutumları ve duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Hasan Kalyoncu Üniversitesi.
- Tolegenova, A. A., Jakupov, S. M., Man Cheung Chung, ve Jakupov, M. S. (2015). A Theoretical Formation of Emotional Intelligence in Terms of Childhood Trauma and Altered Self-Capacities among Adolescents. *Eurasian Journal of Social Sciences and Humanities*, 1(1), 144534.
- Topaloğlu, S. (2023). *Okul öncesi dönemi çocuklarının davranış düzenleme ve sosyal becerilerine ebeveyn davranışlarının etkisinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. Üsküdar Üniversitesi.

- Tosun Altınöz, Ş. (2014). *Kadına yönelik şiddet faillerin psikososyal özellikleri*. [Tıpta Uzmanlık Tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Toth, S. L., Rogosch, F. A., Manly, J. T. ve Cicchetti, D. (2006). The efficacy of toddler-parent psychotherapy to reorganize attachment in the young offspring of mothers with major depressive disorder: A randomized preventive trial. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74(6), 1006-1016.
- U.S. Department of Health and Human Services, Administration on Children, Youth and Families. *Child Maltreatment 2004*.
- Valentino, K., Berkowitz, S., ve Stover, C. S. (2010). Parenting behaviors and posttraumatic symptoms in relation to children's symptomatology following a traumatic event. *Journal of Trauma ve Stress*, 23(3), 403-407. <https://doi.org/10.1002/jts.20525>
- Yalnızca Yıldırım, S. (2015). *Lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının yordayıcıları olarak anne-baba tutumları ve duygusal zekâ*. [Yüksek lisans tezi]. Çukurova Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Yayla, E. S. (2022). *Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve otizm spektrum bozukluğu tanılı çocukların ebeveynlerinin tutum farklılığının incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Yılmaz Bingöl, T., ve Yılar Erkek, Z. (2020). Duygusal Zekâ ve Şiddet. *MEYAD Academy Journal*, 1(2), 165-181.
- Yılmaz, H. (2018). Türk, Kırgız ve Rus Ebeveynlerin Çocuk Yetiştirme Tutumları: Kùltürler Arası Karşılaştırma. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 613-635.
- Yücel, D. O. (2020). *Ergenlerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının benlik saygıları ve duygusal zekâları ile ilişkisi*. [Yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Walker, L., Crain, H. ve Thompson, E. (1986). Mothering behavior and maternal role attainment during the postpartum period. *Nursing Research*, 35(6), 352-355. <http://dx.doi.org/10.1097/00006199-198611000-00010>
- Wark, J. ve Vis, J. (2016). Effects of Child Sexual Abuse on the Parenting of Male Survivors. *Trauma Violence Abuse*, 19(5), 499-511. doi:10.1177/152838016673600.
- Wechsler, D. (1958). *The measurement and appraisal of adult intelligence (4th ed.)*. Baltimore: Williams ve Wilkins.
- Webb, S. (2009). Why Emotional Intelligence should matter to management: a survey of the literature. *S.A.M. Advanced Managment Journal*, 74(2), 32-91.
- Widom, C. S. ve White, H. R. (1997). Problem behaviours in abused and neglected children grown up: Prevalence and co-occurrence of substance abuse, crime and violence. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 7(4), 287–310. <https://doi.org/10.1002/cbm.191>
- Wilson, J. (2004). Assesing psychological trauma and ptsd. *The Guildford Press*.
- Woodworth, R. S. (1940). *Psychology* (4th ed.). Holt.
- Zengin, E. (2019). *Ergenlerde anne baba tutumları ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi: ortaokul örneği*. [Yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Zvara, B. J., Mills-Koonce, W. R., Appleyard Carmody, K., Cox, M., ve The Family Life Project Key Investigators. (2015). Childhood sexual trauma and subsequent parenting beliefs and behaviors. *Child Abuse ve Neglect*, 44, 87–97. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.01.012>

İnternet Kaynakları

Gordon, S. (2022). What is emotional abuse? 22 şubat 2024 tarihinde <https://www.verywellmind.com/identify-and-cope-with-emotional-abuse-4156673> adresinden edinilmiştir.

Psychology Today (2019, 27 Aralık). Emotional abuse, 19 Şubat 2024 tarihinde <https://www.psychologytoday.com/us/basics/emotional-abuse> adresinden edinilmiştir.

Warner, J. (2010). Emotional Intelligence Assessment. 18/02/2024 tarihinde <https://blog.readytomanage.com/emotional-intelligence-assessment/> adresinden edinilmiştir.

EKLER

EK-1: Demografik Bilgi Formu

Formu dolduran kişi: Anne () Baba ()

Yaşınız?

Eğitim durumunuz?

() Lise ve altı

() Önlisans/Lisans

() Lisansüstü

Medeni durumunuz nedir? ()Bekar () Evli () Boşanmış

Evliyseniz ne zamandır evlisiniz?

() Evli değilim

() 1-5

() 6-10

() 11-17

() 18 yıl ve üzeri

Bebeklik döneminizde size en sık bakım veren kişi kimdi?

() Anne

() Baba

() Aile büyüklerinden biri (anneanne, babaanne, dede, hala, teyze vb.)

() Bakıcı

Kaç çocuğunuz var?

() Çocuğum yok. ()1 ()2 ()3 ve üzeri

Bugüne kadar psikolojik bir rahatsızlık geçirdiniz mi?

() Evet

() Hayır

İlk ölçeği doldururken dikkate alacağınız çocuğunuzun yaşı? (birden fazla çocuğunuz varsa,, bir çocuğunuzu baz alarak doldurunuz)

☐ 6-9 yaş arası

☐ 10-13

☐ 14-18

İlk ölçeği doldururken dikkat alacağınız çocuğunuzun cinsiyeti nedir? (birden fazla çocuğunuz varsa, bir çocuğunuzu baz alarak doldurunuz.)

☐ Kız

☐ Erkek

Şuan psikiyatrik bir ilaç kullanıyor musunuz?

☐ Evet

☐ Hayır

EK-2: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Kişisel sorunlarımı başkaları ile ne zaman paylaşacağımı bilirim					
2	Bir sorunla karşılaştığım zaman benzer durumları hatırlar ve üstesinden gelebilirim					
3	Genellikle yeni bir şey denerken başarısız olacağımı düşünürüm.					
4	Bir sorunu çözmeye çalışırken ruh halimden etkilenmem.					
5	Diğer insanlar bana kolaylıkla güvenirlir.					
6	Diğer insanların beden dili, yüz ifadesi gibi sözel olmayan mesajlarını anlamakta zorlanırım.					
7	Yaşamımdaki bazı önemli olaylar neyin önemli neyin önemsiz olduğunu yeniden değerlendirmeme yol açtı.					
8	Bazen konuştuğum kimsenin ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını anlayamam					
9	Ruh halim değiştiğinde yeni olasılıkları görürüm					
10	Duygularımın yaşam kalitem üzerinde etkisi yoktur.					
11	Hissettiğim duyguların farkında olurum					
12	Genellikle iyi şeyler olmasını beklemem.					
13	Bir sorunu çözmeye çalışırken mümkün olduğunca duygusallıktan kaçınırım					
14	Duygularımı gizli tutmayı tercih ederim.					
15	Güzel duygular hissettiğimde bunu nasıl sonlandıracağımı bilirim.					
16	Başkalarının hoşlanabileceği etkinlikler düzenleyebilirim.					
17	Sosyal yaşamda neler olup bittiğini sıklıkla yanlış anlarım					
18	Beni mutlu edecek uğraşlar bulmaya çalışırım					

19	Başkalarına gönderdiğim beden dili, yüz ifadesi gibi sözsüz mesajların farkındayım.					
20	Başkaları üzerinde bıraktığım etkiyle pek ilgilenmem.					
21	Ruh halim iyiymken sorunların üstesinden gelmek benim için daha kolaydır.					
22	İnsanların yüz ifadelerini bazen doğru anlayamam					
23	Yeni fikirler üretmem gerektiğinde duygularım işimi kolaylaştırmaz.					
24	Genellikle duygularımın niçin değiştiğini bilmem.					
25	Ruh halimin iyi olması yeni fikirler üretmeme yardımcı olmaz.					
26	Genellikle duygularımı kontrol etmekte zorlanırım.					
27	Hissettiğim duyguların farkındayım.					
28	İnsanlar bana, benimle konuşmanın zor olduğunu söylerler.					
29	Üstlendiğim görevlerden iyi sonuçlar alacağımı hayal ederek kendimi güdülerim					
30	İyi bir şeyler yaptıklarında insanlara iltifat ederim.					
31	Diğer insanların gönderdiği sözel olmayan mesajların farkına varırım					
32	Bir kişi bana hayatındaki önemli bir olaydan bahsettiğinde ben de aynısını yaşamış gibi olurum					
33	Duygularımda ne zaman bir değişiklik olsa aklıma yeni fikirler gelir					
34	Sorunları çözüm biçimim üzerinde duygularımın etkisi yoktur.					
35	Bir zorlukla karşılaştığım zaman umutsuzluğa kapılırım çünkü başarısız olacağıma inanırım.					

36	Diğer insanların kendilerini nasıl hissettiklerini sadece onlara bakarak anlayabilirim.					
37	İnsanlar üzgünken onlara yardım ederek daha iyi hissetmelerini sağlarım.					
38	İyimser olmak sorunlar ile baş etmeye devam edebilmem için bana yardımcı oluyor					
39	Kişinin ses tonundan kendini nasıl hissettiğini anlamakta zorlanırım.					
40	İnsanların kendilerini neden iyi ya da kötü hissettiklerini anlamak benim için zordur.					
41	Yakın arkadaşlıklar kurmakta zorlanırım.					

EK-3: Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları

		1- Hiç Bir Zaman	2- Nadiren	3- Zaman Zaman	4- Sıklıkla	5- Çok Sık Olarak
1	Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.					
2	Benim bakımı ve güvenliğini üstlenen birinin olduğunu biliyordum.					
3	Ailedekiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tipsiz” gibi sıfatlarla seslenirdi.					
4	Anne ve babam ailelerine bakamayacak kadar sıklıkla sarhoş olur ya da uyuşturucu alırlardı.					
5	Ailemde önemli ve özel biri olduğum duygusunu hissetmeme yardımcı olan biri vardı.					
6	Yırtık, sökülük ya da kirli giysiler içersinde dolaşmak zorunda kalırdım.					
7	Sevdiğimi hissediyordum.					
8	Anne ve babamın benim doğmuş olmamı istemediklerini düşünüyordum.					
9	Ailemden birisi bana öyle kötü vurmuştu ki doktora ya da hastaneye gitmem gerekmişti.					
10	Ailemde başka türlü olmasını istediğim bir şey yoktu.					
11	Ailedekiler bana o kadar şiddetle vuruyorlardı ki vücudumda morartı ya da sıyrıklar oluyordu.					
12	Kayış, sopa, kordon ya da başka sert bir cisimle vurularak cezalandırılıyordum.					
13	Ailedekiler birbirlerine ilgi gösterirdi.					
14	Ailedekiler bana kırıcı ya da saldırganca sözler söylerlerdi.					
15	Vücutta kötüye kullanılmış olduğuma (dövülme, itilip kakılma vb.) inanıyorum.					
16	Çocukluğum mükemmeldi.					
17	Bana o kadar kötü vuruluyor ya da dövülüyordum ki öğretmen, komşu ya da bir doktorun bunu farkettiği oluyordu.					
18	Ailemde birisi benden nefret ederdi.					
19	Ailedekiler kendilerini birbirlerine yakın hissederdiler					
20	Birisi bana cinsel amaçla dokundu ya da kendisine dokunmamı istedi.					

21	Kendisi ile cinsel temas kurmadığım takdirde beni yaralamakla ya da benim hakkımda yalanlar söylemekle tehdit eden birisi vardı.					
22	Benim ailem dünyanın en iyisiydi.					
23	Birisi beni cinsel şeyler yapmaya ya da cinsel şeylere bakmaya zorladı					
24	Birisi bana cinsel tacizde bulundu.					
25	Duygusal bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma (hakaret, aşağılama vb.) inanıyorum					
26	İhtiyacım olduğunda beni doktora götürecek birisi vardı.					
27	Cinsel bakımdan kötüye kullanılmış olduğuma inanıyorum.					
28	Ailem benim için bir güç ve destek kaynağı idi.					

EK-4: Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği

	Maddeler	Hiç	Neredeyse Hiç	Bazen	Sık sık	Her zaman
1	Çocuğumla arkadaşça konuşurum.					
2	Çocuğum iyi bir şey yaptığında bunu ona söylerim					
3	Çocuğumu cezalandırmakla tehdit etsem de bunu yapmam.					
4	Çocuğumun sosyal aktivitelere katılmasını desteklerim.					
5	Söylediklerimi yaptığında veya uslu durduğunda çocuğumu ödüllendiririm.					
6	Çocuğum gittiği yeri bana haber vermez.					
7	Çocuğumla oyun oynarım ya da onunla eğlenceli etkinlikler yaparım.					
8	Çocuğum yanlış bir şey yaptığında konuşarak beni cezalandırmaktan vazgeçirir.					
9	Çocuğuma okulda gününün nasıl geçtiğini sorarım.					
10	Çocuğum akşamları olması gereken saatte evde olmaz.					
11	Çocuğumun ödevlerini yapmasına yardım ederim.					
12	Çocuğuma söylediklerimi yaptırmak için harcadığım çaba emeğime değmiyor.					
13	İyi bir şey yaptığında çocuğumu takdir ederim.					
14	Çocuğuma bir sonraki günküyle ilgili planlarını sorarım.					
15	Çocuğumu sosyal etkinliklere götürürüm.					
16	Akıllı durduğunda çocuğumu överim.					
17	Çocuğum benim tanımadığım arkadaşlarıyla vakit geçirir.					
18	İyi bir şey yaptığında çocuğumu kucaklar veya öperim.					
19	Çocuğum ne zaman döneceğini söylemeden dışarı çıkar.					
20	Çocuğumla arkadaşları hakkında konuşurum.					
21	Çocuğum hava karardıktan sonra yanında bir yetişkin olmadan da dışarı çıkar					

22	Çocuğuma verdiğim cezayı zamanından önce bitiririm.					
23	Çocuğum ailece yapacağımız etkinliklerin planlanmasında fikrini söyler.					
24	O kadar meşgul olurum ki çocuğumun nerede olduğunu ve ne yaptığını unuturum.					
25	Çocuğum yanlış bir şey yaptığında onu cezalandırmam.					
26	Çocuğumun veli toplantılarına katılırım.					
27	Ev işlerinde yardım ettiğinde bundan memnun olduğumu çocuğuma söylerim					
28	Çocuğumun söylediğim saatte eve gelip gelmediğini kontrol etmem.					
29	Nereye gittiğini çocuğuma söylemem					
30	Çocuğum, okuldan dönmesi gereken saatten daha geç evde olur.					
31	Çocuğuma verdiğim ceza o anki ruh halime bağlıdır.					
32	Çocuğum evde tek başına kalır.					
33	Çocuğum yanlış bir şey yaptığında hafifçe vururum.					
34	Çocuğum yaramazlık yaptığında bunu görmezden gelirim.					
35	Yanlış bir şey yaptığında çocuğuma tokat atarım.					
36	Verdiğim bazı imkânları veya harçlığını geri alarak çocuğumu cezalandırırım					
37	Çocuğumu odasına göndererek cezalandırırım.					
38	Yanlış bir şey yaptığında çocuğumu kemer veya başka bir şeyle döverim.					
39	Yanlış bir şey yaptığında çocuğuma bağırıp çağırırım.					
40	Yaramazlık yaptığında bunun neden yanlış olduğunu çocuğuma sakince açıklarım.					
41	Çocuğumu bir süreliğine bir köşede oturtturarak veya ayakta durdurarak cezalandırırım.					
42	Ev işleri yaptırarak çocuğumu cezalandırırım.					